

VII TOMO TURINYS

II DALIS: SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMAS

Turinys	2	psl.
1. Bendroji dalis	3	psl.
1.1. Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano rengimo pagrindas ir tikslai		psl.
2. Erdvinės struktūros ir gyvenamųjų vietovių sistemos formavimas	6	psl.
2.1. Urbanistinio karkaso konkretizavimas.....	6	psl.
2.2. Urbanistinių integracijos ašių konkretizavimas.....	6	psl.
2.3. Urbanistinių integracijos centrų konkretizavimas.....	7	psl.
2.4. Oficialios gyvenamųjų vietovių sistemos ir savivaldybės teritorijos konkretizavimas.....	10	psl.
2.5. Gyvenamųjų vietovių tinklo plėtojimas ir tvarkymo reglamentavimas.....	11	psl.
3. Karštovaizdžio apsauga ir tvarkymas	14	psl.
3.1. Gamtinio karkaso konkretizavimas.....	14	psl.
3.2. Biologinės įvairovės apsauga ir ekologinio tinklo formavimas.....	18	psl.
3.3. Saugomos teritorijos.....	21	psl.
4. Nekilnojamojo kultūros paveldo teritorijų (objektų) apsauga ir naudojimas	24	psl.
4.1. Bendrosios nuostatos.....	24	psl.
4.2. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių sankaupos arealai.....	24	psl.
4.3. Svarbiausieji nekilnojamojo kultūros paveldo objektai ir vietovės.....	26	psl.
4.4. Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba ir naudojimas.....	27	psl.
5. Bioprodukcinio ūkio teritorijų naudojimas ir plėtra	29	psl.
5.1. Žemės ūkio teritorijos.....	29	psl.
5.1.1 Planuojamos veiklos prioritetai.....	29	psl.
5.1.2. Teritorijos funkcinis zonavimas.....	30	psl.
5.1.3. Bioprodukcinio ūkio plėtra.....	33	psl.
5.1.4. Agrarinių teritorijų naudojimo reglamentai.....	34	psl.
5.2. Miškų teritorijos.....	35	psl.
5.2.1. Rajono savivaldybės miškų potencialo teritoriniai ypatumai.....	35	psl.
5.2.2. Miškų teritorijų naudojimo kryptys.....	37	psl.
5.2.3. Miškų teritorijų vystymo ir naudojimo tendencijos.....	38	psl.
5.3. Vandens teritorijos.....	41	psl.
5.3.1. Valstybinės reikšmės vandens telkiniai.....	41	psl.
5.3.2. Vandens telkinių juostų ir zonų teritorijų naudojimas ir tvarkymas.....	43	psl.
5.3.3. Žuvininkystės plėtra.....	38	psl.
6. Socialinės infrastruktūros teritorijų naudojimas ir plėtra	44	psl.
6.1. Socialinės infrastruktūros teritorinio tinklo plėtros sprendiniai.....	44	psl.
6.2. Demografinė raida.....	48	psl.

6.3.	Gyventojų skaičiaus prognozė.....	49	psl.
7.	Transporto infrastruktūros naudojimas ir plėtra	51	psl.
7.1.	Transporto infrastruktūros vystymo prielaidos.....	51	psl.
7.2.	Transporto infrastruktūros vystymo tikslai.....	51	psl.
7.3.	Automobilių keliai.....	52	psl.
7.4.	Pakelės aptarnavimo infrastruktūra.....	53	psl.
7.5.	Geležinkelių infrastruktūra.....	53	psl.
7.6.	Oro transportas.....	55	psl.
7.7.	Logistika.....	55	psl.
7.8.	Transporto infrastruktūros vystymo sprendinių prioritetai.....	55	psl.
8.	Inžinerinės infrastruktūros naudojimas ir plėtra	56	psl.
8.1.	Energetikos infrastruktūra.....	56	psl.
8.2.	Ekoinžinerinė infrastruktūra.....	57	psl.
8.3.	Ryšių infrastruktūra.....	62	psl.
8.4.	Ryšių infrastruktūra.....	62	psl.
8.5.	Inžinerinės infrastruktūros sprendinių įgyvendinimo prioritetai.....	62	psl.
9.	Turizmo infrastruktūros teritorijų naudojimas ir plėtra	63	psl.
9.1.	Rekreacijos ir turizmo plėtros galimybės.....	63	psl.
9.2.	Turizmo infrastruktūros teritorinio tinklo plėtros sprendiniai.....		psl.
9.3.	Rekreacinių teritorijų tvarkymo reglamentavimas.....		psl.
10.	Pramonės ir kitų teritorijų naudojimas ir plėtra	41	psl.
10.1.	Pramonės ir verslo teritorijų plėtra.....		psl.
10.2.	Kasybos teritorijų naudojimas ir plėtra.....		psl.
10.4.	Krašto apsaugos teritorijų naudojimas ir plėtra.....		psl.
11.	Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos naudojimo ir tvarkymo bendrieji reglamentai	41	psl.
12.	Teritorijų rezervavimas valstybės ir savivaldybės svaros objektams ir infrastruktūrai	41	psl.
13.	Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano sprendinių įgyvendinimas		psl.
14.	Sprendinių įgyvendinimo poveikio vertinimas		psl.

1. BENDROJI DALIS

1.1. Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano koncepcijos rengimo pagrindas ir tikslai

Bendrojo teritorijų planavimo objektas - Šiaulių rajono savivaldybės teritorija, teritorijos plotas 1807,3 kv.km.

Bendrojo planavimo organizatoriai:

- Šiaulių rajono savivaldybės administracijos direktorius
- Šiaulių apskrities viršininko administracijos direktorius

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių rengimo pagrindas

Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano koncepcija rengiama vadovaujantis sekančiais dokumentais:

- *Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2003-02-25 sprendimu Nr.T-33;*
- *Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2003-11-20 sprendimu Nr.T-211*
Priedai: Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano rengimo darbų programa
- Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano projektavimo sąlygų sąvadu Nr.450 2003-11-24;
- *Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koncepcijos nuostatomis;*
- *Šiaulių rajono savivaldybės starteginio poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos išvadomis;*
- Parengtais projektiniais, analitiniais ir moksliniais darbais, turėsiančiais įtakos, rengiant rajono teritorijos bendrąjį planą;
- Naujausia statistine medžiaga ir Šiaulių rajono savivaldybės turimais duomenimis;
- Galiojančiais bendrojo planavimo dokumentais: LR teritorijos bendruoju planu, Šiaulių apskrities bendruoju planu, Kuršėnų miesto bendruoju planu (generaliniu planu) ir Šiaulių miesto bendruoju planu (generaliniu planu);
- Galiojančiais specialiojo, detaliojo ir strateginio planavimo dokumentais;
- Lietuvos Respublikos teises ir projektavimo normomis;
- Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos esamos padėties analizės išvadomis;

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių konkretizavimo tikslai ir uždaviniai

Planavimo dokumento rengimo tikslas - Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano – teritorijų kompleksinio planavimo dokumento teritorijos erdvinio vystymo politikai, teritorijos naudojimo ir apsaugos prioritetams bei svarbiausioms tvarkymo priemonėms nustatyti parengimas.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių konkretizavimo stadijos uždaviniai:

- Detalizuoti savivaldybės teritorijos bendrojo plano konceptualių sprendinių nuostatas;

- Nustatyti savivaldybės teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo principus: apgyvendinimo struktūros ir susisiekimo sistemos plėtojimo;
- Konkretizuoti teritorijos tvarkymo, reglamentavimo, naudojimo ir apsaugos principus;
- Konkretizuoti planuojamos teritorijos socialinės raidos kryptis;
- Konkretizuoti vietinių žaliavų ir atliekų naudojimo, energetikos sistemos plėtojimo ir renovacijos kryptis;
- Konkretizuoti pramonės, vidutinio ir smulkaus verslo, žemės ūkio, miškų ūkio, turizmo ir poilsio plėtojimo kryptis;
- Konkretizuoti gyventojų demografijos prognozes;
- Konkretizuoti Šiaulių miesto plėtrą Šiaulių rajono teritorijoje;
- Konkretizuoti urbanizuotų vietovių (miestų, miestelių ir kaimų) plėtros teritorijas.

1.2. Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano sprendinių galiojimas

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių konkretizavimas rengiama 10 metų laikotarpiui (2006-2016 m.).

• Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano sprendinių konkretizavimas rengiamas kaip sudėtinė teritorijos bendrojo plano dalis ir tvirtinamas Šiaulių rajono tarybos sprendimu.

• Patvirtintas Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano sprendinių konkretizavimas yra privalomas rengiant Kuršėnų ir Gruzdžių miestų bendruosius planus ir žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus.

• Bendrojo plano sprendinių konkretizavimas apima Šiaulių rajono savivaldybės teritoriją administracinėse ribose. Sprendiniai, parengti Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje, bet tiesiogiai liečiantys ir įtakojantys Šiaulių miesto savivaldybės teritoriją (Šiaulių priemiestį) priklauso šios savivaldybės kompetencijai. Šiaulių priemiesčio zonos sprendiniai įsigalioja tik Šiaulių miesto ir Šiaulių rajono savivaldybių susitarimu ir gali būti taikomi nustatant projektavimo sąlygas Šiaulių priemiesčio teritorijų planavimo dokumentams.

2. ERDVINĖS STRUKTŪROS FORMAVIMAS IR GYVENAMŲJŲ VIETŲVIŲ PLĖTRA

Šiaulių rajono erdvinė koncepcija remiasi LR teritorijos bendrame plane lokalizuotomis gamtinio karkaso ašimis ir detalizuotos gyvenamųjų vietovių sistemos sprendiniais, kurios sudedamieji elementai yra bazinis gyvenamųjų vietovių tinklas, urbanistinės integracijos ašys ir urbanistinės integracijos centrai. LR teritorijos bendrojo plano sprendiniai buvo detalizuoti rengiamame Šiaulių apskrities teritorijos generaliniame plane. Minėtų teritorinių dokumentų sprendinių, Šiaulių rajono savivaldybės esamos padėties analizės išvadų, konceptualių sprendinių ir strateginio poveikio aplinkai vertinimo išvadų pagrindu parengtas Šiaulių rajono teritorijos bendrojo plano konkretizavimas.

Pagrindinės sąvokos

Urbanistinis karkasas – tai šalies technogeninis stuburas, suprantamas kaip aktyviausios ūkinės bei kultūrinės plėtros centrų ir ašių su labiausiai sukultūrinta gamtine aplinka bei išvystytais geotechniniais kompleksais sistema. Jos formavimą lemia pagrindinių posistemių – atraminio gyvenviečių tinklo bei jo integracijos ašių raida, įtakojama tiek galimų geopolitinių situacijų kaitos. Tiek šalies vidaus socialinės - ekonominės būklės, įvairių probleminių arealų neigiamų pasekmių sušvelninimo ir likvidavimo taktikos (Šaltinis: LR bendrasis planas)

Metropolinis centras – plačiausios funkcinės su aukščiausio lygmens kūrybiniu bei analitiniu potencialu, dažniausiai susijusiu su universitetų tyrimų baze, finansinėmis, gamybinėmis ir kitomis aptarnavimo galimybėmis šalies ar didelės jos dalies atžvilgiu. Tai stambūs miestai, dažniausiai turintys per 200 tūkst. gyventojų ir pasižymintys aglomeruojančiu poveikiu aplinkinei teritorijai (Šaltinis: LR bendrasis planas).

2.1. Urbanistinio karkaso konkretizavimas

2.1.1. Urbanistinės integracijos ašių konkretizavimas

Lietuvos Respublikoje išsiskiria dvi pagrindinės urbanizacijos (sustambėjimo ir sutankėjimo) ašys:

- Rytų – Vakarų Lietuvos metropolizacijos ašis Vilnius - Kaunas – Klaipėda, į kurią patenka Šiaulių rajono savivaldybės teritorija;
- Šiaurės – Pietų Lietuvos regioninė ašis (Via Baltica).

Šiaulių rajonas patenka į urbanizuotą gyventojų koncentracijos zoną, kurią sudaro Vilniaus - Kauno – Panevėžio – Šiaulių – Klaipėdos rajonai. Šioje zonoje yra mažiausiai dirbančių žemės ūkyje bei didžiausias dirbančiųjų pramonėje procentas ir jau prasidėjo aglomeraciniai procesai.

1 sprendinys. Remiantis nustatytu šalies urbanistinio karkaso modeliu Šiaulių rajono teritorijoje koncentruotos plėtros koncepcijoje išskiriamos:

- Pirmo lygmens šalies integracijos ašys (1A, 1B ir 1C kategorijos metropolinės ašys);
- Antro lygmens regioninės integracijos ašys (regioninės jungtys);

- Trečio lygmens lokalinės integracijos ašys (lokalinės jungtys).
Urbanistinės integracijos ašių zonoje koncentruojami aktyvios veiklos arealai, kurie formuoja šalies, regiono ir rajono teritorijų funkcinį stuburą ir pasižymi socioekonominiu gyvybingumu.

1.1. I lygmens metropolinės integracijos ašys:

- *1A kategorijos* metropolinė urbanistinė integracijos ašis rytų – vakarų kryptimi (*Radviliškio - Šiaulių - Kuršėnų zona*);
- *1B kategorijos* metropolinė urbanistinė integracijos ašis šiaurės – pietų kryptimi (*Via Hanseatic'a zona*);
- *1C kategorijos* metropolinė urbanistinė integracijos ašis šiaurės – vakarų kryptimi (*Kuršėnai – Mažeikiai*).

1A kategorijos metropolinė integracijos ašis apima Vilniaus – Kauno dipolį, šalies dalį tarp Kauno ir Šiaulių, magistralinius Žemaitijos (Plungė – Telšiai) bei Žiemgalos (Šiauliai – Joniškis) koridorius.

Metropolinių urbanistinių ašių koridoriuose numatomi didžiausi urbanizacijos tempai ir apimtys rajono ir apskrities mastu. Šis procesas siejamas su gyventojų skaičiaus augimu, naujų funkcijų įvairove, paslaugų koncentracija, naujos inžinerinės infrastruktūros poreikiu ir plėtra, gyvenamųjų vietovių plėtra ir stiprinimu, aglomeraciniais procesais. Kita vertus, urbanizacijos procesas lydima ekologinių problemų – aplinkos tarša, rekreacinių naudmenų stoka ir esamų rekreacinių išteklių naikinimu, ekosistemų sukultūrinimu.

1.2. II lygmens regioninės urbanistinės integracijos ašių zonos (regioninės jungtys):

- *Kuršėnų – Kelmės* urbanistinė integracijos ašis;
- *Šiaulių – Pakruojo* urbanistinės integracijos ašis.

Numatoma, kad ašys sujungs Šiaulių rajono metropolinį centrą (Šiaulius) ir lokalinį centrą (Kuršėnus) su gretimų rajonų lokaliniais centrais ir prisijungs prie aukštesnio lygmens *1A kategorijos* metropolinės integracijos ašies ties Kuršėnais ir Kairiais.

1.3. III lygmens lokalinės urbanistinės integracijos ašių zonos (lokalinės jungtys):

- *Kužių – Gruzdžių – Naujosios Akmenės – Joniškio* integracijos ašis;
- *Meškuičių – Pakruojo* integracijos ašis.

Numatoma, kad ašys sujungs Šiaulių rajono lokalinius centrus (Kuršėnus ir Gruzdžius) su nekategoriizuotu gyvenamųjų vietovių tinklu ir prisijungs prie aukštesnio lygmens *1A ir 1B kategorijos* metropolinės integracijos ašių ties Kužiais ir Meškuičiais.

2.1.2. Urbanistinės integracijos centrų konkretizavimas

Gyvenamųjų vietovių tinklo plėtros bendrieji principai ir tikslai

- Regioninio gyvenamųjų vietovių tinklo formavimas;
- Rajoninio gyvenamųjų vietovių tinklo stiprinimas;
- Lokalaus gyvenamųjų vietovių tinklo palaikymas ir stiprinimas;
- Gyvenamųjų vietovių tolygaus išdėstymo principo tęstinumas;
- Didelių ir vidutinių kaimo vietovių su vidutiniu tinklo tankiu išlaikymas;
- Rajono savivaldybės ribų keitimas ir ploto optimizavimas;
- Seniūnijų teritorijų administracinių ribų keitimas ir ploto optimizavimas;

- Kitos paskirties žemės naudojimo intensyvinimas ir urbanizacijos optimizavimas;
- Stabilaus gyventojų skaičiaus išlaikymas ir gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimas.

Šiaulių rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių tinklas tolygus. Rajonas priskiriamas Lietuvos regionui su didelėmis ir vidutinėmis bei vidutinio tankio kaimo vietovėmis. Esamoje padėtyje gyvenamųjų vietovių tinkle aukštesniu lygiu išsiskiria rajoninio bei besiklostančio regioninio lygio tinklai, lokaliu lygiu – miesteliai ir stambesnės kaimo vietovės, vykdančios lokalinio aptarnavimo funkciją.

Istorinių laikotarpių negandos kaip II-asis pasaulinis karas ir sovietų okupacija, prievartinė kolektyvizacija, forsutas miestų augimas, vienkiemių naikinimas nesuardė Šiaulių rajono istoriškai susiklosčiusios gyvenamųjų vietovių struktūros. Ji išliko stabili ir sąlyginai mažai pakitusi.

1 sprendinys. Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano sprendiniuose išlaikomi pagrindinis susiklosčiusios gyvenamųjų vietovių sistemos bruožai – didelių ir vidutinių kaimo vietovių vyravimas, gyvenamųjų vietovių tinklo tolygumas ir vidutinis tankis. Sprendinių realizacija išsaugos Šiaulių rajono charakteringą tarpinę padėtį tarp Vakarų Lietuvai charakteringo reto gyvenamųjų vietovių tinklo ir Rytų Lietuvos tankaus gyvenamųjų vietovių tinklo.

2 sprendinys. Perspektyvinė gyvenamųjų vietovių tinklo plėtra remiasi darnios plėtros principais, bazinė gyvenamųjų vietovių tinklo struktūra įvertinant jos pokyčius regioninių, rajoninių ir lokalinių gyvenamųjų vietovių tinklų plėtros kontekste ir remiantis šalyje vykstančiais pokyčiais socialinėje ir ekonominėje plotmėje.

3 sprendinys. Respublikoje susiformavo hierarhinė, policentrinė gyvenamųjų vietovių sistema su rajonų ir regionų centrais iš kurių dominuoja Kaunas, Vilnius, Klaipėda, Šiauliai ir Panevėžys.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje išskiriami sekantys gyvenamųjų vietovių tinklo hierarchijos lygmenų centrai ir nekategoriizuotas gyvenamųjų vietovių tinklas:

3.1. I lygmuo - metropolinis centras (R).

- Esamoje padėtyje Šiaulių rajono teritorija ir jos gyvenamųjų vietovių raida betarpiškai įtakojama regioninio centro – Šiaulių miesto. Dėl dekoncentruotos padėties sostinės atžvilgiu, palankios ir stabilios demografinės padėties, universitetinės bazės ir susisiekimo koridorių Šiauliai gali plėstis kaip stiprinamojo tipo makroregioninio rango metropolinis centras.

3.2. II lygmuo - regioniniai centrai.

- Šiaulių rajono teritorijoje regioniniai centrai neišskiriami.

3.3 III lygmuo - lokaliniai centrai (b) ir (c).

- Šiaulių teritorijoje numatomas vienas lokalinis (b) kategorijos centras esamo miesto pagrindu – *Kuršėnai*, kuriam suteikiama Šiaulių savivaldybės administracinė funkcija, kas siejama su naujų administracinių valdymo ir organizacinių funkcijų steigimu, tyrimo – plėtojimo potencialo ugdymu, naujų

darbo vietų kūrimu, gyventojų skaičiaus augimu ir miesto teritorinė plėtra. Kuršėnai patenka į 1A kategorijos metropolinės integracijos ašies aktyvios veiklos arealą ir Šiaulių – Kuršėnų aglomeruotos urbanizacijos zoną, todėl prognozuojamas ir reikalingas esamo socialinio – ekonominio potencialo stiprinimas. Kuršėnų miesto ir integruotų teritorijų plėtra vykdoma vadovaujantis miesto bendruoju planu.

- Vadovaujantis Lietuvos Respublikos bendruoju planu Šiaulių teritorijoje siūlomas vienas lokalinis (c) kategorijos miestas esamo miestelio pagrindu – **Gruzdžiai**, kuriam gali būti suteikta lokalinė urbanistinės struktūros formavimo, aptarnavimo ir paslaugų centro funkcija. Miesto rangas siūlomas suteikti įvertinant patogų pasiekiamumą kaimyninių gyvenamųjų vietovių gyventojams ir siekiant aktyvinti periferines rajono teritorijas bei plėsti tolygų miestų tinklą. Esamoje padėtyje Gruzdžiai priskiriami silpniausiems ir labiausiai remtiniams centrams. Nepakankamo potencialo, ypač stiprinamas socialinis – ekonominis potencialas. Gruzdžių miesto teritorinė plėtra vykdoma vadovaujantis miesto bendruoju planu.

3.4. Nekategorizuotas gyvenamųjų vietovių tinklas - lokaliniai centrai (d) ir (e).

Nekategorizuota gyvenamųjų vietovių tinklą atstovauja miesteliai, kaimai ir vienkiemiai. Nekategorizuotas gyvenamųjų vietovių tinklas yra silpniausias ir labiausiai pažeidžiamas Šiaulių rajono gyvenamųjų vietovių tinklo rangas. Šių vietovių socialinis ir ekonominis potencialas labai silpnas, tačiau tinklas patogus gyventojams. Esamoje padėtyje vietovės atlieka žemės ūkio ir paslaugų funkcijas. Nekategorizuotų vietovių tinklo stiprinimas numatomas stambesnėms gyvenvietėms suteikiant miestelio statusą:

Paliekami 6 esami miesteliai:

- **Kurtuvėnai,**
- **Bazilionai,**
- **Kairiai,**
- **Kužiai,**
- **Meškuičiai,**
- **Šakyna.**

Siūlomi 7 nauji miesteliai esamų kaimų pagrindu:

- **Aukštelkė,**
- **Bubiai,**
- **Naisiai,**
- **Verbūnai,**
- **Drąsučiai,**
- **Raudėnai,**
- **Varputėnai.**

Nekategorizuotų gyvenamųjų vietovių tinklo stiprinimas siejamas su naujų aptarnavimo ir paslaugų funkcijų steigimu, švietėjiška veikla, naujų darbo vietų kūrimu, gyventojų skaičiaus stabilizavimu, inžinerinės infrastruktūros sukūrimu, urbanizuotų teritorijų plėtra esamuose ir siūlomuose miesteliuose. Tikslų įgyvendinimui numatomas esamų ir siūlomų miestelių ribų keitimas, gretimų teritorijų integravimas į miestelių struktūrą.

2.2. Oficialios gyvenamųjų vietovių sistemos ir savivaldybės teritorijos konkretizavimas

1 sprendinys. Esamoje padėtyje Šiaulių rajono ir Šiaulių miesto administracinis centras sutampa ir yra tas pats Šiaulių miestas. Siūlomas naujas Šiaulių rajono savivaldybės administracinis centras – Kuršėnų miestas be savivaldos.

2 sprendinys. Šiaulių rajonas yra didžiausias apskrityje pagal teritorijos dydį. Rajono plotas – 1807 kv. km., kas sudaro 21 proc. apskrities teritorijos ir 2,8% proc. Lietuvos teritorijos. Šiaulių rajono plotas keičiamas ryšium su Šiaulių miesto administracinių ribų keitimu ir miesto ploto padidiniu. Iš rajono teritorijos planuojama išjungti 11 kv.km. teritorijos, t.y. apie 0,55 proc. savivaldybės teritorijos.

2.2.1. lentelė. Savivaldybės teritorija

Savivaldybė	Savivaldybės plotas iki ribų keitimo, kv.km./proc.	Savivaldybės plotas po ribų keitimo, kv. km./proc.
Šiaulių rajono savivaldybė	1807/100,00	1796/99,45 (-11 kv.km)

3 sprendinys. Esamoje padėtyje Šiaulių rajono teritorija suskirstyta į vienuolika seniūnijų: Bubių, Gruzdžių, Kairių, Kuršėnų kaimiškąja, Kuršėnų miesto, Kužių, Meškuičių, Raudėnų, Šakynos, Šiaulių kaimiškąja, Ginkūnų. Seniūnijų skaičius paliekamas esamas.

4 sprendinys. Siūlomas seniūnijų teritorijų administracinių ribų keitimas ryšium su priemiestinių teritorijų konsolidavimu su Šiaulių ir Kuršėnų miesto teritorijomis:

- Šiaulių kaimiškosios seniūnijos ir Kairių seniūnijų ploto mažinimas;
- Ryšium su Kuršėnų miesto administracinio statuso pakeitimu, numatomas Kuršėnų kaimiškosios seniūnijos teritorijos sumažėjimas ir Kuršėnų miesto seniūnijos teritorijos padidinimas;
- Bubių, Meškuičių, Ginkūnų, Raudėnų, Šakynos ir Gruzdžių seniūnijų ribos ir plotai nekeičiami.

Tikslūs seniūnijų plotai po ribų keitimo pateikiami 2.2.2 lentelėje ir vaizduojami Gyvenamųjų vietovių, socialinės ir aptarnavimo infrastruktūros plėtojimo brėžinyje bei Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinyje.

2.2.2. lentelė. Šiaulių rajono savivaldybės seniūnijų teritorijų ir administracinių ribų optimizavimas

Seniūnija	Seniūnijos plotas iki ribų keitimo, kv.km.	Seniūnijos plotas po ribų keitimo, kv. km./proc.
1	2	3
Bubių	225	225
Gruzdžių	176	176
Kairių	92	90.2 (-1.8 kv. km.)
Kuršėnų kaimiškoji	341	320 (- 21 kv. km.)
Kuršėnų miesto	11	32 (+21 kv. km.)
Kužių	191	191
Meškuičių	141	141
Raudėnų	203	203
Šakynos	148	148

Šiaulių kaimiškoji	242	232.8 (-9.2 kv. km.)
Ginkūnų	37	37
Iš viso:	1807	1796 (-11 km.kv.)

2.2.3. lentelė. Gyvenamųjų vietovių sistema

Eil. Nr.	Seniūnijos pavadinimas	Esama padėtis		Sprendiniai	
		Miestai	Miesteliai	Miestai	Miesteliai
1	Bubių	--	2	--	3
2	Gruzdžių	--	1	1	1
3	Kairių	--	1	--	1
4	Kuršėnų kaimiškoji	--	--	--	2
5	Kuršėnų miesto	1	--	1	--
6	Kužių	--	1	--	2
7	Meškuičių	--	1	--	2
8	Raudėnų	--	--	--	1
9	Šakynos	--	1	--	1
10	Šiaulių kaimiškoji	--	--	--	1
11	Ginkūnų	--	--	--	--
	Iš viso:	1	7	2	14

2.3. Gyvenamųjų vietovių tinklo plėtojimas ir tvarkymo reglamentavimas

1 sprendinys. Šiaulių rajono savivaldybėje gyvena 52 479 gyventojai, iš jų 71 proc. gyvena kaimuose. Pagrindinė gyventojų koncentracija konstatuojama aktyvios veiklos teritorijose ir gamtiniu aspektu patraukliose zonose. Gyventojų tankumas išliks vidutinis ir sieks apie 27 gyv. į kv.km. teritorijos. Bendras savivaldybės gyventojų skaičius stabilizuosis. Santykis tarp miesto ir kaimo gyventojų išliks panašus, tačiau miesto gyventojų skaičius gali nežymiai išaugti.

2 sprendinys. Pagrindinė rajono urbanizacijos plėtra vyks Šiaulių metropolinio centro priemiestiniuose teritorijose ir aglomeracinio poveikio teritorijose (Šiaulių – Kuršėnų ir Šiaulių – Bubių kryptys).

3 sprendinys Išsaugų miestų skaičius. Siūlomi du miestai – Kuršėnų miestas, kuris plėtojamas esamo miesto pagrindu, ir Gruzdžių miestas, kuris naujai formuojamas ir plėtojamas esamo miestelio pagrindu.

4 sprendinys. Išsaugų miestelių skaičius ir atitinkamai sumažės kaimų skaičius. Paliekami 6 esami miesteliai: Kurtuvėnai, Bazilionai, Kairiai, Kužiai, Meškuičiai ir Šakyna. Siūlomi 7 nauji miesteliai esamų kaimų pagrindu: Aukštelkė, Bubiai, Naisiai, Verbūnai, Drašučiai, Raudėnai ir Varputėnai.

4 sprendinys. Darnios urbanizacijos plėtrai ir Šiaulių rajono urbanizacijos perspektyvų įgyvendinimui numatomi 9 urbanizuotų teritorijų tipai su skirtingu tvarkymu ir reglamentavimu, iš jų gyvenamosios teritorijos sudaro 8 tipus :

4.1. Metropolinio centro teritorijų urbanizacija (U1) apima teritorijas tarp Šiaulių miesto administracinių ribų iki miesto aplinkelio (Verduliukų, Gegužių, Dainių, Lieporių, Pataičių, Voveriškių, Toliočių, Andrijavkos, Malavėnų, Žuvininkų, Ginkūnų,

Vijolių, Vinkšnėnų ir Sutrūnų kaimų teritorija). Prioritetas teikimas teritorijų integravimui į Šiaulių miesto (metropolinio centro - R) urbanistinį audinį. Urbanistinė plėtra vykdoma išlaikant urbanistinės struktūros plėtros ir miesto kompozicijos tęstinumo principus, kurie realizuojami rengiant integruojamų teritorijų specialiuosius planus ir Šiaulių miesto bendrąjį planą. Siekiama intensyvios, technogenizuotos žemėnaudos kitoje tikslinėje žemės naudojimo paskirtyje. Galimos visos urbanizacijos formos.

Teritorijoms, kurios konsoliduojamos su Šiaulių miesto teritorija, planavimo sąlygas išduota Šiaulių rajono ir Šiaulių miesto savivaldybių atsakingos institucijos.

4.2. Miestų teritorijų urbanizacija (U2) apima Kuršėnų miesto ir integruojamas priemiestines teritorijas (Kantrimiškio, Paringių, Vaitkaičių, Užlaikių ir Ketūnų kaimų teritorija). Siekiama Kuršėnų miesto (lokalinio savivaldybės centro – „b“) urbanistinės struktūros stabilizavimo ir plėtros esamų miesto struktūrinių elementų pagrindu integruojant priemiestines teritorijas ir suteikiant miestui administracinio centro funkcijas.

4.3. Miestų teritorijų urbanizacija (U2) apima Gruzdžių miestelio ir integruojamas gretimas teritorijas (Jokūbaičių, Poviliškių ir Sauginių kaimų teritorijos). Gruzdžių (lokalinio centro – „c“) planinė struktūra performuojama pagal miestų planinės struktūros plėtros dėsnius. Siekiama intensyvios, technogenizuotos žemėnaudos kitoje tikslinėje žemės naudojimo paskirtyje. Galimos visos urbanizacijos formos.

4.4. Miestelių teritorijų urbanizacija (U3) apima šešių paliekamų ir septynių planuojamų miestelių teritoriją: *Kurtuvėnų, Bazilionų, Kairių, Kužių, Meškuičių, Šakynos, Aukštelkės, Bubių, Naisių, Verbūnų, Drasučių, Raudėnų, Varputėnų*.

Prioritetas teikiamas nekategorizuoto gyvenamųjų vietovių tinklo centrų - „d“ tolygiai sklaidai savivaldybės teritorijoje esamų kaimų pagrindu. Stiprinamos ir plėtojamos šių centrų administracinės, švietimo, aptarnavimo ir paslaugų funkcijos. Miestelių plėtros zonų ribose galimas kitos tikslinės žemės paskirties ir visų naudojimo būdų/pobūdžių plėtojimas išsaugant ir plečiant esamą miestelių urbanistinę struktūrą. Rengiami inžinerinės infrastruktūros plėtros specialieji planai. Gyvenamųjų vietovių, socialinės ir aptarnavimo infrastruktūros plėtojimo brėžinyje išskiriamos miestelių plėtros zonos, kuriuose rekomenduojama vietovių fizinė plėtra ir leistinas žemės ūkio tikslinės paskirties keitimas į visus teritorijų naudojimo būdus/pobūdžius.

4.5. Kaimų teritorijų urbanizacija (U4). Prioritetas teikiamas nekategorizuoto gyvenamųjų vietovių tinklo centrų – „e“ tolygiai sklaidai seniūnijų teritorijose stiprinant šių vietovių žemės ūkio aptarnavimo funkcijas. Savivaldybės teritorijoje išskiriami šie kaimai:

- Šiaulių kaimiškojoje seniūnijoje- *Einoraičiai/Širvučių/Giedrių kaimų masyvas; Bridų k.; Pakapės/Šukių kaimų masyvas;*
- Kairių seniūnijoje – *Šilėnų k., Žaidžiūnų k.;*
- Kužių seniūnijoje – *Jonelaičių k.; Sauginių/Jaukštaičiu kaimų masyvas; Smilgių/Siaurimaičių kaimų masyvas; Verbūnų k.;*
- Bubių seniūnijoje – *Gilvyčių k.;*
- Kuršėnų kaimiškojoje seniūnijoje – *Užčiausių k.; Drasučių k.;*
- Gruzdžių seniūnijoje – *Šiupylių k.*

Kaimų plėtros zonose galimas kitos tikslinės žemės paskirties plėtojimas gyvenamosios funkcijos intensyvinimas su sąlyga, kad bus užtikrintas centralizuotas vandens tiekimas ir buitinių nuotekų šalinimas.

4.6. Gyvenamųjų teritorijų plėtra Kurtuvėnų regioninio parko teritorijoje (U6) realizuojama vadovaujantis Kurtuvėnų regioninio parko nuostatais ir parko kraštovaizdžio tvarkymo zonų planais.

4.7. Gyvenamųjų teritorijų plėtra gamtinio karkaso teritorijoje (U7). Prioritetas teikiamas esamų urbanizuotų vietovių išlaikymui ir naujų plėtrai vadovaujantis gamtinio karkaso nuostatais.

4.8. Gyvenamųjų teritorijų plėtra žemės ūkio paskirties teritorijose (U8) numatoma išlaikant žemės ūkio tikslinę žemės paskirtį ir teikiant prioritetą esamų urbanizuotų vietovių išlaikymui. Urbanizacija galima esamose sodybose, naujose ūkininkų sodybose, plėtojant kaimo turizmą ir plečiant žemės ūkio gamybą. Žemės ūkio tikslinės žemės paskirties keitimas galimas tik techninės ir socialinės infrastruktūros plėtros tikslais. Ūkininkų sodybų minimalų dydį reglamentuoja teisės aktai bei atstumai iki žemės ūkio gamybinių pastatų, kurie sukuria sanitarines apsaugos zonas (Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos (1992 05 12 nutarimas Nr. 343)). Ūkininkų ūkių registre įregistruotų asmenų žemėvaldose galima statyti ūkininko ūkio sodybą (su gyvenamuoju namu ir ūkiniais pastatais), teisės aktų nustatyta tvarka parinkus vietą statybai ir parengus statinių projektus. Statyba galima privačios žemės ūkio paskirties žemės sklypuose, nerengiant detaliojo plano.

4.9. Gyvenamųjų teritorijų plėtra Šiaulių miesto aglomeracinio poveikio teritorijose (U9). Savivaldybės teritorijoje išskiriamos 2 aglomeracinio poveikio kryptys:

- Radviliškio – Šiaulių – Kuršėnų aglomeracinė zona, kurią formuoja: *Lukšiu/Pumpučiu/Kupriu/Juodinkiu kaimų masyvas; Kužių mst.; Olbikiškių k.; Tylučiu/Būdu/Repšiu/Gergždeliu kaimų masyvas;*
- Šiaulių - Bubių aglomeracinė zona, kurią formuoja: *Juozpaičių k.; Bubių /Lukšiu/Slydžių/Dzidų kaimų masyvas; Raizgiu/Aukštelkės/Visgirdų/Motaičių kaimų masyvas; Jusaičių/Skurvių/Jankaičių/Rimeikių kaimų masyvas; Pamiškaupio/Purvinės/Spaudžių/Bagdoniškės/Taručiu/Gyliu/Brazinskių/Šlišukų kaimų masyvas.*

Aglomeracinio poveikio zonose prioritetas teikiamas naujų urbanizuotų vietovių formavimui, esamos žemės ūkio tikslinės žemės paskirties keitimui į kitą paskirtį ir į visus naudojimo būdus /pobūdžius. Užstatymo intensyvumo laipsnis ir planinės struktūros organizavimas artimi miestų rodikliams. Urbanizacija vykdoma vadovaujantis miestų planinės struktūros plėtros dėsniais.

3. GAMTINIO KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGA IR TVARKYMAS

3.1. Gamtinio karkaso konkretizavimas

Bendroji šalies teritorijos gamtinio karkaso erdvinė koncepcija ir lokalizavimo modelis buvo nustatyti LR Seimo patvirtintame Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame (generaliniame) plane. Šio modelio sudarymo principai remiasi 2001 m. priimtame LR Saugomų teritorijų įstatyme įteisinta gamtinio karkaso samprata .

Gamtinis karkasas - vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ar buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.

Kraštovaizdžio ekologinio stabilizavimo pagrindas yra gamtinis karkasas – erdvinė sistema, kuri išreiškia gamtinio kraštovaizdžio apsaugos bei formavimo prioritetą ir yra realizuojama kraštotvarkoje teritorijų planavimo dokumentais. Jo paskirtis yra:

- sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;
- sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;
- saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius;
- didinti šalies miškingumą;
- optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos bei technogenizacijos ir žemės ūkio plėtrą.

Gamtinį karkasą pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą sudaro šios pagrindinės dalys:

- **geoekologinės takoskyros** - teritorijų juostos, skiriančios stambias gamtines geosistemas ir atliekančios ekologinį kompensavimą tarp sisteminiu lygmeniu. Tai, paprastai, ypatingu ekologiniu aktyvumu bei jautrumu pasižyminčios teritorijos: upių aukštupiai, vandenskyros, aukštumų ežerynai, kalvynai, aukštapelkynai, priekrantės, požeminių vandenių intensyvaus maitinimo, karsto paplitimo plotai ir panašiai.
- **geosistemų vidinio stabilizavimo arealai** - teritorijos, atliekančios ekologinį kompensavimą lateralinėse (horizontaliosios teritorinės migracijos) geosistemose. Tai paprastai teritorijos reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu, o taip pat galinčios transformuoti šoninį nuotėkį ar kitus srautus: želdinių masyvai bei grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi ekotopai stambiųjų geosistemų viduje.
- **migraciniai koridoriai** - slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita bei biologinių rūšių migracija.

Pagal svarbą yra skiriamos **europinės, nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės** gamtinio karkaso dalys. Šiaulių rajono savivaldybėje nėra europinės reikšmės gamtinio karkaso. Praeina tik šiaurės Lietuvos nacionalinės svarbos geoekologinė takoskyra. Migracijos koridorių ir vidinio stabilizavimo arealų nacionalinės svarbos taip pat nėra. Respublikos bendrajame plane numatytos formuojamo gamtinio karkaso teritorijos apima apie 60 procentų šalies ploto. Šiaulių apskrityje 50 procentų. Rajono savivaldybės gamtinio karkaso perspektyvinę dislokacija siūloma Respublikos bendrajame plane, pakoregavome tiksliau įvertinus slėninės migracijos koridorius, bei geoekologines takoskyras.

Teikiami konkretūs sprendiniai gamtinio karkaso formavimui:

1 sprendinys. Geoekologinėms takoskyroms Šiaulių rajono savivaldybės gamtiniame karkase priskiriamos šios teritorijų juostos (žiūrėti brėžinyje „Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga“).

1.1. Nacionalinės svarbos geoekologinė takoskyra:

- Šiaurės Lietuvos .

1.2. Regioninės svarbos geoekologinės takoskyros:

Šiaurės Lietuvos geoekologinėje erdvėje:

- Ventos – Lielupės mažųjų intakų;
- Ventos – Mūšos;
- Mūšos – Lielupės mažųjų intakų.

Centrinės Lietuvos geoekologinėje erdvėje:

- Dubysos - Nevėžio.

2 sprendinys. Migracijos koridoriai Šiaulių rajono savivaldybės gamtiniame karkase priskiriami šie slėnių arba dubaklonių teritorijų ruožai (žiūrėti brėžinyje „Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga“).

2.1. Regioninės svarbos migraciniai koridoriai:

Centrinės Lietuvos geoekologinėje erdvėje:

- Dubysos.

Šiaurės Lietuvos geoekologinėje erdvėje:

- Ventos.

2.2. Rajoninės svarbos migraciniai koridoriai:

- Švėtės;
- Šakynos;
- Kulpės;

- Juodupio;
- Šiladžio;
- Geržgždo;
- Ringuvos;
- Kumulšos;
- Aunuvos;
- Paežerių;
- Vėkės;
- Švendrelio;
- Kruojos.

3 sprendinys. Vidiniai stabilizavimo arealai Šiaulių rajono savivaldybės gamtiniame karkase priskiriamos šios teritorijos (žiūrėti brėžinyje „Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga“).

3.1. Regioninės svarbos vidinio stabilizavimo arealai:

Šiaurės Lietuvos geoeologinėje erdvėje:

- Dirvonėnų.

3.2. Rajoninės vidiniai stabilizavimo arealai:

- Gubernijos;
- Šakynos;
- Pagervinės;
- Švedės – Gudelių.

4 sprendinys. Gamtinio karkaso teritorijų Šiaulių apskrityje apskaita pateikiama 3.1.1 lentelėje. Rajono savivaldybės teritorijoje vyrauja geoeologinės takoskyros jos užima 53,7% rajono savivaldybės gamtinio karkaso teritorijos, vidiniai stabilizavimo arealai sudaro 30,3%, migracijos koridoriai 16,1% savivaldybės gamtinio karkaso teritorijos.

3.1.1 lentelė. Gamtinio karkaso teritorijos (tūkst.ha/%) Šiaulių rajono savivaldybėje (žiūrėti brėžinyje „Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga“).

Gamtinio karkaso sudėtinės dalys	Bubių	Ginkūnų	Gruzžių	Kairių	Kuršėnų kaim.	Kuršėnų miesto	Kužių	Mėškučių	Raudėnų	Šakynos	Šiaulių kaim.	Iš viso:
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS	10477 ----- 67,6	-	10316 ----- 68,6	628 ----- 22,8	3504 ----- 26,3	-	9214 ----- 87,7	38 ----- 0,7	-	7470 ----- 79,9	15226 ----- 88,6	56873 ----- 53,7
T1	6697 ----- 43,2	-	4402 ----- 29,3	342 ----- 12,4	1772 ----- 13,3	-	4456 ----- 42,4	38 ----- 0,7	-	250 ----- 2,7	6609 ----- 38,5	24566 ----- 23,2

T2	-	-	3615 ----- 24,0	-	1733 ----- 13,0	-	-	-	-	7220 ----- 77,2	3651 ----- 21,3	16219 ----- 15,3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
T3	3780 ----- 24,4	-	2299 ----- 15,3	286 ----- 10,4	-	-	4758 ----- 45,3	-	-	-	4965 ----- 28,8	16089 ----- 15,2
MIGRACIJOS KORIDORIAI	4507 ----- 29,1	-	-	737 ----- 26,9	5689 ----- 42,8	439 ----- 100	1289 ----- 12,3	1264 ----- 21,3	1249 ----- 8,0	864 ----- 9,2	887 ----- 5,2	17006 ----- 16,1
M2	2410 ----- 15,6	-	-	-	2330 ----- 17,5	-	-	-	0,07 ----- 0	-	-	4741 ----- 4,5
M3	2098 ----- 13,6	79 ----- 29,2	-	737 ----- 26,9	3359 ----- 25,3	439 ----- 100	1289 ----- 12,3	1264 ----- 21,3	1249 ----- 8,0	864 ----- 9,2	887 ----- 5,2	12265 ----- 11,6
VIDINIO STABILIZAVI MO AREALAI	503 ----- 3,3	-	4722 ----- 31,4	1381 ----- 50,3	4112 ----- 30,9	-	-	4640 ----- 78,1	14418 ----- 92,0	1016 ----- 10,9	1068 ----- 6,2	32052 ----- 30,3
S1	-	-	1358 ----- 9,0	-	4112 ----- 30,9	-	-	3315 ----- 55,7	11518 ----- 73,5	-	-	20303 ----- 19,2
S2	503 ----- 3,3	-	1726 ----- 11,5	-	-	-	-	1325 ----- 22,3	2900 ----- 18,5	1016 ----- 10,9	1068 ----- 6,2	8538 ----- 8,1
S3	-	194 ----- 70,8	1637 ----- 10,9	1381 ----- 50,3	-	-	-	-	-	-	-	3212 ----- 3,0
VISAS GK	15487 ----- 100	273 ----- 100	15038 ----- 100	2746 ----- 100	13305 ----- 100	439 ----- 100	10503 ----- 100	5942 ----- 100	15667 ----- 100	9350 ----- 100	17182 ----- 100	105932 ----- 100

5 sprendinys. Saugomų teritorijų įstatyme nustatytos šios gamtinio karkaso apsaugos ir formavimo tipus išreiškiančios gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo (naudojimo ir apsaugos) **kryptys** (žiūrėti brėžinyje „Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga“):

- išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis;
- palaikomas ir didinamas esamas kraštovaizdžio natūralumas;
- gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai.

6 sprendinys. Pirmasis kraštovaizdžio formavimo tipas lokalizuotas ištisiniais miško masyvais apaugusiose gamtinio karkaso teritorijose – zonose, išsaugojusiose natūralų (gamtinį) kraštovaizdžio pobūdį bei ekologinio kompensavimo potencialą. Šios teritorijos – tai šalies gamtinio karkaso „aukso fondas“, kurio perspektyva susijusi su racionalaus subalansuoto miškų ūkio tvarkymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms ypač saugomoms teritorijoms.

7 sprendinys. Antrasis kraštovaizdžio formavimo tipas lokalizuotas mišrios naudmenų mozaikos teritorijose, kuriose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio naudmenos, taip pat smarkiai pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose. Šių teritorijų tvarkymas yra kur kas sudėtingesnis, nes reikalingas tiek esamų funkcijų

subalansavimas, tiek regeneracinės priemonės ekologinėms kompensacinėms gamtinės struktūros galioms stiprinti.

8 sprendinys. Trečiasis kraštovaizdžio formavimo tipas taikytinas žmogaus veiklos, pirmiausia agrarinės, gerokai pakeistose gamtinio karkaso teritorijose. Šios zonos susiformavo dėl technokratiško netolygaus žemės naudojimo pažeidžiant ekologinės pusiausvyros sąlygas, nesilaikant racionalios gamtonaudos reikalavimų. Tai sovietinio ūkio didžiojo intensyvavimo rezultatas, ypač skaudžiai palietęs geoekologinių takoskyrų bei migracinių koridorių teritorijas. Šiose zonose gamtinio kraštovaizdžio formavimo kryptis yra regeneracinė-restauracinė, susijusi su sudėtingų renatūralizacinių priemonių įgyvendinimu ir nauju ekologizuotu požiūriu į šių teritorijų naudojimą.

9 sprendinys. Gamtinio karkaso teritorijų ekologinis optimizavimui būtina didinti bendrąjį atskirų gamtinio karkaso dalių miškingumą, ypač Šiaurės Lietuvos geoekologinėje takoskyroje. Miškingumo didinimo programa turi būti orientuojama į labiausiai ekologiškai nuskurdintas trečiajam kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipui priskirtas zonas, išaiškėjusias gamtinio karkaso konkretizavimo metu (žiūrėti brėžinyje „Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga“).

10 sprendinys. Konkretus veiklos būdas turi būti pasirenkamas įvertinant šiuos veiksnius:

- gamtinio karkaso teritorijų santykinę kompensacinę svarbą šalies ir regiono kontekste;
- realią gamtinio kompensacinio potencialo būklę;
- ypač saugomų (konservacinių) gamtinių teritorijų buvimą;
- biologinės įvairovės turtingumą;
- rekreacinės funkcijos intensyvumą.

11 sprendinys. Gamtinio karkaso teritorijose veikiant trims ar daugiau iš aukščiau nurodytų veiksmų tikslinga taikyti aktyviausią Valstybės politikos gamtinio kraštovaizdžio apsaugoje vykdymo būdą - kraštovaizdžio natūralumo didinimo iniciatyvų realų organizacinį bei finansinį rėmimą.

3.2. Biologinės įvairovės apsauga ir ekologinio tinklo formavimas

Ekologinis tinklas yra - gamtinio karkaso dalis, jungianti didžiausią bioekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijos koridorius.

Iš esmės, tai tarpusavyje sujungta natūralių ir pusiau natūralių ekosistemų, rūšių ir bendrijų su jų buveinėmis kraštovaizdyje visuma. Šalyse, įteisinusiose analogišką gamtinio karkaso idėjai universalesnę kraštotvarkinę planinę struktūrą, apimančią ir visas biologinę vertę turinčias teritorijas, ekologinis tinklas tampa tik papildoma organizacine aplinkosaugos priemone.

Ekologinio tinklo pagrindas yra *Natura 2000* teritorijų tinklas, kaip Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka išskiriamas Europos Bendrijos svarbos saugomų

teritorijų bendras tinklas, susidedantis iš buveinių¹ ir paukščių² apsaugai svarbių teritorijų, skirtas išsaugoti, palaikyti ir prireikus atkurti natūralius buveinių tipus ir gyvūnų bei augalų rūšis Europos Bendrijos teritorijoje.

Saugomoms teritorijoms, turinčioms tarptautinės svarbos saugomos teritorijos statusą ir (ar) įrašytoms į tarptautinės reikšmės saugomų teritorijų sąrašus, taikomi tarptautinėse konvencijose, sutartyse nustatyti reikalavimai. *Natura 2000* teritorijose yra draudžiama arba ribojama veikla, galinti turėti neigiamą poveikį saugomoms natūralioms buveinėms, rūšių buveinėms ir saugomoms augalų bei gyvūnų rūšims. Leidžiama tokia veikla, kuri užtikrina tinkamą buveinių ir rūšių būklę. Veikla turi būti vykdoma atsižvelgiant į konkrečius buveinių tipus ar rūšis ir remiantis teritorijų planavimo dokumentais ir gamtotvarkos planais.

Buveinių apsaugai svarbių teritorijų apsaugos režimas nustatomas subalansuotomis priemonėmis: išsaugojimo (konservacinėmis), prevencinėmis priemonėmis, teritorijų planavimo dokumentų bei planų sprendiniais, taip pat vertinimo priemonėmis, nustatančiomis projektų poveikį buveinių apsaugai svarbioms teritorijoms. Europos Bendrijos svarbos buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai.

Paukščių apsaugai svarbiose teritorijose yra draudžiama arba ribojama veikla, galinti pakenkti saugomoms paukščių rūšims, jų buveinėms, perėjimo, mitybos, šėrimosi, poilsio ir migracijų susitelkimo vietose. Jose statyti bei rekonstruoti statinius, tiesti ir rekonstruoti kelius, vamzdynus, elektros tiekimo ir ryšių linijas bei įgyvendinti kitus planus ir projektus, galinčius turėti poveikį paukščių apsaugai svarbioms teritorijoms, galima tik šiame Įstatyme nustatyta tvarka įvertinus jų poveikį paukščių apsaugai svarbioms teritorijoms ir teisės aktų nustatyta tvarka gavus leidimą.

Biologinės įvairovės apsaugai išskirtas **ekologinis tinklas**, kuris patenka į gamtinio karkaso teritorijas ir apima visas „Natūra 2000“ teritorijas: Ventos upės slėnį (LTAKMB002), Tyrulių pelkę (LTRRD005), Gubernijos mišką (LTSIAB001 Bulėnų pelkę (LTSIA0003), Gerbeniškės pelkę (LTKEL0015), Lygę (LTSIA0001), Pagėluvio ežeryną (LTSIA0002), Paraudžių miškas (LTSIA0004) Rėkyvos pelkę ir Dzidų mišką (LTSIA0005), Ventos upę (LTAKM0002). Visose šiose teritorijose turi būti laikomasi buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimų, nustatytų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-04-19 nutarimu Nr. 380 „Dėl bendrųjų buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 44-1606).

Biologinės įvairovės apsaugai svarbių teritorijų sistema nustatyta pagal Europos Tarybos ekspertų parengtas ekologinių tinklų plėtros rekomendacijas. Teisinis pagrindas

¹ *Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST)* – saugomos teritorijos, skirtos apsaugoti ar atkurti Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipus, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių buveines dėl jų svarbos gyvūnų ir augalų rūšių išsaugojimui.

² *Paukščių apsaugai svarbios teritorijos (past)* – saugomos teritorijos, skirtos laukinių paukščių rūšių natūralioms populiacijoms jų paplitimo arealuose išsaugoti, taip pat migruojančių paukščių perėjimo, šėrimosi, mitybos, poilsio ir migracijos susitelkimo vietoms išsaugoti, atsižvelgiant į poreikį konkrečiame jūros ar sausumos areale.

yra dvi ES gamtos apsaugos direktyvos – Paukščių ir Buveinių ir įvairūs ES teisiniai dokumentai.

Nustatyta ir su gamtinių karkasu subordinuota teritorinę sistemą – nacionalinį ekologinį tinklą – sudaro:

- europinės ir nacionalinės bei regioninės svarbos **bioekologiniai branduoliai**;
- **bioekologinės jungtys** (koridoriai).

Šiaulių rajono savivaldybės bendrajame plane, tiksliname Šiaulių apskrities bendrajame plane nustatyta ekologinį tinklą. Šiame tinkle nustatyti bioekologiniai branduoliai laikytini pagrindiniais biologinės įvairovės apsaugai skirtų saugomų teritorijų (rezervatų, draustinių) steigimo paieškų poligonais.

Teikiami šie konkretizuoti sprendiniai ekologiniam tinklui formuoti:

1 sprendinys. Šiaulių rajono savivaldybės ekologiniame tinkle nustatyti šie Europinės svarbos **bioekologiniai branduoliai** (žiūrėti brėžinyje „Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga“)

1.1. Europinės svarbos Gubernijos - Mūšos tyrelio branduolys išskirtas Gubernijos biosferos poligono ir paukščių apsaugai svarbių *Natura 2000* teritorijų komplekso pagrindu.

1.2. Europinės svarbos Kurtuvėnų branduolys išskirtas Kurtuvėnų regioninio parko, kaip buveinių apsaugai svarbių *Natura 2000* teritorijų komplekso pagrindu.

1.3. Europinės svarbos Tyrulių branduolys išskirtas Tyrulių botaninio – zoologinio draustinio, kaip paukščių apsaugai svarbių *Natura 2000* teritorijų komplekso pagrindu.

2 sprendinys. Bioekologinės jungtys Šiaulių rajono savivaldybės ekologiniame tinkle priskiriami šie slėnių, dubaklonių bei agrarinių ar miškingų teritorijų ruožai (žiūrėti brėžinyje „Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga“):

2.1. Europinės svarbos Ventos slėnio ekologinio koridoriaus ruožas Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje.

2.2. Europinės svarbos Kurtuvėnų – Gubernijos miško koridorius, kaip jungtinė miškų, tvenkinių juosta tarp dviejų Europinės svarbos branduolių.

2.3. Europinės svarbos Kurtuvėnų – Rėkyvos - Tyrulių vientisos ežerotos, slėniuotos miškų juostos ekologinis koridorius.

2.4. Europinės svarbos miškingas takoskyrinis ruožas nuo Gubernijos miško biosferos poligono per Gulbino mišką iki šiaurės vakarinės rajono savivaldybės ribos toliau iki Kamanų rezervato.

2.5. Nacionalinę svarbą turintys :

Miškingas, slėniuotas ruožas tarp Šiupylių ir Piktuižių iki Jonišio raj. sav. ribos.

3 sprendinys. Ekologinio tinklo teritorijų Šiaulių rajono savivaldybėje apskaita (pateikiama brėžinyje “Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga”).

3.2.2 lentelė. Ekologinio tinklo teritorijos (tūkst.ha/%) Šiaulių raj. sav.

Ekologinio tinklo sudėtinės dalys	Bubių	Ginkūnų	Gruzdžių	Kairių	Kuršėnų kaim.	Kuršėnų miesto	Kužių	Meškučių	Raudėnų	Šakynos	Šiaulių kaim.	Iš viso:
BIOEKOLOGINIAI BRANDUOLIAI	5324 ----- 48,6	-	8087 ----- 72,4	-	607 ----- 9,4	-	1271 ----- 17,2	3284 ----- 100	4832 ----- 100	200 ----- 3,7	5487 ----- 51,2	29097 ----- 48,2
B1	5329 ----- 48,6	-	8087 ----- 72,4	-	-	-	1271 ----- 17,2	3284 ----- 100	-	200 ----- 3,7	5487 ----- 51,2	23658 ----- 39,2
B2	-	-	-----	-	607 ----- 9,4	-	-	-	4832 ----- 100	-	-	5439 ----- 9,0
BIOEKOLOGINĖS JUNGTYS	5626 ----- 51,4	-	3078 ----- 27,6	-	5849 ----- 90,6	263 ----- 100	6103 ----- 82,8	-	-	5183 ----- 96,3	5238 ----- 48,8	31340 ----- 51,9
K1	5626 ----- 51,4	-	2188 ----- 19,6	-	5849 ----- 90,6	263 ----- 100	6103 ----- 82,8	-	-	3799 ----- 70,6	5238 ----- 48,8	29066 ----- 48,1
K2	-	-	890 ----- 8,0	-	-	-	-	-	-	1384 ----- 25,7	-	2274 ----- 3,8
VISAS ET	10955 ----- 100	-	11165 ----- 100	-	6456 ----- 100	263 ----- 100	7374 ----- 100	3284 ----- 100	4832 ----- 100	5383 ----- 100	1072 ----- 5 ----- 100	60437 ----- 100

3.3. Saugomos teritorijos

Bendrają Šiaulių rajono teritorijos gamtinio kraštovaizdžio įvairovės (jo geogenetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina specialus pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtą instituciškai (turinčių administraciją) ir neinstituciškai organizuotų konservacinės apsaugos prioriteto (išsaugančių) bei kompleksinių saugomų teritorijų tinklas.

Konkrečių gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančių saugomų teritorijų suvestinė pagal atskiras LR Saugomų teritorijų įstatymu nustatytas saugomų teritorijų grupes pateikiama (brėžinyje „Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga“).

Didelė dalis gamtinio kraštovaizdžio įvairovę saugančių saugomų teritorijų vykdo ir biologinės įvairovės apsaugą. Pirmiausiai tai valstybiniai gamtiniai ir biosferos rezervatai bei kompleksinės saugomos teritorijos – nacionaliniai ir regioniniai parkai. Taip pat ši tikslą savo nuostatuose visada turi kompleksinio pobūdžio draustiniai – kraštovaizdžio, telmologiniai, talasologiniai, o kartais net siauresnio profilio draustiniai, ypač hidrografiniai.

Antra vertus, biologinės įvairovės apsaugai yra steigiami specializuoti botaniniai, zoologiniai bei botaniniai - zoologiniai draustiniai, o kol kas paukščių apsaugai yra skirti ir visi dabartiniai biosferos poligonai.

Aukščiau minėtų konkrečių gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančių saugomų teritorijų suvestinė pagal atskiras LR Saugomų teritorijų įstatymu nustatytas saugomų teritorijų grupes pateikiama (3.3.1 lentelėje).

3.3.1. lentelė. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovę išsaugančios saugomos teritorijos (žiūrėti brėžinyje „Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga“)

Eil. Nr.	Kategorija pavadinimas	Seniūnijų teritorijos	Plotas savivaldybėje, ha	Rekomenduojamas plotas savivaldybėje, ha	Apsaugos tikslai
Regioniniai parkai					
1.	Ventos	Kuršėnų kaim.	213,1	331	Siekiant išsaugoti Ventos paslėnių kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti.
2.	Kurtuvėnų	Bubių	7172,4	16610,3	Siekiant išsaugoti Kurtuvėnų ežeringo, miškingo kalvyno kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti.
Botaninis draustinis					
3.	Švendrės	Kužių	262,5	262,5	Pelkių ir miško augalų kompleksą, būdinga Rytų Žemaitijai.
Geomorfologiniai draustiniai					
4.	Šakynos	Šakynos	935,3	935,3	Šiaurės Lietuvai būdingos rumbėtos moreninės lygumos fragmentą.
5.	Šilkalnių	Kuršėnų kaim.	288,6	288,6	Raiškų erozinio raguvyno kompleksą Ventos vidurupio senslėnyje
6.	Varputėnų	Kuršėnų kaim.	288,9	288,9	Ventos vidurupio žemumos reljefą su Varputėnų ozais.
Entomologinis draustinis					
7.	Vijuolių	Šiaulių kaim.	70,0	70,0	Gubernijos miško entomofauna su retų rūšių vabzdžiais
Botaniniai – zoologiniai draustiniai					

8	Gelžės	Raudėnų	946,3	946,3	Geležės pelkė su apypelkiu, turinti didelę botaninę ir zoologinę vertę.
9.	Tyrulių	Šiaulių kaim.	517,5	517,5	Atsistatantis pelkinis biotopas su retų rūšių paukščiais
10.	Rėkyvos	Bubių Šiaulių kaim.	0,8 786,6	0,8 786,6	Rėkyvos apyežerio pelkinis kompleksas su būdingais augalais ir gyvūnais.
Biosferos poligonas					
11.	Gubernijos miško	Gruzdžių, Kužių, Meškuičių, Šiaulių kaim.	8388,7 1542,0 3500,4 4781,2	8388,7 1542,0 3500,4 4781,2	Būti sudėtine nacionalinės kompleksinės ekologinės bei specializuotos biologinės įvairovės būklės stebėsenos sistema bei Europinio tinklo Natura 2000 dalimi, kurioje stebimi, kontroliuojami bei prognozuojami gamtinių sistemų pokyčiai. Išsaugoti Gubernijos miško ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti mažojo erelio rėksnio populiaciją teritorijoje.
Iš viso:			29694,3	39249,3	

Saugomų teritorijų sistema mūsų šalyje apima beveik 12 procentų šalies teritorijos. Šiaulių rajono savivaldybėje užėmė – 16,4 procentus teritorijos ploto. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos generaliniame plane saugomų teritorijų sistema užima 21,7 procentus rajono savivaldybės teritorijos.

Teikiami šie konkretizuoti sprendiniai gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugai plėtoti:

1 sprendinys. Siekiant suformuoti aiškesnę dabartinio Kurtuvėnų regioninio parko ribą pritariame šio regioninio parko tvarkymo plane (VŽI, 2006) teikiamai teritorijos ribų korektūrai. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje į regioninį parką įjungti Dubysos slėnį.

2 sprendinys. Botaninių bei zoologinių draustinių tinklo optimizavimo ES direktyvų pagrindu.

3 sprendinys. Į Ventos regioninio parko ribas tikslinga įjungti Ventos upės slėnį Šiaulių rajono savivaldybėje su paukščių apsaugai svarbiomis teritorijomis.

4 sprendinys. Savivaldybių iniciatyva Šiaulių apskrityje gali atsirasti ir vietinės reikšmės saugomos teritorijos. Prieš steigiant saugomą teritoriją kiekvienu atveju pateikti Saugomų teritorijų įstatymo numatytus vertinimus, pagrindimus ir atlikti jo reikalaujamas procedūras.

4. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGA IR NAUDOJIMAS

4.1. Bendrosios nuostatos

Savivaldybės bendrojo plano kultūros paveldo dalis apibrėžia savivaldybės teritorijos nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo koncepciją bei prioritėtines teritorinės apsaugos priemones kultūros paveldo vertybėms išsaugoti. Sprendiniai pateikiami laikotarpiui iki 2016 m. Sprendinių konkretizavimas atitinka rajono lygmens teritorijų planavimo reikalavimus ir nustatytą grafinės dalies mastelį (*Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimo brėžinys, M 1:50000*). Sąvokos ir sprendinių turinys atitinka Lietuvos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą (*Žin., 2004, Nr. 153-5571*), Savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo taisyklės (*Žin., 2004, Nr. 83-3029*), Lietuvos nacionalinės darnaus vystymosi strategiją (*Žin., 2003, Nr. 89-2039*), Lietuvos teritorijos bendrąjį planą (*Žin., 2002, Nr. 110-4852*).

Nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas laikomas integralia Savivaldybės teritorijos plėtros dalimi. Pagrindine savivaldybės teritorijos plėtros kryptimi šio plano koncepcija numato Decentralizuotos koncentracijos strategiją, kuri atitinka integralios kultūros paveldo apsaugos sampratą. Darnios plėtros koncepcija siekia vertingiausių objektų išsaugojimo, skatinant jų naudojimą visuomenės reikmėms. Lietuvos nacionalinės darnaus vystymosi strategija nurodo, kad Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas yra vienas iš Lietuvos darnaus vystymosi prioritetų (*str. 23.11*). Lietuvos teritorijos bendrasis planas nustato, kad kultūros paveldo išsaugojimą būtina vertinti kaip svarbią paskatą vietovės ekonominei plėtrai (*str.1, sk. 3*).

Nustatyti sprendiniai taip pat atitinka tikslus, numatytus Lietuvos ratifikuotoje Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (*str. 5; Žin., 1997, Nr. 19-411*):

- priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas;
- vystyti mokslinius ir techninius tyrimus ir tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui;
- imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), prezentavimui bei reabilitavimui.

Pateikiami sprendiniai yra siejami su gamtos paveldo apsauga ir atitinka aplinkos tvarkymo tikslus, nustatytus Lietuvos ratifikuotoje Europos kraštovaizdžio konvencijoje (*str. 5, 6.; Žin., 2002, Nr. 104-4621*):

- įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmones supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą;

- integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikį kraštovaizdžiui;
- nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę.

Prioritetinės priemonės teritorinei nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių apsaugai yra apibrėžtos nustačius:

- Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių sankaupos arealus. Juose teritorijos naudojimo ir tvarkybos prioritetai apibrėžiami įvertinus istorinio kraštovaizdžio ir atskirų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kompleksų bei vietovių kultūrinę vertę ir teritorinę sąveiką.
- Svarbiausius kultūrinio turizmo objektus. Jų svarba nustatyta įvertinus kultūros paveldo objektų, kompleksų bei vietovių kultūrinę vertę, reikšmę vietos bendruomenėms ir lokalizaciją turizmo maršrutų atžvilgiu.

Bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringas) turi būti vykdoma pagal periodiškumo ir detalumo reikalavimus, nustatytus pagal kultūros paveldo objektų būklę, tipologiją, teisinę priklausomybę. Stebėsenos rezultatai: stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas, turi būti teikiami už kultūros paveldo apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms.

4.2. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių sankaupos arealai

Pagal istorinio kraštovaizdžio morfologines charakteristikas ir kraštovaizdyje vyraujančias kultūros paveldo vertybes išskirti svarbiausieji nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir vietovių sankaupos arealai (žr. brėž. *Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimas*). Šie kompleksiniai teritoriniai dariniai pasižymi didesniu kultūriniu istoriniu ir estetiniu potencialu nei kitos teritorijos³.

Pateikiamos preliminarios svarbiausiųjų arealų ribos. Šios ribos tikslintinos pagal objektų kultūrinę vertę, jų teritorinės sąveikos pobūdį, integralumo su vertingu gamtiniu kraštovaizdžiu laipsnį, lokalizaciją turizmo maršrutų atžvilgiu. Daugumoje vietų ribos yra sutapdintos su gamtinio karkaso migracijos koridorių, saugomų teritorijų bei siūlomomis preliminaromis kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ribomis. Arealų ribos gali būti konkretizuojamos rengiant atskirų kultūros paveldo objektų ir vietovių, atskirų arealo dalių arba viso arealo apsaugos specialiuosius planus. Rengiant apsaugos specialiuosius planus tikslinga atlikti papildomus istorinius, archeologinius, kraštovaizdinius arba urbanistinius architektūrinius tyrimus.

1 sprendinys. Nustatyti ir pagal kultūrinio istorinio kraštovaizdžio pobūdį klasifikuoti svarbiausieji kultūros paveldo objektų ir vietovių sankaupos arealai:

1. Susiklostę upių: Dubysos, Šimšos (pietinis ir šiaurinis arealai), Švėtės, Žižmos, slėniuose ir paslėniuose. Šių arealų kraštovaizdyje vyrauja archeologijos ir

³ Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimo brėžinyje pateikiami arealų pavadinimai yra sąlyginiai, nurodomi pagal juose esančias svarbesnias gyvenvietes.

- gamtos paveldo vertybės. Teritorijos plotu, objektų vaizdingumu ir kultūrine verte išskirtinis yra Dubysos arealas.
2. Susiformavę miestų ir miestelių: Kairių, Kuršėnų, Gruzdžių, Meškuičių, Kurtuvėnų, Raudėnų, Šiupelių, istorinėse dalyse. Šių arealų kraštovaizdyje vyrauja urbanistikos ir architektūros paveldo vertybės. Atskirų objektų ir urbanistinės struktūros kultūrine verte išskirtinės reikšmės yra Kurtuvėnų ir Gruzdžių arealai.
 3. Mišraus tipo arealas, apimantis Šiupelių miestelio istorinę dalį ir rytines jo prieigas.

2 sprendinys. Svarbiausių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų sanaujos arealuose kultūros paveldo apsaugos lėšos ir pastangos telkiamos išsaugoti istorinio kraštovaizdžio reliktus. Teritorinės kultūros vertybių apsaugos prioritetams arealams nustatyti pagal jų tipus:

1. Arealai, susiklostę upių slėniuose ir paslėniuose, tvarkomi ir naudojami siekiant išryškinti archeologijos objektų (visų pirma, piliakalnių) vaidmenį kraštovaizdyje, išsaugoti arba atkurti erdvinius kompozicinius ryšius tarp atskirų paveldo objektų ir vietovių, stiprinti jų integralumą su vertingu gamtiniu kraštovaizdžiu (*tvarkybos ir naudojimo reglamentas C2*).

2. Arealai, susiformavę miestuose ir miesteliuose, tvarkomi siekiant išryškinti architektūros paveldo objektų vaidmenį istorinėse šių gyvenviečių dalyse, išsaugoti arba atkurti vertingą urbanistikos paveldo savybes: svarbiausius senojo gatvių tinklo ir autentiškus kultūrine verte pasižyminčius urbanistinio audinio fragmentus, svarbiausias istorines architektūrinės dominantes (*tvarkybos ir naudojimo reglamentas C1*).

4.3. Svarbiausieji nekilnojamojo kultūros paveldo objektai ir vietovės

1 sprendinys. Įvertinus objektų ir vietovių kultūrinę vertę, lokalizaciją saugomo gamtinio kraštovaizdžio ir turizmo maršrutų atžvilgiu bei galimybes naudoti viešajai paskirčiai parengtas pateikiamas turizmo atžvilgiu svarbiausių kultūros paveldo objektų ir vietovių sąrašas:

1.1. Piliakalniai: Jurgaičių piliakalnis, vad. Kryžiu kalnu A658KP; Bubių piliakalnis, vad. Pilale A657KP; Kurtuvėnų piliakalnis, vad. Kapa A662KP; Rekčių piliakalnis, vad. Vinavos kalnu A670KP; Šilėnų piliakalnis, vad. Aukštaisiais Šilėnais A674K; Sauginių piliakalnis A672; Luponių piliakalnis, vad. Perkūno, Raganų kalnu A663KP.

1.2. Dvarų sodybos: Bubių dvaro sodyba G211K; Kurtuvėnų dvaro sodyba G11K; Gruzdžių dvaro sodyba G111K; Kuršėnų dvaro sodyba IP692; Varputėnų dvaro sodyba G113K; Naisių dvaro sodybos fragmentai IP697; Paežerių dvaro sodybos fragmentai IP699At.

1.3. Kaimo gyvenvietės: Dargaičių etnografinė kaimo gyvenvietė.

1.4. Statiniai:

1.4.1. Bažnyčios: Kurtuvėnų Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčia S191; Bazilionų Šv. Bazilijaus Didžiojo bažnyčia G191K; Gruzdžių Švč. Trejybės bažnyčia G189K; Kairių Švč. Mergelės Marijos bažnyčia; Varputėnų Šv. Antano Paduviečio bažnyčia; Micaičių Šv. Jėzaus Nukryžiuotojo bažnyčia;

Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia; Meškuičių Šv. Vyskupo Stanislovo bažnyčia; Raudėnų Šv. apaštalo Baltramiejaus bažnyčia; Šakynos Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia; Žarėnų Šv. Mikalojaus bažnyčia; Aukštelkės Šv. Antano Paduviečio bažnyčia; Pakapės Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia.

1.4.2. Kopyčios: Sereikių kapinių koplyčia; Šakynos kapinių koplyčia.

1.4.3. Kiti statiniai: Mirsiškės vandens malūnas su technologine linija S221K; Dengtilčio vandens malūnas su technologine linija S84K; Šilėnų vandens malūnas su technologine linija S254 K; Meškuičių vėjo malūnas S255; Žarėnų vėjo malūnas AtV1090.

1.3.5. Mitologinės vietos: Jusaičių alkakalnis ir akmuo su dubeniu M34K; Girnikų kalnas M228; Akmuo su dubeniu ir Raizgių alkakalnis M226; Šilkalnio akmuo, vad. Martyno M86; Urkuvėnų akmuo, vad. Laumės akmeniu M87.

1.3.6. Įvykių vietos:

1.3.6.1. Žydų genocido vietos: Šiaulių miesto žydų žudynių vieta ir kapas, Bubių seniūnija; Žydų žudynių vieta ir kapas, Gruzdžių seniūnija; Žydų žudynių vieta; Ilgosios Lovos miške, Kairių seniūnija; Žydų žudynių vieta ir kapas, Gubernijos miškas, Kužių seniūnija; Šiaulių miesto žydų žudynių vieta ir kapai, Narutaičių kaimas; Žydų žudynių vieta ir kapas, Padarbių miškas, Kuršėnų kaimiškoji seniūnija.

1.3.6.2. Rezistencijos kovų dalyvių kapai: Krašto žuvusiųjų kovotojų laidojimo vieta, Bazilionų miestelio kapinės; Šiupylių rezistencijos dalyvių kapas, Gruzdžių miestelio centras; Pokario metais žuvusių rezistentų kapas, Lukošaičių k. senosios kapinės; Rezistencijos kovotojų broliški kapai, Mikutaičių k., Skobiškio miškas.

4.4. Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba ir naudojimas

1 sprendinys. Lietuvos teritorijos bendrajame plane kultūros paveldo tvarkymo tipologinių prioritetų zonavimo aspektu didžioji dalis Šiaulių rajono teritorijos skiriama dvarų sodybų ir statinių prioriteto tvarkymo zonai. Rajono teritorijos vakarinė dalis skiriama statinių bei dalinio archeologijos ir etnografinių kaimų prioriteto tvarkymo zonai.

2 sprendinys. Apsaugos teritorinės priemonės konkretizuojamos teritorijų specialiaisiais ir detaliesiais planais bei objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, individualiais apsaugos reglamentais (tipiniais apsaugos reglamentais, jei individualių reglamentų nėra nustatyta). Kultūros paveldo objektams ir vietovėms, esantiems Kurtuvėnų regioninio parko teritorijoje, priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato šio parko apsaugos reglamentas (*Žin., 2002, Nr. 86-3717*), Kurtuvėnų regioninio parko ir jo zonų ribų bei tvarkymo planai.

3 sprendinys. Skelbiamų saugomais kultūros paveldo objektų ir steigiamų saugomomis vietovių teritorijų, apsaugos zonų riboms nustatyti ar pakeisti rengiami apsaugos specialieji planai. Jei objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, apsaugos zonos nėra nustatytos, joms taikomi LR Nekilnojamųjų kultūros paveldo apsaugos įstatymo (*Žin., 2004, Nr. 153-5571*) 9 str. 5 p. reikalavimai. Visų objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomi LR vyriausybės Specialiųjų Žemės ir miško naudojimo sąlygų XIX p. reikalavimai (*Žin., 1992 08 10, Nr. 22-652*).

4 sprendinys. Remiantis LR Nekilnojamųjų kultūros paveldo apsaugos įstatymo 3 str. 1 p., visi objektai, saugoti kaip nekilnojamosios kultūros vertybės pagal įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo įgyvendinimo“ 9 straipsnį, pripažįstami Kultūros vertybių registre registruotomis nekilnojamosiomis kultūros vertybėmis.

Archeologijos paveldo objektų tvarkybai yra nustatyta konservavimo kryptis (*Lietuvos teritorijos bendrasis planas, str. 21*). Visos neveikiančios kapinės tvarkomos pagal kapinių tvarkymo taisykles. Jų teritorijoms nustatoma pagrindinė tikslinė konservacinė žemės naudojimo paskirtis (*LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, str. 20*).

5 sprendinys. Kultūriniam turizmui prioritetiniai naudotini kultūros paveldo objektai ir vietovės, esantys kultūros vertybių sankaupos arealuose, prie reprezentacinio nacionalinio kultūrinio turizmo maršruto „Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys“ ir regioninio gamtinio kultūrinio pobūdžio maršruto „Vidurio Lietuvos parkų žiedas“. Siekiant atskleisti teritorijos ties šiaurine Šiaulių miesto riba estetinį ir kultūrinį istorinį potencialą, siūloma tikslinti šioje vietoje numatytą regioninį kultūrinio turizmo maršrutą „Vidurio Lietuvos parkų žiedas“ (žr. brėž. *Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimas*).

6 sprendinys. Kultūriniam ir pažintiniam turizmui plačiau naudotinos dvarų sodybos nepriklausomai nuo jų lokalizacijos. Etnografinė verte ir autentiškumu pasižyminčias kaimo gyvenviečių sodybas tikslinga skatinti naudoti kaimo turizmui.

7 sprendinys. Svarbia sąlyga kaimiškam kultūros paveldui išsaugoti laikomas žemės ūkis (*Lietuvos etnografinių kaimų išlikimo ilgalaikė programa, Žin., 2003, Nr. 89-4033*). Parama žemės ūkiui yra svarbi siekiant išsaugoti būdingus Savivaldybės istorinio kraštovaizdžio ypatumus kaimo vietovėse: smulkia kraštovaizdžio sąskaidą, tradicinės medžio architektūros objektų gausą ir jų autentiškumą, nedidelių dvarų sodybų dominavimą. Tikslinga rengti ir įgyvendinti programas, skirtas Rytų Žemaitijos etnografiniam regionui būdingos medžio statybos ir kitų amatų bei verslų, susijusių su kultūriniu turizmu ir paveldo objektų atgaivinimu, plėtotei. Kultūrinio turizmo programas tikslinga plėtoti bendradarbiaujant su kitomis Žemaitijos savivaldybėmis (ruošiant ir įgyvendinant Žemaitijos regioninio turizmo programas). Lėšas tikslinga pirmaeiliai koncentruoti turizmo atžvilgiu svarbiausiųjų kultūros paveldo objektų ir vietovių tvarkybai, juos ženklinant ir prioritetiniai rengiant intensyvesniam lankymui.

8 sprendinys. Siekiant išsaugoti rajono istorinių miestelių patrauklumą, tikslinga numatyti ir įgyvendinti socialinės plėtros priemonės, skirtas išlaikyti ir stiprinti vietos bendruomenes, įtraukti jas į teritorijų planavimo ir kultūros paveldo išsaugojimo procesus. Turi būti parengtas ir įdiegtas privačių lėšų, panaudotų visuomenei prieinamų registruotų kultūros paveldo objektų tvarkybai, kompensavimo mechanizmas.

5. BIOPRODUKČINIO ŪKIO TERITORIJŲ NAUDOJIMAS IR PLĖTRA

5.1. Žemės ūkio teritorijos

5.1.1. Planuojamos veiklos prioritetai

1 sprendinys. Prioritetine žemės naudotojų veikla rajono teritorijoje išlieka žemės ūkis ir miškų ūkis. Kitai veiklai žemės plotus numatoma panaudoti esant poreikiui plėsti užstatymui reikalingus plotus, eksploatuoti naudingąsias iškasenas, saugoti gamtos ir kultūros paveldo kompleksus bei objektus. Šioms veiklos sritims reikalingų žemės plotų tarpusavio proporcijų dinamika:

5.1.1.1 lentelė. Pagrindinių tikslinių žemės naudojimo paskirtčių pokyčiai.

Pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis	Metai		Pokyčiai vidut. per metus	Prognozė 2017 metais	Pokyčiai per 10 metų procentais
	2001 01 01	2006 01 01			
Žemės ūkio	59,5	59,2	-0,06	55,3	-3,9
Miškų ūkio	33,5	34,0	+1,0	36,0	+2,0
Vandens ūkio	1,6	1,3*	-0,05	1,3	-
Konservacinė	-	-	-	-	-
Kita	5,3	5,5	+0,04	7,4	+2,1
Laisvas valstybinis fondas	0,1	-	x	-	-
Iš viso	100	100	x	100	x

*Pastaba: priskirtos tik valstybinėje žemėje esančios upės, ežerai ir tvenkiniai

2 sprendinys. Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu Šiaulių rajone numatomi žemės plotai: žemės ūkio paskirties žemės – 100 tūkst. ha, miškų ūkio paskirties žemės – apie 65 tūkst. ha, vandens ūkio paskirties žemės – 2,3 tūkst. ha, konservacinės paskirties žemės – 0,1 tūkst. ha ir kitos paskirties žemės – apie 13 tūkst. ha. Žemės ūkio naudmenų plotas (išskyrus sodininkų bendrijų sodus ir kitą nedeklaruojamą žemę) sudarys 94 tūkst. ha (sumažės 10 proc.), iš jų žemės ūkio paskirties žemėje - 89 tūkst. ha. Miškų plotas rajone sudarys apie 64 tūkst. ha (miškingumas padidės nuo 32,7 proc. iki 35,4 proc.).

3 sprendinys. Žemės ūkio paskirties žemės išsaugojimas aktualesnis seniūnijose, kuriose yra našesnės žemės ir intensyvesnė žemės ūkio gamyba. Vidutinis žemės ūkio naudmenų dirvožemių našumo balas seniūnijose: Bubių – 38,4; Ginkūnų – 52,4; Gruzdžių – 47,3; Kairių – 48,7; Kuršėnų kaimiškoji – 43,4; Kužių – 46,0; Meškuičių – 52,4; Raudėnų – 39,2; Šakynos – 45,8; Šiaulių kaimiškoji – 44,4.

4 sprendinys. Miškų ūkio paskirties žemės didėjimas planuojamas daugiausia dėl miško įveisimo žemės ūkio paskirties žemėje, gavus leidimą, taip pat dėl apleistų žemės

ūkio naudmenų ir kitų naudmenų savaiminio apaugimo mišku. Kitos paskirties žemės plotų didėjimas numatytas dėl Šiaulių ir Kuršėnų miestų bei perspektyvių vietinės reikšmės centrų (*c* ir *d* kategorijų gyvenamųjų vietovių) plėtros, ūkinės–komercinės paskirties pastatų statybos, naudingųjų iškasenų telkinių eksploatavimo, vietinės reikšmės kelių tinklo sutvarkymo, juos išjungiant iš žemės ūkio ar miškų ūkio paskirties žemės.

5.1.2. Teritorijos funkcinis zonavimas

Bendrajame plane, planuojant detalesnį teritorijos tvarkymą, siekiama geresnio žemės gamtinių ir ūkinių, taip pat natūralių, savybių panaudojimo kraštovaizdžio apsaugos pagrindais. Teritorijos funkcinio zonavimo pagrindas:

- esamos būklės įvertinimas racionalaus žemės naudojimo ir aplinkosaugos požiūriu;
- dirvožemių tipų, granulimetrinės sudėties ir melioracinės būklės analizė;
- miškotvarkos duomenų analizė;
- urbanistinės plėtros poveikio ir gyvenamosios, visuomeninės, ūkinės paskirties statinių racionalaus išdėstymo poreikis;
- gamtinio karkaso formavimo ypatumų įvertinimas.

Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje rajono savivaldybės teritorija suskirstyta pagal numatomą pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį. Bendrojo plano sprendiniai pagrįsti šiomis nuostatomis:

- Bendrajame plane nenumatomi keisti žemės plotai turi būti naudojami pagal teritorijų planavimo dokumentuose nustatytą pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį, naudojimo būdą ir pobūdį; šios sąlygos įrašytos žemės sklypų Nekilnojamojo turto kadastro duomenyse.
- Bendrajame plane numatyta keisti žemės plotų pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtis turi būti įrašoma išduodant planavimo sąlygas šių teritorijų specialiųjų ir detaliųjų planų rengimui.
- Bendrajame plane nurodytų urbanistinės plėtros teritorijų naudojimas ne žemės ūkio ar miškų ūkio veiklai galimas tik jose parengus detaliuosius planus (miestų ir miestelių užstatymui skirti plotai, rekreacinių teritorijų intensyvaus naudojimo plotai ir kt.).
- Rajono teritorijoje žemės ūkio veiklos pobūdis ir gamybos apimtys daugiausia priklauso nuo žemės ūkinės vertės, gyventojų tankumo ir užimtų žemės ūkyje darbuotojų skaičiaus, Šiaulių miesto įtakos. Ryškios augalininkystės specializacijos ūkiai, kur javai ir techniniai augalai užima 60 – 70 proc. žemės ūkio naudmenų, vyrauja Gruzdžių, Ginkūnų, Kairių, Kuršėnų, Meškuičių, Šakynos ir Kužių seniūnijose. Arti Šiaulių miesto esančiose Kužių, Ginkūnų, Meškuičių ir Šiaulių seniūnijose daugiau laikoma karvių, derinamos augalininkystės ir gyvulininkystės šakos. Bubių ir Raudėnų seniūnijose, kur mažesnės ūkinės vertės žemės, daugiau pievų ir ganyklų, santykinai didesnis karvių ir kitų galvijų skaičius. Esamą ūkių specializaciją numatoma reguliuoti

taip, kad ji labiau atitiktų visų ūkio šakų plėtros poreikius, aplinkos apsaugos ir racionalaus žemės naudojimo reikalavimus.

1 sprendinys. Agrarinių teritorijų zonavimas. Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje pažymėti numatomi pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties pokyčiai. Šiaulių ir Kuršėnų miestų plėtrai numatyti žemės plotai pažymėti kaip miestų urbanistinės plėtros teritorija. Šioje teritorijoje, dažniausiai naudojamose žemės ūkio veiklai, perspektyvinis veiklos prioritetas teikiamas kitos paskirties pastatų statybai ir kitokiai miestų plėtrai. Teritorijos tvarkymo reglamentavimas: bet kokia ilgalaikių statinių statyba turi būti derinama su šioms miestams parengtų bendrųjų planų sprendiniais, arba vadovaujantis šių bendrųjų planų pagrindu parengtais specialiais ir detaliesiais planais.

Likusi agrarinė teritorija suskirstyta į šias žemės naudojimo ir žemės ūkio specializacijos zonas:

2 sprendinys. I zona – Šiaulių miesto įtakos zona. Ši zona apima didesnę teritoriją, kurioje yra intensyvi gyventojų trauka individualiajai ir ūkinei – komercinei statybai, susijusi su poreikiu pakeisti pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį atskirose kompaktiško užstatymo vietovėse. Zona skirta priemiestinio ūkininkavimo, taip pat aglomeruotos urbanizacijos, turizmo ir konversijos vystymui. Joje būtina pirmiausia rengti teritorijų planavimo dokumentus, apsprendžiančius infrastruktūros plėtrą, gyvenamosios, visuomeninės, pramoninės, komercinės paskirties statinių išdėstymui reikalingų žemės sklypų formavimą. Žemės ūkio gamybą šioje zonoje rekomenduojama specializuoti, pritaikant miesto gyventojų poreikiams (sodų ir uogynų įveisimas, daržininkystė, gėlininkystė, kalėdinių eglaičių auginimas, pienininkystė ir kt.). Atsižvelgiant į didėjančią gyventojų koncentraciją, rekomenduojamas tankus smulkių specializuotų intensyvios veiklos ūkių tinklas, derinant jų sodybų (ūkinių centrų) vietą ir planuojamas statybas su miestų plėtrą numatančiais bendraisiais ar specialiesiais planais.

Šioje zonoje esantys miškai turėtų būti priskiriami IIA miškų grupei (rekreaciniams miškams). Naujų miškų įveisimas turėtų būti leidžiamas tik suformavus jų ribas pagal specialiuosius ir detaliuosius planus.

Dalis II zonai priskirtos teritorijos įeina į gamtinio karkaso ribas. Šiame plote, vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymu (22 straipsnis) negali būti planuojami gyvenamieji kvartalai ir stambios pramonės įmonės at kiti žymesnės neigiamos įtakos gamtinei aplinkai turintys objektai.

(Brėžinyje ši zona pažymėta indeksu ŽŠm).

3 sprendinys. II zona - Labai geros ūkinės vertės žemių zona. Vyraujantis dirvožemių našumo balas – 46-50 ir daugiau. Didžiausi šių žemių plotai – Šakynos, Gruzdžių, Meškuičių, Kužių, Ginkūnų ir Kairių seniūnijose. Žemė naudotina intensyviai žemės ūkio veiklai. Tai – dirvai reiklų žemės ūkio augalų auginimas pardavimui (kviečiai, miežiai, cukriniai runkeliai, linai, rapsai) bei javų auginimas pašariniams grūdams (daugiausia kiaulininkystės poreikiams tenkinti). Gyvulininkystė vystytina tik kaip papildoma gamybos šaka, prioritetą teikiant kiaulių auginimui. Šios pagalbinės gamybos šakos (kiaulininkystė, pienininkystė ir kt.) gali būti vystomos tik dėl sėjomainose būtinų auginti neprekinių žemės ūkio pasėlių, atsižvelgiant į ūkiuose išauginamų pašarų kiekį. Be to, zonos dirvožemiai geriausiai tinkami sodams,

uogynams bei daržovėms auginti. Įvertinant našių dirvožemių apsaugos reikalavimus, visuose zonos žemės ūkio naudmenų plotuose rekomenduojama planuoti subalansuotą tręšimą organinėmis ir mineralinėmis trąšomis, pirmaeilį apleistų žemių gražinimą žemės ūkio veiklai ir reikiamą sausinimo sistemų rekonstrukciją. Planuojant žemės naudmenų sudėties pakeitimą, gamtinės įvairovės padidinimas sprendinams būdais, kurie tik minimaliai sumažintų patogių mechanizuotam dirbimui nusausintų žemės ūkio naudmenų plotus. Naujų teritorijų iš miškų ūkio paskirties žemės ir kitos paskirties žemės įsavinti žemės ūkio veiklai nenumatoma.

Rengiant kaimo plėtros žemėtvarkos projektus, šioje zonoje tikslinga išskirti pozonius, kurie detaliau įvertins vietovių sąlygas ir dirvožemius; atitinkamai turėtų būti konkretizuojamos ir pagrindinių augalų rūšys bei specializuotų gamybos šakų deriniai.

Vystant žemės ūkio veiklą, skatintinas ūkių stambėjimas iki ekonomiškai efektyvių dydžių (ne mažiau 100 ha žemės ūkio naudmenų).

*(Brėžinyje ši zona pažymėta indeksu **Žlū**; teritorijose, kuriose veiklą reglamentuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentai – **Žlū-s**, o gamtinio karkaso teritorijose, kuriose rekomenduojamas tausojamasis ūkininkavimas, – **Žlū-gk**).*

4 sprendinys. III zona - Geros ūkinės vertės žemių zona. Zona apima nusausintus sunkesnės granulimetrinės sudėties dirvožemius; vyraujantis našumo balas – 40 - 45. Žemė naudotina intensyviai žemės ūkio veiklai, auginant prekinę produkciją (javų grūdus, rapsus) ir dalį pašarinių augalų, reikalingų gyvulininkystei plėtoti. Didžiausi šių žemių plotai yra Kužių ir Kuršėnų seniūnijose. Zonoje esančiose gamtinio karkaso teritorijose rekomenduojamas detalesnis žemės naudojimo reglamentavimas pagal saugomų teritorijų planavimo dokumentus arba kaimo plėtros žemėtvarkos projektus. Rengiami dokumentai turėtų įvertinti:

- rekomenduojamą ekologinę įvairovę užtikrinančių žemės naudmenų sudėtį. Jeigu ekologinė įvairovė nepakankama, leistinas didesnis esamos padėties keitimas: miškų ir laukų bei vandens telkinių apsauginių želdinių įveisimas, tvenkinių įrengimas, daugiamečių žolynų užimtų plotų išdėstymo įvairovės didinimas;
- rekomenduojamas žemdirbystės sistemas. Gamtinio karkaso teritorijose rekomenduojama vystyti tik tausojamąjį arba ekologinį ūkininkavimą.

*(Brėžinyje ši zona pažymėta indeksu **Žgū**, o saugomose ir gamtinio karkaso teritorijose, -atitinkamai – **Žgū--s** ir **Žgū-gk**).*

5 sprendinys. IV zona - Vidutinės ūkinės vertės žemių zona. Vyraujantis dirvožemių našumo balas – 33-39. Dirvožemių savybės leidžia auginti daugiausia žolinius pašarus gyvulininkystės poreikiams tenkinti. Vyraujanti ūkio šaka – gyvulininkystė; prioritetas teiktinas pieno ūkiui ir mėsinių galvijų auginimui. Ši zona apima pietinį ir vakarinį rajono teritorijos pakraštį –Bubių seniūniją ir dalį Raudonų, Kuršėnų ir Šiaulių seniūnijų. Zonos atskiros dalys naudotinos diferencijuotai. Kai kurie šios zonos plotai gali būti pritaikyti intensyviai ir ekstensyviai rekreacijai plėtoti; dalis teritorijos – miškų ūkio veiklai. Zonos dalyse, įeinančiose į gamtinio karkaso teritorijas, rekomenduojamas tausojamasis ir ekologinis ūkininkavimas. Mažiau tinkami mechanizuotam dirbimui, paveikti vėjo erozijos, nenašūs, nutolę nuo sodybų ir įsiterpę i miškus žemės ūkio

naudmenų sklypai, kurie ir šiuo metu jau yra apleisti, dirvonuojantys, turi būti panaudoti miškui įveisti, suformavus taisyklingas arba reljefo formas atitinkančias ribas tarp žemės ūkio naudmenų ir miško kontūrų.

(Brėžinyje ši zona pažymėta indeksu **Žvū**, o saugomose ir gamtinio karkaso teritorijose, -atitinkamai – **Žvū - s** ir **Žvū - gk**).

5.1.3. Bioprodukcinio ūkio plėtra

5.1.3.1. Žemės ūkio vystymas

Bendrojo plano sprendiniai sudaro sąlygas žemės ūkio vystymui:

1 sprendinys. Nustatytos žemės ūkio paskirties žemės perspektyvinės ribos. Šiais bendrojo plano sprendiniais (Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinys) privalo vadovautis kitų, žemesnio lygmens teritorijų planavimo, dokumentų rengėjai.

2 sprendinys. Numatomas orientacinis žemės plotas žemės ūkio veiklai: 104 tūkst. ha žemės ūkio paskirties žemės plotas, iš jo žemės ūkio naudmenos - apie 89 tūkst. ha (2006 m. deklaruota apie 77,6 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų; iš likusių apleistų 20,8 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų 11 tūkst. ha bus gražinta žemės ūkio veiklai, įsavinant melioracinėmis priemonėmis, 5-6 tūkst. ha bus apsodinta mišku arba savaimė apaugęs miškais, medžių ir krūmų augalija bei pavirs pelkėmis, o apie 3–4 tūkst. ha bus panaudota ne žemės ūkio ir miškų ūkio veiklai).

3 sprendinys. Nustatytos rekomenduojamos žemės ūkio veiklos zonos (funkcinės zonos), atsižvelgiant į geriausių dirvožemių savybių panaudojimą, žemės ūkio gamybos efektyvumą ir gamtos išteklių apsaugą. Rekomenduojama intensyvios žemės ūkio veiklos zonos plėtoti prekinę žemės ūkio gamybą ir siekti ūkio dydžio, ne mažesnio nei numatyta žemės ūkio ministro 2003 m. liepos 1 d. įsakymu Nr.3D-269 patvirtintose rekomendacijose. Rekomenduojami minimalūs racionalios žemėvaldos plotai tam tikros specializacijos ūkiams: tradicinio ūkininkavimo mišrios augalininkystės–gyvulininkystės specializacijos ūkiuose – 40 ha žemės ūkio naudmenų, kiaulininkystės specializacijos arba vien augalininkystės specializacijos ūkiuose – 100 ha žemės ūkio naudmenų. Rekomenduojama tobulinti norminius teisės aktus ir juose numatyti žemės naudojimą skatinant: visų pirma – valstybės paramos priemonėmis, jas diferencijuojant taip, kad prioritetas teikti paramą būtų teikiamas veiklai, atitinkančiai zonos ypatumams arba žemėtvarkos planavimo dokumentus (jeigu to nedraudžia ES reglamentai ir direktyvos). Prioritetinės valstybės paramos priemonės turėtų būti:

- priemiestinėse teritorijose bei rekreacijai ir kaimo turizmui galimose panaudoti teritorijose - ekologinis ūkininkavimas, standartų laikymasis, pusiau natūrinių restruktūrizuojamų ūkių rėmimas;
- labai geros ir geros ūkinės vertės žemėse – investicijos į žemės ūkio valdas, jaunųjų ūkininkų įsikūrimas, ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos, žemės ūkio vandentvarka, žemės sklypų perskirstymas;

- vidutinės ūkinės vertės žemėse – investicijos į žemės ūkio valdas, jaunųjų ūkininkų įsikūrimas, standartų laikymasis, pusiau natūrinių restruktūrizuojamų ūkių rėmimas, žemės ūkio ir artimų ekonominės veiklos sektorių įvairinimas, kaimo turizmo ir amatų skatinimas, žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku;
- žemėse, įeinančiose į saugomų teritorijų ribas, priklausomai nuo jų naudojimo intensyvumo: ekologinio ūkininkavimo programa, kraštovaizdžio tvarkymo programa, vietovės su aplinkosaugos apribojimais, standartų laikymasis (Nitrataų direktyva).

5.1.4. Agrarinių teritorijų naudojimo reglamentai

Žmogaus ūkinės ir kitos veiklos, susijusios su žemės (teritorijos) naudojimu reglamentavimas pagal bendrąjį planą pasireiškia privalomų sąlygų nustatymu specialiesiems ir detaliesiems planams. Išduodamas planavimo sąlygas, bendrojo plano organizatorius (savivaldybės taryba arba savivaldybės administracijos direktorius) gali nustatyti sąlygas derinti teritorijų planavimo dokumentą su bendrojo plano sprendiniais, užfiksuotais savivaldybės tarybos nutarime dėl bendrojo plano patvirtinimo. Be to, turi būti vadovaujama įstatymų ir Vyriausybės nutarimų nuostatomis.

Svarbiausios iš jų:

1. Teritorija gyvenamosios ir kitos paskirties objektų statybai (urbanizuotų teritorijų plėtrai, naudingųjų iškasenų telkinių eksploatavimui, tvenkinių įrengimui, pramonės ir ūkinių objektų statybai) gali būti parinkta ir projektuojama tik vadovaujantis bendrojo plano sprendiniais.

2. Žemės ūkio paskirties žemėje esančios žemės ūkio naudmenos ir žemė, su veikiančiais melioracijos įrenginiais, turi būti saugoma nuo jų ploto sumažėjimo, vadovaujantis Žemės įstatymo 22 straipsnio nuostata: „Ariamoji žemė, kurios dirvožemio našumas didesnis už vidutinį šalyje taip pat žemė, kurioje yra eksploatuojamos melioracijos sistemos, turi būti naudojama taip, kad nesumažėtų jų plotas, išskyrus ekologiškai nuskurdintose gamtinio karkaso teritorijose, ir nepablogėtų dirvožemio savybės“. Gamtinio karkaso teritorijos pažymėtos žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje, tačiau kurios iš jų yra ekologiškai nuskurdintos, gali būti nustatyta tik pagal Aplinkos ministerijos parengtus teisės aktus, atitinkamais skaičiavimais įrodžius, jog šiose teritorijose miškų ir kitų natūralių biocenozijų plotas neužtikrina vietovės ekologinio stabilumo.

3. Gamtinio karkaso teritorijose ūkinė veikla ribojama vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymo 22 straipsnio 6 dalies nuostatomis: „Gamtinio karkaso rekreacinės, miškų ūkio ir agrarinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus. Leidžiama tokia veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas, yra vykdoma pagal teritorijų planavimo dokumentus“.

4. Vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklas turi atitikti bendrojo plano sprendinius – jo brėžiniuose suprojektuotą valstybinių ir vietinės reikšmės kelių išdėstymą.

Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinyje nustatytose funkcinėse zonose reglamentuojama veikla pateikta 5.1.4.1 lentelėje.

5.1.4.1 lentelė. Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentai

Pažymėta plane	Funkciniai prioritetai	Reglamentuojama veikla
Um	Urbanizuotinių ir kitai paskirčiai naudotinių teritorijų plėtra	Leidžiama žemės ūkio veiklos konversija į kitą veiklą, pakeitus pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį į kitą paskirtį, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka
ŽŠm	Šiaulių miesto priemiestinio ūkininkavimo zona	Skatinama intensyvi specializuotų ūkių plėtra, derinant infrastruktūrai ir pastatų statybai rengiamus specialiuosius bei detaliuosius planus su miesto plėtros perspektyvomis
Žlū Žlū-s Žlū-gk	Intensyvi žemės ūkio veikla našiose žemėse Iš jų esančiose: -saugomose teritorijose -gamtinio karkaso teritorijoje	Skatinama prekinės augalininkystės produkcijos gamyba Veiklą reglamentuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentai Skatinamas tausojamasis ūkininkavimas
Žgū Žgū-s Žgū-gk	Intensyvi žemės ūkio veikla geros ūkinės vertės žemėse Iš jų esančiose: - saugomose teritorijose - gamtinio karkaso teritorijoje	Skatinama mišrios specializacijos ūkiai, derinantys gyvulių auginimą su prekinės augalininkystės produkcijos gamyba. Veiklą reglamentuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentai. Skatinamas tausojamasis ūkininkavimas.
Žvū Žvū-s Žvū-gk	Intensyvi žemės ūkio veikla vidutinės ūkinės vertės žemėse Iš jų esančiose: - saugomose teritorijose - gamtinio karkaso teritorijose	Skatinamas pašarinių žemės ūkio augalų auginimas ir gyvulininkystės specializacijos ūkių plėtra Veiklą reglamentuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentai. Skatinamas tausojamasis ūkininkavimas
Ri	Intensyvios rekreacijos zona	Galima rekreacinės paskirties pastatų ir gyvenamųjų namų statyba pagal detaliuosius planus. Skatinama kaimo turizmas ir kita alternatyvi žemės ūkiui veikla

5.2. MIŠKŲ TERITORIJOS

5.2.1. Rajono savivaldybės miškų potencialo teritoriniai ypatumai

1 sprendinys. Šiaulių rajono savivaldybės teritorija, pagal numatytas Lietuvos Respublikos bendrajame plane strategines miškininkystės plėtros zonas bei pozones, patenka į vieną miškų plėtros zoną - **Vidurio Lietuvos mišrių lapuočių – spygliuočių miškų zoną** ir dvi šios zonos pozonės:

1.1. ŠR Žemaitijos našių mišrių spygliuočių - lapuočių miškų pozonę. Šioje pozonėje vyrauja kiek mažesnio už vidutinį našumo augavietės. Nepaisant didelio vėjavartų pavojaus, eglynai pasiekia neblogą našumą. Ūkiniai miškai sudaro 75% pozonės teritorijos, todėl didesnę dėmesį skiriant atsparių eglynų auginimui šiuose

miškuose gali būti pasiektas palyginti aukštas miško naudojimo intensyvumas, viršijantis šalies vidurkį. Kasmet III–IV grupės miškuose galima padaryti 4,9–5,2 m³/ha likvidinės medienos. Šiame pozonyje tikslinga miškingumą padidinti 5% - daugiausiai iš visų kitų zonos pazonių.

1.2. Nedidelė Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos dalis patenka į **Vakarų Aukštaitijos našių mišrių lapuočių - eglės miškų pozonę**. Pozonyje vyrauja ūkiniai miškai kurie užima 81% visų miškų ploto, tuo tarpu rezervatiniai ir specialios paskirties miškai sudaro tik 9%. Miško augaviečių našumas artimas šalies vidutiniam – 5,8 m³/ha. Miško naudojimas gali būti kiek didesnis už šalies vidurkį - 4,9–5,2 m³/ha likvidinės medienos per metus. Nors pozonio žemės yra vienos tinkamiausių žemdirbystei, miškų plotus reiktų padidinti bent minimaliai – 2%. Svarbiausias miško plotų plėtimo uždavinys yra nemiškingų gamtinio karkaso plotų miškingumo užtikrinimas ekologinio stabilumo užtikrinimas suformuojant nedidelių laukų apsauginių miškų, taip pat apželdinant nedidelio ploto žemdirbystei nelabai tinkamus sklypus. Pozonyje svarbiausios yra kietųjų lapuočių – ažuolo, uosio augavietės. Jų atkūrimui reiktų skirti daugiausiai dėmesio. Palaikant ar net didinant eglynų plotus miškuose, didesnę dėmesį reiktų skirti labai vertingoms beržo medienos auginimui.

2 sprendinys. Lietuvos miškingumo didinimo programoje numatyta pirmiausia želdytini plotai, kuriuose miško želdiniai atliktų priešerozines ar defliacines funkcijas, toliau – biologinės įvairovės išsaugojimo, gamtinio karkaso kompensacijos ir laukų apsaugos (geoekologines) funkcijas atliekantys plotai, taip pat plotai, esantys ūkinės veiklos poveikiams jautriose zonose. Šiaulių rajono sav. ne miško žemėje miško įveisiamas numatomas pirmiausia – gamtinio karkaso teritorijose ir rekreacinėse teritorijose, po to – nusausintose apleistose ir dirvonuojančiose žemėse su mažos ūkinės vertės dirvožemiais. Regiono bendrąją erdvinę koncepciją formuojančioms svarbiausioms tokioms ekologinio stabilizavimo teritorijoms, turinčioms kompensuoti urbanistinio - ūkinio vystymo poveikį, paprastai priskiriamos geoekologinės takoskyros bei labiausiai išreikšti migraciniai koridoriai.

3 sprendinys. Šiaulių rajono savivaldybėje pirmoje eilėje siūlome apželdinti:

- Nacionalinės svarbos Šiaurės Lietuvos geoekologinę takoskyrą;
- naujai projektuojamas rekreacinio naudojimo teritorijas.

Atsižvelgiant į Šiaulių rajono savivaldybės ypatumus miškų apželdinimui rekomenduojama skirti tik tuos plotus, kur želdinių ekologinis efektyvumas didžiausias. Šias teritorijas pagal želdinių gausinimą suskirstėme į tris grupes. Pirmą teritoriją miškų ploto padidėjimas iki 5%, antra teritorija - 10%, trečia teritorija iki 15% (nuo teritorijos ploto), (žiūrėti 5.2.1 paveikslą ir 5.2.2.1.lentelę) kitose teritorijose miškingumas pirmoje eilėje bus didinamas nežymiai.

5.2.1.1 lentelė. Teritorijos, kuriose pirmoje eilėje numatomas želdinių gausinimas

Teritorijos Nr. schemeje	Esamas teritorijos miškingumas %	Projektuojamas teritorijos miškingumo padidėjimas % (nuo teritorijos ploto)
1	2	3
1.	53	5
2.	74	5
3.	11	15

4.	35	5
6.	70	5
8.	10	10
11.	32	5
12.	46	5
15.	12	15
16.	17	10

Teritorijų numeriai pateikti 5.2.1.1 paveiksle

4 sprendinys. Siekiant įgyvendinti Lietuvos miškų ūkio politikos įgyvendinimo strategiją ir padidinti šalies miškingumą 3%, Šiaulių rajono savivaldybėje 2007-2020m laikotarpyje numatyta želdinti mišku apie 626 ha žemės ūkiui ir kitiems tikslams naudotų žemių, t. y kasmet miškas turi būti įveisiamas 45ha plote. Kitose teritorijose miškingumas pirmoje eilėje bus didinamas nežymiai. Numatomas miškų įveisimas žemės ūkio paskirties žemėje leis padidinti ekosistemų apsaugos (draustinių, priešerozinių) tiek apsauginių miškų (draustinių, valstybinių parkų apsaugos zonų, laukų apsauginių, vandens telkinių apsaugos zonų) miškų plotus.

5 sprendinys. Miškų ūkio paskirties žemę Šiaulių rajono savivaldybėje valdo: 27,4% privatūs miškų savininkai, Nacionalinių parkų valdomos žemės nėra, 72,6% visų rajono savivaldybės miškų valstybiniai. Žemės reformos metu dalis žemės ūkio veiklai gražinamoje žemėje išterpusių miškų priskiriami žemės ūkio paskirties žemei (šiuo metu miškai privačioje žemės ūkio paskirties žemėje rajono savivaldybės teritorijoje sudaro – 2,6 tūkst. ha, o miškų ūkio urėdijų žemėje esančių žemės ūkio naudmenų plotas yra 1,6 tūkst. ha, šie plotai gali būti priskiriami žemės ūkio paskirties žemei. Atsižvelgiant į žemės reformos įstatymu sudarytas sąlygas miškų privatizavimui, taip pat į galimybes žemės ūkiui netinkamas naudoti žemes apsodinti mišku iki žemės reformos pabaigos išliks privačių miškų didėjimo tendencijos. Proporcija, kai vyrauja valstybinės reikšmės miškai, o privataus ūkininkavimo miškai sudaro 30 - 40% iš esmės atitinka dabartinės ir ateities kartų Lietuvos žmonių poreikius. Tokia nuostata įtvirtinta „Miškų įstatyme“, šiuo metu keisti nusistovėjusią privačių miško valdų ir valstybinės reikšmės miškų proporciją nėra nei teorinių, nei praktinių – politinių prielaidų.

5.2.2. Miškų teritorijų naudojimo kryptys

1 sprendinys. Helsinkio tvaraus miškų ūkio ir Lisabonos rezoliucijose nurodytos pagrindinės kryptys miškotvarkiniam planavimui, iš kurių svarbiausios rajono savivaldybės generaliniame plane:

- miško žemės tikslinės paskirties išlaikymas ir geresnis jos išnaudojimas;
- daugiatislijo miško naudojimo skatinimas siekiant reikiamo balanso tarp įvairių visuomenės poreikių;
- ypatingas dėmesys ekologiškai jautrių vietų, retų saugomų, reprezentatyvių ekosistemų, kertinių buveinių, natūralių medynų su endeminėmis ir nykstančiomis rūšimis išskyrimas;
- miško apsauginių funkcijų, ypač dirvožemio ir vandens apsaugos plėtojimas;
- projektuojant miško atkūrimo priemones pirmenybę teikti natūraliam žėlimui, vietinėmis medžių rūšimis.

2 sprendinys. Miškų ūkis Šiaulių rajono savivaldybėje turi būti plėtojamas laikantis pagrindinių Lietuvos miškų ūkio politikos tikslų, numatytų Lietuvos Respublikos ir Šiaulių apskrities generaliniame plane. Šiems tikslams priskiriami:

- daugiatislės ir miško išteklius tausojančios miškų ūkio veiklos užtikrinimas subalansuojant ekonomines, socialines ir ekologines miškų funkcijas;
- teritorijos miškingumo didinimas;
- biologinės įvairovės miškuose išsaugojimas ir miškų rekreacinio potencialo didinimas;
- pramonės ir gyventojų aprūpinimas mediena;
- miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas;
- racionalus, tolygus ir nepertraukiamas miško išteklių naudojimas bei miškų produktyvumo didinimas, ir auginamos medienos kokybės gerinimas;
- miškų ūkio ekonominio efektyvumo didinimas;
- miško ekosistemų tvarumo užtikrinimas.

3 sprendinys. Bendrojo plano sprendinių, įgyvendinančių miškų ūkio paskirties žemės ir miškų tvarkymą, planuojantys dokumentai yra miškų išdėstymo schemos ir vidinės miškotvarkos projektai. Jų rengimas, tikslinimas ir įgyvendinimas numatomas teisės aktų nustatyta tvarka.

4 sprendinys. Siekiant subalansuotos miškininkystės plėtros, minėtų tikslų įgyvendinimui turi būti sudarytos teisinės, ekonominės ir organizacinės prielaidos:

- teisinės prielaidos apimtų atitinkamų miško ūkį reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, kurie skatintų efektyvų ir racionalų miško išteklių naudojimą, biologinės įvairovės miškuose išsaugojimą, rekreacinio miškų potencialo didinimą, miškų įveisimą žemės ūkiui netinkamose žemėse ir ypač ekologiškai jautriose kraštovaizdžio vietose. Šiuo požiūriu ypač svarbu kuo skubiau užbaigti žemės (miškų) reformą ir antrajame jos etape įteisinti miško valdų konsolidaciją ir ekvivalentinius miško mainus, tuo sudarant prielaidas valdų stambėjimui ir racionalesnei miško ūkinei veiklai;
- ekonominės prielaidos pirmiausia turėtų apimti miškingumo didinimo skatinimą skiriant tam subsidijų iš valstybės biudžeto. Subsidijavimo mechanizmas pirmiausia turėtų remti miško želdinių sodinimą ekologiniu atžvilgiu jautriausiose teritorijose, kur ypač svarbios miškų apsauginės funkcijos. Kita dalis subsidijų turėtų būti nukreipta į žemės ūkiui netinkamų plotų apželdinimą mišku. Be to, būtina pritraukti investicijas į medienos perdirbamąją pramonę, skatinant smulkios medienos panaudojimą ir kuo geresnį jos perdirbimą. Šiuo požiūriu prioritetas teiktinas popieriaus ir celiuliozės bei plokščių pramonei, bei medienos kuro panaudojimui energetikoje;
- organizacinės prielaidos turėtų apimti miškų administravimo, tvarkymo ir konsultavimo efektyvių struktūrų sukūrimą, sudarantį galimybes subalansuoto miškų ūkio plėtrai visų nuosavybės formų miškuose.

5 sprendinys. Miško žemės naudojimo perspektyvos atitinka miškotvarkos planavimo dokumentuose iškeltus uždavinius: miškų plotų padidinimas, daugiatislio miškų naudojimo skatinimas, miškų stabilumo išsaugojimas, miško funkcijų, saugant vandenį ir dirvožemį, užtikrinimas, iškirstų miškų atkūrimas, miškų rūšinės įvairovės išlaikymas.

5.2.3. Miškų teritorijų vystymo ir naudojimo tendencijos

1 sprendinys. Miškų ir miško žemės priežiūra bei naudojimas, turi būti tvarus, turi palaikyti biologinę įvairovę, produktyvumą, gebėjimą atsikurti, gyvybingumą ir jų pajėgumą išpildyti dabar ir ateityje atitinkamas ekologines, ekonomines ir socialines funkcijas lokaliu, nacionaliniu ir globaliniu lygiais ir nedaryti žalos kitoms ekosistemoms.

2 sprendinys. Miškų trūksta gamtinio karkaso teritorijose, miestų rekreacinėse zonose, vandens telkinių apsaugos zonose. Didėjantys rekreacijos, turizmo ir estetiško natūralaus kraštovaizdžio išsaugojimo poreikiai įpareigoja plėsti miškų plotus rekreacinio prioriteto arealuose, prie miestų, kai kurių vandens telkinių, kelių, gerinant kultūros vertybių apsaugą ir naudojimą.

3 sprendinys. Miškas yra vienas iš svarbiausių kraštovaizdžio komponentų, lemiančių biologinės įvairovės, tvarių ekosistemų, kraštovaizdžio formavimą ir išsaugojimą.

4 sprendinys. Miškai su itin laidžiais vandeniu dirvožemiais, taupiu drėgmės naudojimu garantuoja stabilią gruntinių ir požeminių vandenų mitybą, išsaugo šių vandenų gerą kokybę, reguliuoja upių nuotėkį ir oro sudėtį.

5 sprendinys. Miško konservacinės, apsauginės, rekreacinės ir įvairios socialinės - kultūrinės funkcijos pastaruoju metu dažniausiai vertinamos labiau nei iš jo gaunama mediena. Tačiau ir medienos poreikiai nuolat didėja.

6 sprendinys. Miškų teritorijų vystymo tendencijos numatomos teritoriškai diferencijuoti atsižvelgiant į:

- gamtinį žemių bei miškų našumą;
- esamą miškingumą ir jo didinimo potencialą;
- vyraujančių medynus formuojančių medžių rūšių paplitimą;
- miškų apsauginę ir rekreacinę svarbą.

Miškų teritorijų naudojimo kryptys Šiaulių rajono savivaldybėje pateiktos 5.2.3.1 lentelėje. Šiaulių rajono savivaldybėje vyraus intensyvios miškų ūkio veiklos kryptis pagal šią tvarkymo kryptį bus naudojama 36,9% miško žemės, ekosistemų ir aplinkos apsaugos kryptys (saugomose teritorijose) sudarys -31 % miško žemės.

5.2.3.1 lentelė. Miškų teritorijų naudojimo kryptys Šiaulių rajono savivaldybėje 2006-2016m.

Seniūnijos	Miškingumas (%)		Ekosistemų ir aplinkos apsaugos kryptys (saugomose teritorijose) Mss	Ekosistemų ir aplinkos apsaugos kryptys Ms	Rekreacijos ir kaimo turizmo kryptis Mr	Ekstensyvios miškų ūkio plėtros kryptis (gamtinio karkaso teritorijose) Mgk	Intensyvios miškų ūkio veiklos kryptis Mū
	Esamas	Projektuojamas	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Bubių	39,2	41,2	37,7	22,5	4,5	1,8	33,5
Ginkūnų	12,3	12,3		0,4		66,5	33,1

Gruzdžių	30,5	30,5		0,4		66,3	33,3
Kairių	13,2	13,8		8,4		6,6	85,0
Kuršėnų kaim.	35,1	38,1	3,9	4,7	4,6	21,8	65,0
Kuršėnų miesto	8,0	23,0			100		
Kužių	37,4	42,4	1,4	7,8	12,7	42,9	35,2
Meškuičių	28,0	28,0		20,2		24,8	55,0
Raudėnų	53,6	55,6	4,6	10,2	3,6		81,7
Šakynos	27,2	27,2	6,4	8,8		60,8	24,0
Šiaulių kaim.	38,4	40,4	12,4	5,8	4,7	54,9	22,2
Iš viso:	32,7	35,4	8,0	10,7	6,7	26,4	48,2

7 sprendinys. Suprojektuotas tausojantis ir daugiatakslis miško naudojimas užtikrina teigiamą miškų plotų didėjimo pakilimą, miško ekosistemų stabilumą, esamą gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimą, biologinės įvairovės palaikymą, ekonominių klausimų sprendimą.

8 sprendinys. Šiaulių rajono savivaldybės bendrajame plane numatytos šios pagrindinės miško žemės naudojimo ir tvarkymo kryptys (žiūrėti brėžinyje „Miškų ūkio teritorijos“):

- **Mss - ekosistemų ir aplinkos apsaugos kryptys (saugomose teritorijose).** Pagal šią tvarkymo kryptį siūlome tvarkyti miškus saugomose teritorijose, valstybinių rezervatų ir valstybinių parkų apsaugos zonų miškus. Pagal šią kryptį tvarkomi miškai kur vyrauja apsauginiai II A grupės ir III grupės miškai. Šiuose miškuose užtikrinama ekosistemų apsauga ir biologinės įvairovės išsaugojimas bei gausinimas. Jie sudarys 8,0% rajono savivaldybės miškų žemės teritorijų. Saugomų teritorijų miškuose ūkininkavimo reglamentavimas vykdomas atsižvelgiant į saugomų teritorijų įstatymą, esamus saugomų teritorijų nuostatus, funkcinių zonavimą, apribojimus numatytus atitinkamuose ūkinės veiklos reglamentavimo dokumentuose (Specialiose žemės ir miško naudojimo sąlygose ir kt.). Ši miškų tvarkymo kryptis vyraus Bubių - 37,7 %, Šiaulių kaimiškoje – 12,4 % seniūnijų miško žemėse.
- **Ms - ekosistemų ir aplinkos apsaugos kryptys.** Pagal šią kryptį tvarkomi miškai kur vyrauja apsauginiai II A grupės ir III grupės miškai. Šiuose miškuose užtikrinama ekosistemų apsauga ir biologinės įvairovės išsaugojimas bei gausinimas. Pagal šią tvarkymo kryptį siūlome tvarkyti miškų plotus palei vandens telkinius, laukų apsauginius miškus Jie sudarys 10,7 % rajono

savivaldybės miškų žemės teritorijų. Ši miškų tvarkymo kryptis vyraus: Bubių -22,5 % , Meškuičių 20,2% seniūnijų miško žemėse.

- **Mr - rekreacijos ir kaimo - turizmo kryptis.** Ši miškų tvarkymo kryptis numatyta projektuojamose rekreacinio prioriteto teritorijose ir rekreaciniuose IIB grupės miškuose, šiuose miškuose užtikrinama ekosistemų tvarkymas ir biologinės įvairovės išsaugojimas bei gausinimas. Šių miškų plotus siūlome didinti palei vandens telkinius ir projektuojamose rekreacinio naudojimo teritorijose. Miestų miestelių fizinės plėtros teritorijose. Jie sudarys 6,7% rajono sav. miškų žemės teritorijų. Rekreacijos ir kaimo turizmo miškų žemės tvarkymo kryptys vyraus Kuršėnų m. sen. ir užims visas miškų teritorijas, Kužių sen. - 12,7 % , Šiaulių kaimiškoje. sen.- 4,7% seniūnijų miško žemės.
- **Mgk - ekstensyvos miškų ūkio plėtros kryptis (gamtinio karkaso teritorijose).** Ši veikla numatyta, gamtinio karkaso teritorijose, jai priskiriama apsauginiai miškai (III miškų grupė) ir ūkiniai miškai (IV miškų grupė). Ji užims 26,4% rajono savivaldybės miškų žemės teritorijų. Ekstensyvi miškų ūkio plėtra (gamtinio karkaso teritorijose) vyraus Ginkūnų sen. -66,5%, Gruzdžių sen.- 66,3 % seniūnijų miško žemėse.
- **Mū - intensyvos miškų ūkio veiklos kryptis** Numatoma arealuose, kur vyrauja eksploataciniai (IV grupės) miškų plotai, nepatenkantys į jautriausias gamtines teritorijas, šiuose miškuose būtina užtikrinti racionalų, tolygų ir nepertraukiamą miško išteklių naudojimą bei miškų produktyvumo didinimą, auginamos medienos kokybės gerinimą. Jie sudarys 48,2% rajono savivaldybės miškų teritorijų. Intensyvi miškų ūkio veikla vyraus Kairių- 85,0%, Raudėnų 81,7% seniūnijų miško žemėse.

5.3. VANDENS TERITORIJOS

5.3.1. Valstybinės reikšmės vandens telkiniai

Ežerai

Šiaulių rajono savivaldybėje ežerų nedaug, jie užima 0,35% teritorijos ploto. Rajono ežerų tarpe vyrauja maži (iki 10 ha) ežerai, didesnių (nuo 10 iki 100 ha) tėra 5 – Bijotė (60,7ha), Geluva (17,9 ha), Juodlė (18,3), Kairių ežeras (77,5), Pašvinys (15,7). Didesnių nei 100 ha ežerų grupę atstovauja Gudelių ežeras (272,5ha) ir Paežerių ežeras (140,6ha).

Vertingiausi ekologiniu, rekreaciniu, gamtosauginiu ir kitais aspektais ežerai yra įtraukti valstybinės reikšmės vidaus vandens telkinių sąrašą žiūrėti (5.3.1 lentelę).

5.3.1 lentelė. Valstybinės reikšmės ežerai Šiaulių rajono savivaldybėje

Inventoriaus numeris	Ežero pavadinimas	Plotas, hektarais
5-28	Barsukynas	3,6
15-36	Bijotė	60,7

Inventoriaus numeris	Ežero pavadinimas	Plotas, hektarais
15-1	Bulėnų ežeras	2
15-27	Dubukas	3,3
15-23	Ešerinis	1,6
15-30	Geluva	17,9
15-18	Gudelių ežeras	272,5
14-5	Juodlė	18,3
15-15	Kairių ežeras	77,5
15-26	Kurtuva	2,8
15-42	Lestoniškė	0,6
15-34	Lygės	4,8
14-1	Paežerių ežeras	140,6
15-3	Pašvinys	15,7
15-24	Raudoniukas	3,2
15-29	Šermukšnynas	3,2
14-2	Vaigutės ež.	2,96
Iš viso savivaldybėje:		631,26

Vertingiausi ekologiniu, rekreaciniu, gamtosauginiu ir kitais aspektais paviršinio vandens telkiniai yra įtraukti į valstybinės reikšmės vidaus vandens telkinių sąrašą (Žin., 2003, Nr.98 – 4394).

Tvenkiniai

Tai dirbtiniai vandens telkiniai, kurie įrengiami užtvenkiant vandens tėkmę vandentakyje, žemės paviršiaus įdauboje ar pylimu apsuptame plote. Šiaulių rajono savivaldybėje, pasižyminčioje negausiais natūralių ežerų ištekiais, dirbtinai suformuoti tvenkiniai bent iš dalies turėtų kompensuoti ežerų trūkumą. Tačiau ir tvenkinių rajono savivaldybėse nėra daug, jie užima 0,3% teritorijos ploto. Svarbiausi rajono tvenkiniai yra įtraukti į valstybinės reikšmės vidaus vandens telkinių sąrašą (3.1.4.3lentelė).

5.3.2 lentelė. Valstybinės reikšmės tvenkiniai Šiaulių rajono savivaldybėje

Tvenkinio pavadinimas	Upė	Vandens telkinys (vyresnioji upė)	Užtvankos vieta nuo žiočių, kilometrais	Tvenkinio plotas, hektarais
Adomiškių (Naisių)	Ringožys	Kulpė	0,1	2
Bubių	Dubysa/Ringuva	Nemunas/Švendrelis	132/1,3	421,8
Dargaičių	Kūra	Mūša	11	33,6
Kuršėnų I	Venta	Baltijos jūra	282	3,8
Lygudų	Kūra	Mūša	16,8	15
Pakumulšių I	Kumulša	Venta	2,5	34,4
Pakumulšių II	Kumulša	Venta	0,8	9,8
Raganių	Žižma	Venta	1,1	40,8
Raudėnų I	Rauda	Žižma	2,5	3,5

Tvenkinio pavadinimas	Upė	Vandens telkinys (vyresnioji upė)	Užtvankos vieta nuo žiočių, kilometrais	Tvenkinio plotas, hektarais
Šilių	Svalia	Lėvuo	0,4	4,6
Vaitkaičių	Kumulša	Venta	6,5	5,8
Valdomų	Vilkvedis	Mūša	12	6,2
Voveriškių	Bevardis	Švendrelis	0,3	9,2
Iš viso savivaldybėje:				590,5

Vertingiausi ekologiniu, rekreaciniu, gamtosauginiu ir kitais aspektais paviršinio vandens telkiniai yra įtraukti į valstybinės reikšmės vidaus vandens telkinių sąrašą (Žin., 2003, Nr.98 – 4394).

Dabartiniu metu yra ženkliai sumažėjęs paviršinių vandenių panaudojimas pramonėje ir žemės ūkyje, žuvininkystėje.

5.3.2. Vandens telkinių juostų ir zonų tvarkymas

Prie paviršinių vandens telkinių, esančių Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje išskirtos apsaugos juostos ir zonos, kurios sumažina galimybę patekti į vandens telkinius pavojingoms medžiagoms. Jos tvarkomos vadovaujantis Vyriausybės patvirtintomis Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XXIX skyriumi „Vandens telkinių apsaugos juostos ir zonos“.

5.3.3. Žuvininkystės plėtra

Pagal Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007 – 2013 metų nacionalinės strategijos planą (projektą) numatyta plėtoti žvejybą šalies vidaus vandenyse; tam palankios sąlygos – santykinai švarūs vidaus vandens tvenkiniai, išplėtotą žuvivaisos infrastruktūra, patraukli rekreacijai gamta. Vyraujantis tvenkinių ūkininkavimo būdas turėtų būti ekologinė žuvininkystė; ekologinė produkcija jau 2005 metais sudarė 32 proc. visų tvenkinių žuvų produkcijos. Numatoma, jog ekologinė tvenkinių žuvininkystė ir žuvininkystės sektoriaus plėtra bus ir toliau skatinama valstybės paramos priemonėmis. Vienu iš pagrindinių uždavinių yra plėtoti ir stiprinti asocijuotas žuvininkystės sektoriaus struktūras, skatinti žuvininkystės bendrovių veiklą. Bus teikiama parama ūkių modernizavimui, akvakultūros aplinkos gerinimui ir žuvų sveikatingumo užtikrinimui. Numatomas gamybos intensyvinimas leis 2013 m. išauginti ganykliniuose tvenkiniuose 990 kg/ha žuvų (1990 m. buvo išauginama apie 1400 kg/ha, 2004 m. – apie 640 kg/ha).

1 sprendinys. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje naujų pramoninių žuvininkystės tvenkinių steigti neplanuojama, tačiau žuvininkystei, be Bubių tvenkinių, panaudojama dauguma ežerų. Mažėjant žuvų ištekliams, verslinę žvejybą rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, numatoma mažinti, tačiau vis didesnis dėmesys bus skiriamas mėgėjiškos žvejybos organizavimui ir plėtrai. Ši veiklos forma bus derinama su žemės ūkiu ir kita veikla, ypač su kaimo turizmu. Valstybės institucijų uždaviniai žuvininkystės sektoriaus plėtrai apima šias priemones:

- žvejybos reglamentavimas valstybiniuose ir privačiuose vandens telkiniuose;
- žuvų išteklių atkūrimas. Upes ir kitus žuvininkystei galimus naudoti vandens telkinius reikalinga praturtinti vertingomis, patraukliomis žuvų rūšimis;
- gerinti žuvų migracijos kelius ir žuvų neršto apsaugos sąlygas;
- gerinti žuvų išteklių kontrolę ir apsaugą.

6. SOCIALINĖS INFRASTRUKTŪROS NAUDOJIMAS IR PLĖTRA

6.1. Socialinės infrastruktūros teritorinio tinklo plėtros sprendiniai

Bendrosios nuostatos

- Lietuvos 2007 – 2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos projekte (2006 m.) teigiama, kad savivaldybės ir apskritys yra atsakingos ne tik už bendrąjį lavinimą, bet ir už profesinį mokymą, specialųjį ugdymą, tęstinį suaugusiųjų mokymą.
- Siekiant *švietimo institucijų tinklo optimizavimo ir modernizavimo*, bus atitinkamai remiama švietimo (nuo ikimokyklinio ugdymo iki aukštojo mokslo imtinai) sistemos reforma ir optimizavimas bei jų infrastruktūros ir modernizavimo plėtra, siekiant pagerinti teikiamų paslaugų kokybę, atitiktį naujiems kompetencijos reikalavimams bei prieinamumą gyventojams.
- Bus aktyviai investuojama į sveikatinimo veiklos tobulinimą bei geresnės kokybės ir labiau prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas.
- Asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklo apimtį ir struktūrą priderinti prie sveikatos priežiūros paslaugų poreikio ir kokybės reikalavimų užtikrinant sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kaimo bei atokiose vietovėse.
- Šiaulių regiono plėtros plane bei savivaldybių strateginiuose planuose didelis dėmesys sutelktas esamos švietimo sistemos tobulinimui, kaip prioritetiškai valstybės remiamai visuomenės raidos sričiai. Visos savivaldybės siekia analizuoti įvairių visuomenės grupių mokymosi, užimtumo, kvalifikacijos įgijimo, perkvalifikavimo poreikius, siekia užtikrinti aukštos kokybės švietimo prieinamumą kiekvienam savivaldybės gyventojui, sudarant sąlygas mokymuisi visą gyvenimą.

1 sprendinys. Švietimo ir mokslo infrastruktūros tinklo plėtros sprendiniai:

1.1. Švietimo infrastruktūra

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos

- Stiprinti ikimokyklinio ugdymo įstaigų materialinę bazę

- Sudaryti sąlygas šių įstaigų pasiekiamumui iš kaimo vietovių.

6.1.1 lentelė. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos

<i>Ikimokyklinio ugdymo įstaigos</i>	
1	Bazilionų darželis
2-5	Kuršėnų lopšelis darželis (4 objektai)
6	Ginkūnų lopšelis darželis
7	Meškuičių lopšelis darželis
8	Gruzdžių lopšelis darželis
9	Kairių lopšelis darželis
10	Kužių lopšelis darželis
11	Bubių darželis

Bendrojo lavinimo mokyklos

- Bendrojo lavinimo mokyklos pertvarkomos pagal sudarytus mokyklų tinklo pertvarkos planus. Esamas bendrojo lavinimo mokyklų tinklas pakankamas.
- Sudaryti sąlygas suaugusiųjų mokymuisi.
- Stiprinti švietimo įstaigų materialinę ir techninę bazę.
- Numatomas švietimo centras Gruzdžiuose
- Numatomi nuotolinio mokymosi centrai arba klasės Kuršėnuose, Gruzdžiuose

6.1.2 lentelė. Bendrojo lavinimo mokyklos

<i>Bendrojo lavinimo mokyklos</i>	
1	Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazija
1	Kuršėnų Daugėlių vidurinė mokykla
2	Kuršėnų Pavenčių vidurinė
3	Gruzdžių A.Griciaus vidurinė mokykla
4	Bazilionų vidurinė mokykla
5	Kuršėnų Pavenčių vidurinė mokykla, Pakumulšių skyrius, Pakumulšiai
6	Kužių vidurinė mokykla
7	Kužių vidurinė mokykla Gilaičių skyrius, Gilaičiai
8	Meškuičių vidurinė mokykla
1	Aukštelkės pagrindinė mokykla
2	Bubių pagrindinė mokykla
3	Dirvonėnų pagrindinė mokykla
4	Drąsučių pagrindinė mokykla
5	Gilvyčių pagrindinė mokykla
6	Ginkūnų pagrindinė mokykla
7	Kairių pagrindinė mokykla
8	Kuršėnų Stasio Anglickio pagrindinė mokykla
9	Kurtuvėnų pagrindinė mokykla
10	Naisių pagrindinė mokykla
11	Pakapės pagrindinė mokykla
12	Raudėnų pagrindinė mokykla
13	Šakynos pagrindinė mokykla, Šakyna
14	Šakynos pagrindinė mokykla, Piktuižių skyrius, Piktuižiai

15	Šilėnų pagrindinė mokykla
16	Šiupelių pagrindinė mokykla
17	Verbūnų pagrindinė mokykla
18	Voveriškių pagrindinė mokykla
19	Žarėnų pagrindinė mokykla
1	Micaičių pradinė mokykla

Profesinio mokymo mokyklos

- Studijų programas derinti su darbo rinkos poreikiais.
- Sudaryti sąlygas suaugusių mokymuisi

6.1.3 lentelė. Profesinio mokymo mokyklos

	Profesinio mokymo mokyklos
1	Gruzdžių žemės ūkio m - la
2	Kuršėnų politechnikos m-la

2 sprendinys. Kultūros infrastruktūros tinklo plėtros sprendiniai:

Savivaldybė yra paruošusi kultūros plėtros programas, kuriose atsispindi bendrosios kultūros ugdymas, saugoti ir skleisti regiono savitumą, atspindintį etnografinį palikimą, ugdyti aktyvią ir kūrybišką jaunąją menininkų kartą, plėtoti tarptautinius kultūrinius ryšius.

- Savivaldybėje esamas kultūros įstaigas siūloma išlaikyti iki perspektyvinio laikotarpio pabaigos.
- Sudaryti sąlygas naujo tipo kultūros centrams
- Pagerinti sąlygas gyventojams rasti kultūrinę informaciją ir ja naudotis
- Skatinti jaunimo kūrybiškumą ir dalyvavimą kultūriniame gyvenime.

6.1.4 lentelė. Profesinio mokymo mokyklos

	Kultūros įstaigos	
	Kultūros centrai	Bibliotekos
1	Bazilionų kultūros centras	Aukštelkės biblioteka
2	Bridų kultūros centras	Bazilionų biblioteka
3	Drąsučių kultūros centras	Bridų biblioteka
4	Gilaičių kultūros centras	Drąsučių biblioteka
5	Ginkūnų kultūros centras	Gilaičių biblioteka
6	Gruzdžių kultūros centras	Gilvyčių biblioteka
7	Meškuičių kultūros centras	Ginkūnų biblioteka
8	Misaičių kultūros centras	Gruzdžių biblioteka
9	Naisių kultūros centras	Inkanklių biblioteka
10	Raudėnų kultūros centras	Kairių biblioteka
11	Šakynos kultūros centras	Kurtuvėnų biblioteka
12	Verbūnų kultūros centras	Kužių biblioteka
13	Žadžiūnų kultūros centras	Meškuičių biblioteka
14	Šiaulių raj. sav. kultūros centras, Kuršėnai	Micaičių biblioteka
15		Naisių biblioteka
16		Paežerių biblioteka, Dirvonėnai
17		Pakapės biblioteka
18		Pakumulšių biblioteka
19		Raudėnų biblioteka

20		Romučių biblioteka
21		Šakynos biblioteka
22		Smilgių biblioteka
23		Šiupelių biblioteka
24		Svirbučių biblioteka, Ringuvėnai
25		Varputėnų biblioteka
26		Verbūnų biblioteka
27		Voveriškių biblioteka
28		Žadziūnų biblioteka
29		Žarėnų biblioteka
30		Kuršėnų biblioteka (2 obj.)

3 sprendinys. Asmens sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros sprendiniai:

3.1. Asmens sveikatos priežiūros infrastruktūra

- Asmens sveikatos priežiūros įstaigas aprūpinti naujausiomis technologijomis, renovuoti, išplėsti paslaugų kokybę.
- Asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklo apimtį ir struktūrą priderinti prie sveikatos priežiūros paslaugų poreikio ir kokybės reikalavimų.
- Gerinti stacionarių paslaugų teikimo sąlygas.
- Priartinti asmens sveikatos priežiūros paslaugas prie gyventojų.
- Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą pažeidžiamoms gyventojų grupėms

6.1.5 lentelė. Asmens sveikatos priežiūros įstaigos

<i>Ligoninės, pirminės sveikatos priežiūros centrai, ambulatorijos, medicinos punktai</i>	
1	Kuršėnų ligoninė
	Meškuičių palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė
1	VšĮ Kuršėnų asmens sveikatos priežiūros centras
2	VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras (Kuršėnų m.)
1	Bazilionų ambulatorija
2	Bubių ambulatorija
3	Gruzdžių ambulatorija
4	Kužių ambulatorija
5	Meškuičių ambulatorija
6	Šakynos ambulatorija
1	Aukštelkės medicinos punktas
2	Bridų medicinos punktas
3	Daugėlių medicinos punktas
4	Dirvonėnų medicinos punktas
5	Drašučių medicinos punktas
6	Gilaičių medicinos punktas
7	Gilvyčių medicinos punktas

8	Ginkūnų medicinos punktas
9	Kairių medicinos punktas
10	Kurtuvėnų medicinos punktas
11	Micaičių medicinos punktas
12	Naisių medicinos punktas
13	Pakapės medicinos punktas
14	Pavenčių medicinos punktas
15	Pakumulšių medicinos punktas
16	Raudėnų medicinos punktas
17	Ringuvėnų medicinos punktas
18	Romučių medicinos punktas
19	Smilgių medicinos punktas
20	Šilėnų medicinos punktas
21	Varputėnų medicinos punktas
22	Voveriškių medicinos punktas
23	Žadžiūnų medicinos punktas
24	Žarėnų medicinos punktas

3.2. Stacionarių socialinių paslaugų infrastruktūra

- Plėsti socialinių paslaugų tinklą bendruomenėse, orientuotas į pagalbą šeimoms
- Įsteigti vaikų globos arba šeimos krizių centrą
- Gerinti socialinių paslaugų kokybę, didesnę dėmesį skiriant psichologinei reabilitacijai
- Teikti neįgaliesiems kultūros ir sporto paslaugas
- Teikti asmenims grįžusiems iš įkalinimo įstaigų, benamiams, patyrusiems smurtą šeimoje ir tėvų pagalbos netekusiems vaikams.

6.1.6 lentelė. Stacionarios socialinių paslaugų įstaigos

Stacionarios socialinių paslaugų įstaigos	
1	Gruzdžių laikinosios globos vaikų namai
2	Kuršėnų vaikų globos namai
3	Aukštelkės pensionatas
4	Socialinių paslaugų centras (Kuršėnai)
	Reikėtų Siūlyti
	Socialinių paslaugų centras (Gruzdžiuose)
	Šiaulių rajone planuojama įsteigti 30 vietų senelių globos namus

6.2. Demografinė raida

Per dešimtmetį, t.y. 1996 – 2005 metų laikotarpiu gyventojų skaičius Šiaulių rajone išliko beveik stabilus (sumažėjo 1 proc., 570 žmonių). Gyventojų skaičius šalyje per tą laikotarpį vidutiniškai sumažėjo 5,2 proc., Lietuvos didžiuosiuose miestuose - apie 7 proc.

Atliekant Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus prognozes išskiriami tokie pagrindiniai gyventojų skaičiaus kitimo veiksniai:

- Gimstamumas;
- Mirtingumas;
- Migracija.

Prognozėms skaičiuoti priimtos tikėtinos pagrindinių demografinių procesų prielaidos pagal Lietuvos prognozes tendencijas.

Gimstamumas

1 sprendinys. Tikėtinos gimstamumo prielaidos priimtos atsižvelgiant kaip kito gimstamumo rodikliai pagal motinų amžių, priklausančių skirtingoms kartoms ir vidutinį gimdančios motinos amžių ir tai, kad suminis gimstamumo koeficientas nesieks 2,1, t.y. nebus užtikrinta kartų kaita. Prognozuojant gimstamumo pokyčius, remiamasi prielaidomis (2,9 p.):

- gerėjant ekonominei situacijai, tikėtinas nedidelis gimstamumo didėjimas;
- iki 2015 metų tikėtinas gimstamumo rodiklis – 1,65;
- nuo 2015 metų gimstamumo rodiklis padidės iki 1,9;
- pagal optimistinį variantą gimstamumas didės sparčiau, pagal pesimistinį - gimstamumo didėjimas nežymus.

2 sprendinys. Šiaulių rajone 2005 metais 100 darbingų asmenų teko 36,3 vaikai (Šiaulių mieste - 27,0), prognozuojama, kad per pirmuosius dešimt metų šis rodiklis gali sumažėti iki miesto lygio.

Mirtingumas

Mirtingumo tikėtinioms prielaidoms numatyti detaliam išanalizuotos Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų mirtingumo rodiklių ir tikėtinos vidutinės gyvenimo trukmės pagal lytį ir amžių kitimo tendencijos.

3 sprendinys. Lietuvos gyventojų skaičiaus prognozėse numatomas mirtingumo mažėjimas, kuris siejamas su ekonomikos plėtra, su geresne socialine aplinka bei sveikos gyvensenos būdo formavimu. Dėl to gyventojų amžiaus vidurkis pamažu artės prie ES vidurkio. Lietuvos parengtoje programoje dėl Lisabonos strategijos įgyvendinimo numatyta, kad 2010 metais vidutinė gyvenimo trukmė turėtų sudaryti 73 metus. Vidutinė gyvenimo trukmė Lietuvoje 2004 metais buvo 72,06 metai, ES – 79,08 metai.

4 sprendinys. Dėl anksčiau įvardytų veiksnių didės pensinio amžiaus žmonių dalis. Jei 2001 metais šimtui 15-59 metų amžiaus gyventojų teko išlaikyti 30 senyvo amžiaus žmonių, tai 2030 metais prognozuojama kad šis skaičius padidės iki 48. Šiaulių rajone šis rodiklis 1995-2005 metais sumažėjo nuo 39,1 iki 34,6.

Migracija

5 sprendinys. Tikėtina, kad migracija dėl ekonomikos plėtros, geresnių ekonominių ir socialinių sąlygų rajone turėtų mažėti, bet migracijos saldo išliks neigiamas, nes dabartinė ekonominė migracija susieta su teritoriniais darbo užmokesčio skirtumais. Būtina įvertinti ir tai, kad kai kuriose seniūnijose didės skaičius vaikų, kurie atvežami iš miesto pas senelius, jų tėvams išvykus dirbti į užsienį.

6.3. Gyventojų skaičiaus prognozės 2005 – 2025 m.

Bendras gyventojų skaičius Šiaulių rajone nuo 1996 metų beveik nesikeitė, keitėsi tik gyventojų struktūra: 10,8 proc. sumažėjo skaičius vaikų iki 0-15 metų ir 8 proc. - pensinio amžiaus žmonių, o darbingų gyventojų padidėjo 6,8 proc.

Parengti scenarijai pagal tikėtinus Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus kitimo intervalus. Pagrindinių demografinių procesų kitimo tendencijos nustatytos pagal LR statistikos departamento, D. Janušauskienės, R. Janušausko, A. Kubiliaus, S. Norvaišos ir kitų autorių atliktų Lietuvos gyventojų skaičiaus ateities prognozių duomenis.

1 sprendinys. Pagal optimistines prognozes gyventojų skaičius Šiaulių rajone iki 2015 metų turėtų stabilizuotis. Emigracinius srautus neutraluos imigraciniai, o mažėjant mirtingumui, natūralus gyventojų prieaugis išliks stabilus. Iki 2025 metų dėl palankesnių ekonominių sąlygų prognozuojamas gyventojų skaičiaus padidėjimas 5 proc. (iki 53,9 tūkst.), pagal pesimistines prognozes Šiaulių rajone gyventojų skaičius iki 2015 metų sumažės 3 proc. (iki 49,8 tūkst.), o 2025 metais 5 proc. (48,7 tūkst.).

6.3.1 lentelė. Šiaulių rajono gyventojų skaičiaus prognozė

Metai	Bendras gyventojų skaičius, tūkst.	Iš to skaičiaus									
		miesto		Kaimo		0-15		15-59		pensinio	
		žm.	proc.	žm.	proc.	žm.	proc.	žm.	proc.	žm.	proc.
2001	51,6	14,2	27,5	37,4	72,5	12,2	23,3	28,1	53,7	11,3	23,0
2002	51,6	14,2	27,5	37,4	72,5	11,9	22,8	28,7	55,0	11,1	22,2
2003	51,5	14,1	27,4	37,4	72,6	11,5	22,1	29,2	56,0	10,8	21,9
2004	51,5	13,9	27,0	37,6	73,0	11,3	21,6	29,6	56,3	10,6	22,1
2005	51,3	13,8	26,9	37,4	73,8	10,9	21,2	30,0	58,5	10,4	20,3
Optimistinis scenarijus											
2015	51,0	14,3	28,0	36,7	72,0	8,62	16,9	31,0	60,8	11,4	22,3
2025	53,9	17,8	33,0	36,1	67,0	10,2	18,9	30,8	57,2	12,9	23,9
Pesimistinis scenarijus											
2015	49,8	14,1	28,3	36,2	71,7	7,32	14,7	30,8	61,9	11,7	23,4
2025	49,5	14,2	29,1	35,3	70,9	6,88	13,9	30,4	61,4	12,2	24,7

Pastaba: Skaičiavimuose įvertintos anksčiau išdėstytos prielaidos ir Šiaulių apskrities plėtros prognozės.

2 sprendinys. Šiaulių rajone spartės urbanizacijos procesai. Didėjant priemiestinių rajono vietovių patrauklumui ir kuriantis naujoms gyvenvietėms, miestų ir miestelių gyventojų skaičius sudarys apie 30 proc., dėl vykstančio spartaus kaimų “nykimo” proceso natūraliai mažės kaimo vietovėse ir vienkiemiuose gyvenančių žmonių skaičius, bet, iš kitos pusės, vyks intensyvi miestiečių invazija į atokias sodybas ir vienkiemius.

3 sprendinys. Miestų ir miestelių nykimas pamažu bus sustabdytas, jų būklė stabilizuosis, jie bus atnaujinami ir modernizuojami.

4 sprendinys. Optimistiniu variantu įvertinta tai, kad kaimo gyventojų skaičius iki 2015 metų sumažės 3 proc., nuo 2015 iki 2015 metų irgi 3 proc. Mažėjimo tempai išliks stabilūs, nes didesnę kaimo žmonių migraciją stabdys aktyviai vykdomos kaimo plėtros programos, alternatyvių verslų vystymo bei efektyvių technologijų diegimo programos agrariniame sektoriuje, kurios ir lems gyventojų gyvenimo kokybės gerėjimą.

7. TRANSPORTO INFRASTRUKTŪRA

7.1. Transporto infrastruktūros vystymo prielaidos

Išvystyta susisiekimo infrastruktūra yra vienas iš pagrindų Šiaulių rajono savivaldybės ekonomikos augimui, kuris leistų pasinaudoti palankia tranzitinio regiono geografine padėtimi, sudarytų palankesnes sąlygas ūkio subjektų ir gyventojų susisiekimo poreikių tenkinimui. Šiaulių rajonas dėl esamo palankaus automobilių kelių ir geležinkelių tinklo, tarptautinio oro uosto bei perspektyvinės europinės vėžės Rail Baltica trasos, turi galimybes integruotis ne tik į vientisą Lietuvos, bet ir į ES kombinuotojo transporto sistemą. Sutinkamai su Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais bei Šiaulių apskrities generalinio plano sprendiniais, Šiaulius numatoma vystyti kaip vieną iš Lietuvos multi-modalinio transporto centrų.

Šiaulių rajono teritorijos bendrojo plano transporto infrastruktūros vystymo sprendiniai priimti įvertinus esamą savivaldybės susisiekimo sistemos būklę, pagrindinių jos vystymą skatinančių veiksnių tendencijas, Šiaulių apskrities generalinio plano sprendinius bei atsižvelgiant į kitų savivaldybės bendrojo plano dalių sprendinius. Taip pat vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano, Ilgalaike (iki 2025 metų) Lietuvos transporto sistemos plėtros strategija, transporto sektorinėmis programomis bei strategijomis bei Šiaulių regiono plėtros planu.

7.2. Transporto infrastruktūros vystymo tikslai

- Integruoti Šiaulių rajono savivaldybės svarbiausias magistrales į trans-europinius tinklus, plėtoti regioninės reikšmės transporto infrastruktūros jungtis su pagrindinėmis magistralėmis, užtikrinti kokybišką susisiekimą tarp savivaldybės metropolinių bei lokalinių centrų ;
- Modernizuoti rajono tarptautinės, nacionalinės bei regioninės reikšmės transporto infrastruktūrą, atsižvelgiant į perspektyvinius poreikius ir užtikrinant tarptautinių bei vietinių pervežimų realizavimą visomis transporto rūšimis, plėtoti Šiaulių rajono multi-modalinę transporto sistemą, gerinant atskirų transporto rūšių sąveiką ir integruojant ją į Europos Sąjungos multi-modalinio transporto tinklą bei paslaugų rinką;

- Gerinti miestų aplinkos kokybę, eliminuojant tranzitinį transportą iš gyvenamųjų teritorijų, tiesiant aplinkkelius.

7.3. Automobilių keliai

1 sprendinys. Mažinant neigiamą tranzitinio transporto poveikį, gatvių apkrovimą, transporto taršą bei avaringumą, Šiaulių rajono savivaldybės bendrajame plane numatyti Šiaulių šiaurės rytų aplinkkelis, Kairių aplinkkelis, Kuršėnų šiaurės vakarų aplinkkelis;

2 sprendinys. Numatomos perspektyvinės dviejų lygių sankryžos Kairių aplinkkelio trasoje ties Vėgėliais ir Bertužiais. Rekomenduojama įrengti dviejų lygių sankirtą su geležinkeliu tarptautinio kelio A12 (E77) trasoje ties Kryžių kalnu.

3 sprendinys. Numatyta, gerinant susisiekimo sistemos kokybę, rekonstruoti magistralinių kelių ruožus, labiausiai apkrautus, avaringiausius krašto bei rajoninių kelių ruožus; gerinant susisiekimo kokybę tarp savivaldybės metropolinių bei lokalinių centrų bei mažinant žvyrkelių dalį savivaldybės susisiekimo sistemoje, siūloma išasfaltuoti dalį rajoninių bei vietinių kelių ruožų;

4 sprendinys. Įgyvendinus Šiaulių, Kairių, Kuršėnų aplinkkelių tiesimą, formuojant vientisą magistralinių kelių tinklą, siūloma funkcionuojančio aplinkkelio, krašto kelio Nr. 203, techninius parametrus ir reikšmę kelti iki magistralinio kelio.

5 sprendinys. Detalizuojant Šiaulių rajono savivaldybės automobilių kelių sistemos sprendinius, jų modernizavimo ir plėtros priemonės pateikiamos 7.3.1. lentelėje.

7.3.1. lentelė. Automobilių kelių plėtros ir modernizavimo sprendiniai

Eil.Nr.	Kelio (kelio ruožo) numeris ir pavadinimas	Įgyvendinimo priemonės	Trasa
1	Šiaulių šiaurės rytų aplinkkelis	Kelio tiesimas	Nauja
2	Kairių aplinkkelis	Kelio tiesimas	Nauja
3	Kuršėnų šiaurės-vakarų aplinkkelis	Kelio tiesimas	Nauja
4	Kelias A12 Ryga-Šiauliai-Tauragė-Kaliningradas	Kelio ruožų rekonstrukcija	Esama
5	Kelias A9 Panevėžys - Šiauliai	Kelio ruožų rekonstrukcija	Esama
6	Kelias A11 Šiauliai-Palanga	Kelio ruožų rekonstrukcija	Esama
7	Kelias 154 Šiauliai-Grudžiai	Kelio ruožo rekonstrukcija	Esama
8	Kelias Nr. 4004 , ruožas Smilgiai-Sauginiai	Asfaltavimas	Esama
9	Kelias Nr. 4009, ruožas Sauginiai-Gilvyčiai	Asfaltavimas	Esama
10	Kelias Nr. 4006 , ruožas Dirvonėnai-Raudėnai	Asfaltavimas	Esama
11	Kelias Nr.4001, ruožas Naisiai-Beinoraičiai	Asfaltavimas	Esama

12	Kelias Nr. 4015, ruožas Naisiai-Meškuičiai	Asfaltavimas	Esama
13	Kelias Nr. 4013, ruožas Noreikiai-Gruzdžiai	Asfaltavimas	Esama
14	Kelias Nr. 4012, ruožas Šiupyliai-Kalviškiai	Asfaltavimas	Esama
15	Kelias Nr. 4010, ruožas Šakyna-Čeponiai	Asfaltavimas	Esama
16	Kelias Nr. 4012, ruožas Kalviškiai-Čigonai	Asfaltavimas	Esama
17	Kelias Nr. 4005, ruožas Bazilionai-Pašiaušė	Asfaltavimas	Esama

6 sprendinys. Įvertinant esamą situaciją, atžvelgiant į susisiekimo sistemos raidos tendencijas ir vadovaujantis parengtu Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu, kitais teritorijų planavimo dokumentais, strateginiais planais, 2002-2015 metų kelių priežiūros ir plėtros programa, 7.3.2. lentelėje pateikiamas rekomenduojamas Šiaulių rajono aut

7.3.2. lentelė. Rekomenduojamas automobilių kelių asfaltavimo, rekonstrukcijos ir tiesimo etapiškumas
omobilių kelių asfaltavimo, rekonstrukcijos ir tiesimo etapiškumas.

Eil. Nr.	Kelio (kelio ruožo) numeris ir pavadinimas	Įgyvendinimo metai		
		2007-2010	2010-2015	Po 2015 m.
1	Šiaulių šiaurės-rytų aplinkkelis		+	
2	Kairių aplinkkelis	+		
3	Kuršėnų šiaurės-vakarų aplinkkelis		+	
4	Kelias A12 Ryga-Šiauliai-Tauragė-Kaliningradas	+	+	
5	Kelias A9 Panevėžys - Šiauliai	+	+	
6	Kelias A11 Šiauliai-Palanga	+	+	
7	Kelias 154 Šiauliai-Gruzdžiai	+		
8	Kelias Nr. 4004 , ruožas Smilgiai-Sauginiai	+		
9	Kelias Nr. 4009, ruožas Sauginiai-Gilvyčiai		+	
10	Kelias Nr. 4006 , ruožas Dirvonėnai-Raudėnai			+
11	Kelias Nr.4001, ruožas Naisiai-Beinoraičiai		+	
12	Kelias Nr. 4015, ruožas Naisiai-Meškuičiai			+
13	Kelias Nr. 4013, ruožas Noreikiai-Gruzdžiai			+
14	Kelias Nr. 4012, ruožas Šiupyliai-Kalviškiai			+
15	Kelias Nr. 4010, ruožas Šakyna-Čeponiai			+
16	Kelias Nr. 4012, ruožas Kalviškiai-Čigonai			+
17	Kelias Nr. 4005, ruožas Bazilionai-Pašiaušė			+

Pastaba: Automobilių kelių plėtros ir modernizavimo priemonių įgyvendinimas ir jų etapiškumas gali būti koreguojama atsižvelgiant į susisiekimo sistemos pokyčius ar Vyriausybės nutarimais priimant programų pakeitimus.

7.4. Pakelės aptarnavimo infrastruktūra

1 sprendinys. Numatoma plėsti pakelės aptarnavimo infrastruktūros objektų tinklą savivaldybės teritorijoje. Įgyvendinus specialųjį planą „Degalinių išdėstymo Šiaulių rajone schemos papildymas“, degalinių tinklas rajone teritorijoje bus pakankamas. Daugelyje numatomų degalinių bus teikiamos keleivių aptarnavimo bei smulkaus ir vidutinio automobilių remonto ir priežiūros paslaugos.

7.5. Geležinkelių infrastruktūra

Sutinkamai su Ilgalaike (iki 2025 metų) Lietuvos transporto sistemos plėtros strategija, numatoma trans-europinių geležinkelių transporto koridorių bei su jais susijusių transporto mazgų modernizavimas bei rekonstravimas.

1 sprendinys. Detalizuojant Šiaulių rajono geležinkelių infrastruktūros plėtros sprendinius, jų modernizavimo ir plėtros priemonės pateikiamos 7.5.1.lentelėje.

7.5.1. lentelė. Geležinkelių infrastruktūros plėtros ir modernizavimo sprendiniai

Ruožas	Eil.Nr	Igyvendinimo priemonės	Trasa
Kaišiadorys-Šiauliai (IXB2)	1	Atkarpos rekonstrukcija ir modernizavimas pagal AGC reikalavimus 120/160 km/h greičiui.	Esama
	2	Linijos elektrifikacija	Esama
	3	Signalizacijos sistemų modernizavimas ruože Radviliškis-Šiauliai	Esama
Šiauliai-Klaipėda (IXB3)	4	Atkarpos rekonstrukcija ir modernizavimas pagal AGC reikalavimus 120/160 km/h greičiui, įskaitant antrojo kelio statybą ruože Pavenčiai-Raudėnai, signalizavimo sistemos modernizavimą bei jungiamojo kelio statybą Kuršėnai-Pavenčiai	Esama
	5	Linijos elektrifikacija	Esama
Šiauliai-Joniškis-valst. Siena (I-1)	6	Atkarpos rekonstrukcija 120 km/h greičiui	Esama
	7	Signalizavimo sistemų modernizavimas	Esama
Kužiai-Mažeikiai	8	Ruožo rekonstrukcija 120 km/h greičiui	Esama

2 sprendinys. Rekomenduojamas Šiaulių rajono geležinkelių rekonstrukcijos ir tiesimo etapiškumas pateikiamas 6.5.2. lentelėje.

7.5.2. lentelė. Rekomenduojamas geležinkelių rekonstrukcijos, modernizavimo ir tiesimo etapiškumas

Ruožas	Eil. Nr.	Igyvendinimo priemonės	Igyvendinimo metai		
			2007-2010	2010-2015	Po 2015
Kaišiadorys-Šiauliai (IXB2)	1	Ruožo rekonstrukcija ir modernizavimas pagal AGC reikalavimus 120/160 km/h greičiui.		+	+
	2	Linijos elektrifikacija			+
	3	Signalizacijos sistemų modernizavimas ruože Radviliškis-Šiauliai			+

Šiauliai-Klaipėda (IXB3)	4	Atkarpos rekonstrukcija ir modernizavimas pagal AGC reikalavimus 120/160 km/h greičiui, įskaitant antrojo kelio statybą ruože Pavenčiai-Raudėnai, signalizavimo sistemos modernizavimą bei jungiamojo kelio statybą Kuršėnai-Pavenčiai		+	+
	5	Linijos elektrifikacija			+
Šiauliai-Joniškis-valst. Siena (I-1)	6	Atkarpos rekonstrukcija 120 km/h greičiui			+
	7	Signalizavimo sistemų modernizavimas			+
Kužiai-Mažeikiai	8	Ruožo rekonstrukcija 120 km/h greičiui			+

Pastaba: Geležinkelių plėtros ir modernizavimo priemonių įgyvendinimas ir jų etapiškumas gali būti koreguojama atsižvelgiant į susisiektimo sistemos pokyčius ar Vyriausybės nutarimais priimant programų pakeitimus.

3 sprendinys. Šiaulių apskrities teritorijoje numatoma europinės vėžės Rail Baltica geležinkelio trasa. Tai labai svarbu vystant Šiaulius kaip multi-modalinio transporto centrą Šiaurės Lietuvos regione. Šiaulių apskrities teritorijoje Rail Baltica geležinkelio trasos parinkimas priklausys nuo numatomo pasirašyti tarptautinio susitarimo su Latvijos Respublika, kuriuo bus nustatytas Lietuvos-Latvijos valstybių sienos kirtimo taškas bei nuo parinkto trasos varianto per Kauno apskrities teritoriją.

Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano sprendinių galiojimo laikotarpiu (iki 2017 metų), įgyvendinant europinės vėžės geležinkelio projektą, bus rekonstruojamos esamos Šiaulių rajono savivaldybę kertančios geležinkelio linijų atkarpos Radviliškis-Šiauliai bei Šiauliai-Joniškis-valstybės siena. Vėlesniuose etapuose galima nauja europinio geležinkelio trasa, kurios vieta priklausys nuo minėtų veiksnių bei pagal parengtą specialųjį planą bus rezervuojamos teritorijos trasos įrengimui.

7.6. Oro transportas

1 sprendinys. Numatoma, kad tarptautinis Šiaulių oro uostas ateityje išliks neatskiriama trans-europinio IXB transporto koridoriaus dalimi. Sutinkamai su Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais, ši oro uostą numatoma modernizuoti ir pritaikyti inter-modalinio transportavimo technologijoms, išnaudojant jo potencialą keleivių bei krovinių gabenimui.

7.7. Logistika

1 sprendinys. Šiaulių regionas turi pranašumų logistikos vystymui bei kombinuotojų vežimų vykdymui dėl esamų tarptautinių transporto koridorių, tarptautinio oro uosto potencialo, perspektyvoje numatomos trans-europinės Rail Baltica trasos, bei patogios padėties jūrų uostų atžvilgiu, todėl numatomas logistikos centras Zokniuose. Šis logistikos centras aptarnautų visą Šiaurės Lietuvos regioną ir išliktų į tarptautines logistikos grandines, duodamas regionui ekonominę naudą bei stiprintų Šiaulius kaip multi-modalinio centro pozicijas šalies bei ES kontekste.

7.8. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai

Susisiekimo sistemos plėtros sprendinių prioritetai numatomi atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos bendrojo plano sprendinius, Ilgalaikės Lietuvos transporto sistemos plėtros strategijos prioritetus. Taip pat remiantis savivaldybės susisiekimo sistemos esamos būklės analizės išvadamis, infrastruktūros vystymą skatinančių veiksnių tendencijomis bei prognozėmis. Išskiriami trys pagrindiniai transporto infrastruktūros vystymo prioritetai 10 metų laikotarpiui.

- Pirmasis Šiaulių rajono transporto infrastruktūros vystymo prioritetą suteikiamas rytų-vakarų multi-modalinio tarptautinio transporto koridoriaus plėtros projektams. IXB tarptautinio geležinkelio transporto koridoriaus infrastruktūros plėtros, tarptautinių automobilių kelių A9 (E272), A11 (E272) techninių parametrų tobulinimo, Šiaulių ir Kuršėnų miestų aplinkkelių tiesimo, tarptautinio Šiaulių oro uosto bei logistikos centro vystymo.
- Antrasis susisiekimo sistemos vystymo prioritetą numatomas šiaurės-pietų tarptautinės transporto infrastruktūros plėtrai. IA (Via Hanseatica, A12 ,E77) transporto koridoriaus infrastruktūros plėtojimo projektams.
- Trečiasis prioritetą suteikiamas regionines ir vietinės reikšmės transporto infrastruktūros vystymo projektams.

8.INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS NAUDOJIMAS IR PLĖTRA

8.1. Energetikos infrastruktūra

Šiaulių rajone, kaip ir visoje Lietuvoje, sumažėjus gamybos apimtims, sumažėjo ir elektros energijos panaudojimas. Augantis BVP akivaizdžiai skatins elektros sunaudojimą, tačiau esamas aukštos įtampos elektros perdavimo tinklas yra pakankamas išlaikyti būsimas apkrovas.

Šiaulių rajonas yra neblogai dujofikuota, tačiau būtina numatyti tolimesnę dujotiekių tinklo plėtrą. Atitinkamai reikia koreguoti ir šilumos ūkį.

1 sprendinys. Elektros energijos tiekimas

- Numatoma išlaikyti esamą 110 kV, 330 kV, 35 kV elektros tinklą, atnaujinant susidėvėjusius įrengimus.
- Modernizuoti esamą elektros energijos skirstomąjį tinklą (10kV-0,4kV), keičiant susidėvėjusius įrengimus ir optimizuojant transformatorinių galias.
- Plėsti elektros energijos skirstomąjį tinklą, užtikrinant pilną elektros energijos paslaugos prieinamumą gyventojams ir ūkio subjektams.
- Rekonstruoti ir plėsti miestų ir kaimo gyvenviečių gatvių apšvietimą.
- Pagal galimybes maksimaliai kabeliuoti elektros energijos perdavimo ir paskirstymo tinklus miestų ir gyvenviečių teritorijose.
- Atlikti galimybių studiją, elektros energijos gamybos vystymui iš atsinaujinančių energijos šaltinių

2 sprendinys. Gamtinių dujų tiekimas

- Numatoma plėtoti magistralinių dujotiekių tinklą:
- toliau tęsiamas magistralinio dujotiekio Šiauliai-Klaipėda antrosios linijos tiesimas,

- tiesiama magistralinio dujotiekio Šiauliai-Klaipėda atšaka nuo Kuršėnų, pro Akmenę link Mažeikių,
- tiesiama magistralinio dujotiekio Šiauliai-Klaipėda atšaka į Kelmę.
- Įrengti antrą Šiaulių dujų skirstymo stotį, augantiems apskrities centro poreikiams tenkinti.

3 sprendinys. Centralizuotas šilumos tiekimas

- Atlikti galimybių studiją Kuršėnų Tilvyčio ir Daugėlių katilinėms, ištiriant jų galimybes pritaikyti elektros energijos gamybai kogeneracijos principu.
- Išsaugoti visų gyvenviečių esamas centralizuotas šilumos tiekimo sistemas. Rekonstruoti šilumines trasas, panaudojant bekanalius vamzdynus. Modernizuoti katilines, didinant kuro vartojimo efektyvumą. Modernizuoti šilumos punktus, didinant šilumos vartojimo efektyvumą.
- Rekonstruoti esamus gyvenamuosius ir visuomeninius pastatus, modernizuojant šildymo sistemas ir gerinant pastatų šilumines charakteristikas.
- Mažinti Šiaulių rajono energetinę priklausomybę nuo gamtinių dujų tiekimo, numatyti esamoms katilinėms rezervinį kurą iš atsinaujinančių šaltinių bei atliekinių medžiagų.

8.2. Ekoinžinerinė infrastruktūra

8.2.1. Vandentieka

1 sprendinys. Lietuvos bendrajame plane numatoma, kad gyventojų vidutinis bendrasis (buities, įmonių ir viešųjų vietų) vandens suvartojimas gali siekti 260 l/d.asm., o vandentiekos sistemų numatoma galia turės viršyti apie 1,5 karto prognozuojamą vandens poreikį. Prognozuojame, kad Šiaulių apskrityje vandens suvartojimas 2025 metais pasieks 220 l/d. Požeminio geriamo vandens poreikiai bus ženkliai mažesni, o jų skaičiuojamosios reikšmės pateiktos 8.3.1. lentelėje. Numatomi vandens poreikiai pastoviai didės, bet nepasieks dabar eksploatuojamų požeminių vandens resursų ribos.

8.2.1. lentelė. Numatomi vandens poreikiai ir pareikalaujama vandentiekio sistemų galia.

Metai	2015	2025
Vandens poreikis (tūkst. m ³ /d)	4,4	6
Vandentiekų sistemų galia (tūkst. m ³ /d)	6,6	9

2 sprendinys. Numatoma esminė vandens tiekimo sistemos rekonstrukcija. Šios pertvarkos tikslas – aprūpinti kuo didesnę apskrities gyventojų kiekį kokybišku geriamu vandeniu. Tai galima pasiekti tik didinant gyventojų pasijungimą prie centralizuotų vandentiekio tinklų.

8.2.2. lentelė. Numatomas centralizuotai tiekiamo vandens prieinamumas gyventojams

Metai	2005	2015	2025
%	45	65	95

3 sprendinys. Šiaulių rajono bendrajame plane numatoma, kad visas tiekiamas vanduo atitiks dabar galiojančią higienos normą HN 24:2003 „Geriamo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“. Tuo tikslu turi būti renovuojama dalis eksploatuojamo skirstomojo vamzdyno, rekonstruojami esami bei įrengiami nauji vandens gerinimo įrenginiai.

Norint įgyvendinti šiuos siekius Šiaulių rajono bendrajame plane numatoma :

4 sprendinys. Prie Šiaulių miesto vandentiekio prijungti Gegužių, Ginkūnų, Kairių, Sutkūnų, Vijolių, Vinkšnėnų, Voveriškių, Toliočių ir Aleksandrijos gyvenvietes rekonstruojant esamus ir plečiant naujus jų tinklus.

8.2.3. lentelė. Šiaulių aglomeracijos vandentiekio plėtra

Seniūnija	Gyvenvietė	Tinklai	
		Išplėtimas (km)	Renovacija (km)
Šiaulių kaim. sen.	Toliočiai	2	-
	Gegužiai	2	-
	Sutkūnai	3	4
	Vijoliai	2	1
	Vinkšnėnai	4	1
	Voveriškės	3	3
Ginkūnų sen.	Ginkūnai	5	6
Kairių sen.	Kairiai	4	4
	Aleksandrija	2	-
Viso		27	19

5 sprendinys. Plėsti Kuršėnų aglomeracijos vandentiekį, prijungiant prie miesto tinklų Drąsučių, Micaičių ir Ringuvėnų gyvenvietes. Tam tikslui nutiesti 5,5 km Ø100-Ø150 magistralių linijų. Pastatyti naujus 4100 m³/p našumo vandens gerinimo įrenginius. Renovuoti vandenvietes. Išplėsti esamus tinklus, paklojant 41 km naujo vamzdyno. Renovuoti 25 km esamo vandentiekio tinklų, keičiant vamzdžius arba padengiant esamus antikorozinėmis medžiagomis.

8.2.4. lentelė. Kuršėnų aglomeracijos vandentiekio plėtra

Gyvenvietė	Vandenviečių rekonstrukcija		Nauji/rek. vandens gerinimo įrenginiai (m ³ /p)	Tinklai	
	Nauji gręžiniai (vnt.)	Nauji siurbliai (vnt.)		Išplėtimas (km)	Renovacija (km)
Kuršėnai	-	6	4100	47	25
Daugėliai					
Pavenčiai					
Drąsučiai					
Micaičiai					
Ringuvėnai					

6 sprendinys. Plėsti vandentiekio sistemas devyniolikoje atskirų gyvenviečių, rekonstruojant vandenvietes, statant naujus geležies šalinimo įrenginius, plečiant naujus ir rekonstruojant esamus tinklus.

8.2.5. lentelė. Atskirų gyvenviečių vandentiekių plėtra

Seniūnija	Gyvenvietė	Vandenviečių rekonstrukcija		Nauji/rek. vandens gerinimo įrenginiai (m ³ /p)	Tinklai	
		Nauji gręžiniai (vnt.)	Nauji siurbLIAI (vnt.)		Išplėtimas (km)	Renovacija (km)
Šiaulių kaim. sen.	Aukštelkė	-	3	250	6	2
	Bridai	-	3	100	1	2
	Pakapė	-	-	100	5	2
Bubių sen.	Bazilijonai	-	2	100	2	2
	Bubiai	-	2	200	2	2
	Kurtuvėnai	-	2	100	1	1
Raudėnų sen.	Raudėnai	-	2	100	2	2
	Dirvonėnai	-	2	100	3	2
Gruzdžių sen.	Gruzdžiai	-	2	400	10	5
Kužių sen.	Kužiai	2	-	300	4	2
	Verbūnai	1	2	150	5	2
	Smilgiai	-	-	100	2	1
	Gilaičiai	-	-	150	3	2
Meškuičių sen.	Meškuičiai	2	2	250	5	1
	Naisiai	1	1	150	1	3
Šakynos sen.	Šakyna	1	1	100	3	1
	Žarėnai	-	-	150	5	2
Kairių sen.	Šilenai	-	2	150	2	1
Kuršėnų sen.	Varputėnai	-	-	100	3	2
Viso				3050	65	37

7 sprendinys. Bendrai Šiaulių rajono teritorijoje numatomi vandentiekių tvarkymo darbai:

- esamų vandentiekių tinklų rekonstrukcija 81 km;
- naujų nuotekų surinkimo tinklų plėtra 74 km;
- dvidešimties naujų vandens gerinimo įrenginių statyba, bendras pajėgumas 7150 m³/p;
- dvidešimties vandenviečių rekonstrukcija.

Šie sprendiniai turi sąsają su Lielupės –Ventos upių baseinų bendruoju planu. Šių projektų pagrindu finansuojama didžioji dalis vandens tiekimo sistemų plėtos.

- Numatoma, kad visos Šiaulių rajono vandenvietės bus įrengtos pagal higienos normos HN 44:2006 „Vandenviečių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“ arba jį pakeisiančio norminio akto reikalavimus. Tuo tikslu bus įregistruotos vandenviečių apsauginės sanitarinės zonos, o jose ribojama ūkinė veikla.
- Numatoma, kad visi plečiami vandentiekiai bus pritaikyti gaisrų gesinimui: sukurta žiedinė struktūra, parinkti reikiami vamzdinių diametrai, įrengti priešgaisriniai hidrantai. Teritorijose, kur nėra numatytas vandentiekis, pagal priešgaisrinis reikalavimus turi būti įrengti priešgaisriniai rezervuarai, privažiavimai prie atvirų vandens telkinių.
- Numatoma vykdyti tolesnį eksploatuojamų požeminių vandens monitoringą.

- Numatoma vykdyti tiekiamo vandens kokybės kontrolę ir apie jos rezultatus sistemingai informuoti vietinės savivaldos organus bei visuomenę.
- Numatoma vykdyti naudojamų šulinių vandens kokybės stebėseną, išaiškinti zonas su užterštu gruntiniu vandeniu. Tose zonose įrengti vandens tiekimo sistemas iš gilesnių horizontų.

8.2.2. Vandenvala

Prognozuojama, kad nuotekų surinkimo paslaugos prieinamumas gyventojams planuojamu laikotarpiu pasieks 65%, o išleidžiamos į paviršinius vandenis nuotekos tenkins ES „Miestų nuotekų valymo direktyvą“ 91/271/EEC. Tam, kad užsibrėžti tikslai būtų įgyvendinti, Šiaulių rajono nuotekų surinkimo ir apvalymo ūkis turi būti iš esmės pertvarkytas. Atsižvelgiant į tai, kad direktyva 91/271/EEC įsigalioja Lietuvai nuo 2010 m., visi sprendiniai sietini su vandenvala įgauna prioritetinį statusą.

Pertvarkant Šiaulių rajono vandenvalos ūkį numatoma:

1 sprendinys. Prie Šiaulių miesto Nuotekų surinkimo sistemos prijungti Gegužių, Ginkūnų, Kairių, Sutkūnų, Vijolių, Vinkšnėnų, Voveriškių, Toliočių ir Aleksandrijos gyvenvietes rekonstruojant esamus ir plečiant naujus jų tinklus.

8.2.5. lentelė. Šiaulių aglomeracijos nuotekų surinkimo tinklo plėtra

Seniūnija	Gyvenvietė	Tinklai	
		Išplėtimas (km)	Renovacija (km)
Šiaulių kaim. sen.	Toliočiai	2	-
	Gegužiai	2	-
	Sutkūnai	4	-
	Vijoliai	3	1
	Vinkšnėnai	4	-
	Voveriškės	3	3
Ginkūnų sen.	Ginkūnai	5	10
Kairių sen.	Kairiai	4	3
	Aleksandrija	2	-
Viso		29	27

2 sprendinys. Plėsti Kuršėnų aglomeracijos nuotekų surinkimo ir tvarkymo sistemą, prijungiant prie miesto tinklų Drąsučių, Micaičių ir Ringuvėnų gyvenvietes.

8.2.6. lentelė. Kuršėnų aglomeracijos nuotekų surinkimo tinklo plėtra

Gyvenvietė	Nuotekų valymo įrenginiai		Naujos slėginės linijos (km)	Tinklai	
	Naikinami (vnt.)	Naujų NVĮ pajėgumas (m ³ /p)		Išplėtimas (km)	Renovacija (km)
Kuršėnai	2	5100	5	19	60
Daugėliai					
Pavenčiai					
Drąsučiai					
Micaičiai					
Ringuvėnai					

3 sprendinys. Plėsti Nuotekų surinkimo ir valymo sistemas keturiolikoje atskirų gyvenviečių rekonstruojant ar statant naujus NVĮ, plečiant naujus ir rekonstruojant esamus tinklus.

8.2.7. lentelė. Atskirų gyvenviečių nuotekų surinkimo tinklo plėtra

Seniūnija	Gyvenvietė	Nuotekų valymo įrenginiai rekonstrukcija		Tinklai	
		Nauji (m ³ /p)	Rekonstruoja mi (m ³ /p)	Išplėtimas (km)	Renovacija (km)
Šiaulių kaim. sen.	Aukštelkė	300	-	8	2
	Bridai	-	150	2	1,4
	Pakapė	100	-	7	-
Bubių sen.	Bazilijonai	150	-	2	2,2
	Bubiai	250	-	3	1,5
	Kurtuvėnai	100	-	3	-
Raudėnų sen.	Raudėnai	-	150	2	1,8
	Dirvonėnai	-	150	2	1,3
Gruzdžių sen.	Gruzdžiai	-	500	15	6,4
Kužių sen.	Kužiai	-	400	5	2,9
	Verbūnai	150	-	6	2,8
	Smilgiai	-	100	2	1
Meškuičių sen.	Gilaičiai	-	150	3	1
	Meškuičiai	300	-	8	0,8
	Naisiai	200	-	2	3
Šakynos sen.	Šakyna	-	100	3	0,4
	Žarėnai	-	100	3	1
Kairių sen.	Šilenai	-	200	3	1,3
Kuršėnų sen.	Varputėnai	-	100	2	1
Viso		1550	2100	73	29

4 sprendinys. Bendrai Šiaulių rajono teritorijoje numatomi nuotekų ūkio tvarkymo darbai:

- esamo nuotekų surinkimo tinklo rekonstrukcija 116 km,
- naujų nuotekų surinkimo tinklų plėtra 121 km,
- vienuolikos nuotekų valymo įrenginių rekonstrukcija, bendras pajėgumas 2100 m³/p
- devynių naujų NVĮ įrengimas, bendras pajėgumas 6650 m³/p .

Šie sprendiniai turi sąsają su Lielupės –Ventos upių baseinų bendruoju planu. Šių projektų pagrindu finansuojama didžioji dalis nuotekų surinkimo ir valymo sistemų plėtos.

- Numatoma vykdyti išleidžiamų į paviršinius vandenis nuotekų kontrolę.
- Numatoma Kuršėnuose įrengti lietaus vandens valymo įrenginius.

8.2.3. Atliekų valdymas

Atsižvelgiant į Šiaulių rajono socialinių, ekonominių rodiklių prognozes, akivaizdu, kad susidarantys atliekų kiekiai augs. Numatomas bendras atliekų susidarymo kiekio augimas skaičiuojamuoju laikotarpiu 20%-25%. Augančių atliekų srautų valdymui Šiaulių rajono bendrajame plane numatomos sekantys sprendiniai:

1 sprendinys. Šiaulių rajone numatoma uždaryti visus smulkius sąvartynus. Įrengti vieną regioninį sąvartyną Aukštrakių kaime. Numatoma uždaromus sąvartynus rekultivuoti arba paversti atliekų rūšiavimo ar biodegraduojančių atliekų kompostavimo aikštelėmis.

2 sprendinys. Numatoma esamo sąvartyno vietose įrengti biodegraduojančių atliekų kompostavimo aikštelę.

3 sprendinys. Numatoma Kuršėnuose įrengti antrinių žaliavų surinkimo punktą.

4 sprendinys. Numatoma pavojingas atliekas šalinti per pavojingų atliekų saugojimo aikštelę įrengtą Aukštrakių kaime, Šiaulių raj., kurią tvarko UAB „Toksika“.

5 sprendinys. Numatoma sukurti stambiagabaričių bei pavojingų atliekų surinkimo iš gyventojų aikštelių tinklą. Gyvenvietėse kur nėra tokių aikštelių numatoma rinkti stambiagabarites ir pavojingas atliekas apvažiavimo būdu.

6 sprendinys. Numatoma pilnai pereiti prie konteinerinės buitinių atliekų surinkimo sistemos.

7 sprendinys. Numatoma miestuose ir kaimiškose gyvenvietėse įrengti konteinerines buitinių atliekų surinkimo aikšteles su galimybe gyventojams rūšiuoti atliekas surinkimo stadijoje.

Rengiant sprendinius yra atsižvelgta į Šiaulių regiono atliekų tvarkymo planą, kuriame nagrinėjami organizaciniai atliekų tvarkymo klausimai ir Šiaulių regiono plėtros planą.

8.3. Ryšių infrastruktūra

1 sprendinys. Išlaikyti esamą pašto skyrių tinklą. Neprastinti pašto skyrių tinklo mažėjant gyventojams kaimiškose vietovėse.

2 sprendinys. Plėsti mobilaus daugiakanalio ryšio tinklą, sudarant konkurencines sąlygas mobilaus ryšio operatoriams.

3 sprendinys. Sukurti kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuostį tinklą.

Rengiant sprendinius yra atsižvelgta į mobilaus ryšio operatorių planus, Lietuvos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtros strategiją, RAIN projektą.

8.4. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai

8.4.1. Energetikos infrastruktūra

Energetikos srityje Šiaulių rajono bendrajame plane numatomi šie ilgalaikės perspektyvos prioritetai:

- Gamtinių dujų magistralinių vamzdynų ir skirstomojo vamzdyno tinklo plėtra.
- Rekonstruoti šilumines trasas, panaudojant bekanalius vamzdynus.
- Elektros energijos gamybos kogeneracijos principu intensyvinimas.

- Skirstomojo elektros tinklo renovacija.

8.4.2. Ekoinžinerinė infrastruktūra

Vandentiekos ir nuotekų šalinimo srityje Šiaulių rajono bendrajame plane numatomi šie ilgalaikės perspektyvos prioritetai:

- Nuotekų surinkimo tinklų plėtra ir rekonstrukcija, naujų valymo įrenginių statyba. Tai prioritetinga veiklos kryptis, sietina su ES „Miestų nuotekų valymo direktyva“ 91/271/EEC, kurios vykdymas Lietuvai yra atidėtas iki 2010 m.
- Vartotojams tiekiamo geriamo vandens kokybės gerinimas, siekiant higienos normos HN 24:2003 atitikimo.
- Centralizuoto vandentiekio tinklų plėtra aglomeracijose, priemiestinių zonų prijungimas prie miestų vandentiekio.
- Kompleksinių vandentiekos ir vandenvalos projektų rengimas, ieškant optimalių problemų sprendimų ir lėšų panaudojimo.

Atliekų šalinimo srityje Šiaulių rajono bendrajame plane numatomi šie ilgalaikės perspektyvos prioritetai:

- Naujo regioninio sąvartyno įrengimas ir esamų sąvartynų uždarymas bei rekultivavimas.
- Pavojingų atliekų surinkimo sistemos iš gyventojų sukūrimas.

9. TURIZMO INFRASTRUKTŪROS TERITORIJŲ NAUDOJIMAS IR PLĖTRA

10. PRAMONĖS IR KITŲ TERITORIJŲ NAUDOJIMAS IR PLĖTRA

10.1. Šiaulių rajono ūkio sektorių plėtra

Šiaulių rajono ūkio sektorių plėtros kryptys:

- rajone bus vystomos tradicinės pramonės šakos, kaip medienos apdirbimo ir baldų gamybos, maisto produktų gamybos ir gavybos pramonė;
- spartesnė paslaugų sektoriaus plėtra, kuri susijusi su augančiais gyventojų poreikiais ir didesnėmis žmonių disponuojamomis pajamomis bei turizmo plėtra;
- žemės ūkyje bus vystoma tradicinė žemdirbystė, kai kuriose seniūnijose perspektyvą turės gyvulininkystė, kuriai dabar kuriamos prielaidos ir daug sparčiau bus vystomi nauji alternatyvūs verslai bei netradicinė žemės ūkio veikla;
- tikėtina spartesnė prekybos ir maitinimo įmonių plėtra.

10.1.1. lentelė. Šiaulių rajono ūkio sektorių plėtra

Ūkio sektorius/ekonominiai rodikliai	2004 m.	2015 m.	2025 m.		
	vertė, mln. Lt	metinis augimas, proc.	vertė, mln. Lt	metinis augimas, proc.	vertė, mln. Lt
Optimistinis scenarijus					
Pramonė	74,5	5	115,6	3	151
Prekyba	86,1	3	112	4	160
Statyba	75,2	7	138	5	214
Materialinės investicijos	89,1	7	153	4	220
TUI	7,78	10	18,4	5	28,5

10.2. Pramonės ir verslo teritorijų plėtra

Pramonės ir verslo plėtros bendrieji tikslai:

- Darnus pramonės ir verslo teritorijų išdėstymas savivaldybės teritorijoje;
- pramonės ir verslo aplinkos gerinimas;
- prioritetinio smulkaus ir vidutinio verslo sektoriaus skatinimas savivaldybėje;
- tradicinės žemės ūkio veiklos plėtojimas ir prielaidų kurimas alternatyviosioms veikloms vystyti;
- rajono pramonės ir verslo konkurencingumo didinimas.

1 sprendinys. Šiaulių rajono teritorija patenka į šalies Šiaurvakarinį pramonės kompleksą, kurio plėtros perspektyvos ir etapiškumas yra apibrėžti LR teritorijos bendrojo plano sprendiniuose. Pagrindinės pramonės plėtros gairės per planuojamą laikotarpį – modernizacija.

2 sprendinys. Šiaulių rajono pramonės ir verslo teritorijų plėtrai ir išdėstymui savivaldybės teritorijoje reikšminga įtaką turi Šiaulių miestas, kuris LR teritorijos bendrojo plano ir Šiaulių apskrities bendrojo plano sprendiniuose numatomas plėtoti kaip metropolinis mokslo ir mokymo centras, moderniųjų technologinių inicijavimo zona ir ekonominio stabilizavimo ašis. Šiaulių miestas taps pagrindiniu darbo vietų kūrėju Šiaulių rajono gyventojams.

3 sprendinys. Naujų perspektyvių gamybos procesų kūrimui ir plėtojimui Šiaulių rajono savivaldybėje numatomos keturios zonos:

10.2.1. lentelė. Šiaulių rajono pramonės teritorijos

Eil. Nr.	Pramonės teritorijos lokalizacija	Esama pramonės teritorija, ha	Pastabos
1	Kuršėnų miestas	91,1	20 ha (numatoma plyno lauko investicijoms). Privalomas specialiojo plano parengimas.
2	Gruzdzių miestas	--	Siūloma po planuojamo laikotarpio. Privalomas specialiojo plano parengimas.
3	Ginkūnų – Meškuičių zona	--	Galima plėtra Keblų, Tautinių, Lūpaičių, Misaičių, Daugėlaičių ir Mantaičių kaimų teritorijose. Privalomas specialiojo plano parengimas.
4	Šiaulių – Kuršėnų aglomeracinė zona	--	Galima plėtra urbanizuotose teritorijose tarp Šiaulių ir Kuršėnų miesto.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniai teikiami dešimties metų laikotarpiui. Šiaulių rajono pramonės teritorijų įgyvendimas vykdomas vadovaujantis specialiaisiais planais.

4 sprendinys. Išskiriama potenciali pakelės infrastruktūros zona su galimomis pramonės ir verslo teritorijomis nuo Kušėnų miesto iki Giriškių kaimo.

10.3. Kasybos teritorijų naudojimas ir plėtra

Rajono savivaldybės teritorijos naudingųjų iškasenų potencialas plačiai pateiktas Šiaulių rajono teritorijos bendrojo plano esamos būklės analizės aiškinamajame rašte ir Žemės naudojimo brėžinyje. Esami ir numatomi eksploatuoti karjerai pateikiami 10.3.1 lentelėje ir Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje.

1 sprendinys.

10.3.1 lentelė. Eksploatuojami karjerai

Nr. brėžinyje	Vietovė	Naudinga iškasena	Būklė	Teritorija ha	Pastabos
882	Rėkyva	Durpės	Eksploatuojama	1528	
885	Tyrelė	Durpės	Eksploatuojama	411	
1979	Daugėliai IV sklypas	Molis	Eksploatuojama	100	
1965	Rėkyva	Sapropelis	Eksploatuojama	398	

10.4. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai

Pramonės ir verslo teritorijų plėtros sprendinių prioritetai numatomi atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos bendrojo plano sprendinius, savivaldybės pramonės ir verslo esamos padėties išvadas bei įvertinant plėtros tendencijas ir pramonės plėtrą skatinačius ekonominius veiksnius. Išskiriami trys pagrindiniai pramonės ir verslo teritorijų plėtros prioritetai:

- Kuršėnų pramoninės zonos plėtra plyno lauko investicijoms: sklypų formavimas, inžinerinių komunikacijų paklojimas, privažiavimų statyba;
- Esamų pramonės įmonių modernizavimas;
- Darbo jėgos ugdymas.

11. ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS NAUDOJIMO BENDRIEJI REGLAMENTAI

Ūkinės veiklos reglamentavimui ir Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos tvarkymui administracinėse ribose numatomas savivaldybės teritorijos suskaidymas atskiromis tvarkymo zonomis, turinčiomis bendrumo požymių pagal vyraujančią tikslinę žemės naudojimo paskirtį ir planuojamą prioritetinę ūkinę veiklą.

Kiekvienai tvarkymo zonai individualiai priskiriamas numeris, vienas pagrindinis ir vienas/keli specialieji reglamentai, kurie išreikšti raidiniais indeksais Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinyje. Konkretaus arealo numeris ir pagrindinis indeksas pateikiami matricos pavidalu, kurios skaitiklyje nurodomas arealo numeris, o vardiklyje - arealo vyraujanti tikslinė žemės naudojimo paskirtis. Specialieji tvarkymo reglamentai nustatomi individualiai kiekvienai tvarkymo zonai pateikiami tvarkymo zonų reglamentų lentelėje.

Pagrindinis reglamentas

- Žemės tikslinių paskirčių naudojimo būdai ir pobūdžiai, veiklos plėtojimo reglamentai;

Specialieji reglamentai

- Kraštovaizdžio apsaugos ir tvarkymo reglamentai (gamtinio karkaso ir ekologinio tinklo apsaugos ir tvarkymo reglamentai)
- Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir tvarkymo reglamentai
- Agrarinių teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai
- Miškų teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai
- Urbanizuotų teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai
- Naudingųjų iškasenų teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai
- Rekreacinių teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai

Specialieji reglamentai

Žymėjimo indeksas	Indekso reikšmė	Tvarkymo ir naudojimo reglamentai (Veiklos prioritetai ir apribojimai)
Kraštovaizdžio apsaugos ir tvarkymo reglamentai Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo ir naudojimo reglamentai		
T1	Esamo kraštovaizdžio natūralumo išlaikymas ir saugojimas geoeologinėse takoskyrose	<p>Teritorijų juostos, skiriančios stambias gamtines geosistemas ir atliekančios ekologinį kompensavimą tarp sisteminiu lygmeniu. Tai, paprastai, ypatingu ekologiniu aktyvumu bei jautrumu pasižyminčios teritorijos: upių aukštupiai, vandenskyros, aukštumų ežerynai, kalvynai, aukštapelkynai, priekrantės, požeminių vandenių intensyvaus maitinimo, plotai ir panašiai.</p> <p>Tvarkymo tipas lokalizuotas ištisiniais miško masyvais apaugusiose gamtinio karkaso teritorijose – zonose, išsaugojusiose natūralų (gamtinį) kraštovaizdžio pobūdį bei ekologinio kompensavimo potencialą. Šios teritorijos – tai šalies gamtinio karkaso „aukso fondas“, kurio perspektyva siejama su racionalaus subalansuoto miškų ūkio tvarkymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms ypač saugomoms teritorijoms.</p>
T2	Esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir didinimas geoeologinėse takoskyrose	<p>Teritorijų juostos, skiriančios stambias gamtines geosistemas ir atliekančios ekologinį kompensavimą tarp sisteminiu lygmeniu. Tai, paprastai, ypatingu ekologiniu aktyvumu bei jautrumu pasižyminčios teritorijos: upių aukštupiai, vandenskyros, aukštumų ežerynai, kalvynai, aukštapelkynai, priekrantės, požeminių vandenių intensyvaus maitinimo, karsto paplitimo plotai ir panašiai.</p> <p>Tvarkymo tipas lokalizuotas mišrios naudmenų mozaikos teritorijose, kuriose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio naudmenos, taip pat smarkiai pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose. Šių teritorijų tvarkymas yra sudėtingesnis, nes reikalingas tiek esamų funkcijų subalansavimas, tiek regeneracinės priemonės ekologinėms kompensacinėms gamtinės struktūros galioms stiprinti.</p>
T3	Esamo kraštovaizdžio natūralumo gražinimas	Teritorijų juostos, skiriančios stambias gamtines geosistemas ir atliekančios ekologinį kompensavimą tarp sisteminiu lygmeniu. Tai,

	ir gausinimas ekologinėse takoskyrose	<p>paprastai, ypatingu ekologiniu aktyvumu bei jautrumu pasižyminčios teritorijos: upių aukštupiai, vandenskyros, aukštumų ežerynai, kalvynai, aukštapelkynai, priekrantės, požeminių vandenų intensyvaus maitinimo, karsto paplitimo plotai ir panašiai.</p> <p>Tvarkymo tipas taikytinas žmogaus veiklos, pirmiausia agrarinės, gerokai pakeistose gamtinio karkaso teritorijose. Šios zonos susiformavo dėl technokratiško netolygaus žemės naudojimo pažeidžiant ekologinės pusiausvyros sąlygas, nesilaikant racionalios gamtonaudos reikalavimų. Tai sovietinio ūkio didžiojo intensyvinimo rezultatas, ypač skaudžiai palietęs geoekologinių takoskyrų teritorijas. Šiose zonose gamtinio kraštovaizdžio formavimo kryptis yra regeneracinė-restauracinė, susijusi su sudėtingų renatūralizacinių priemonių įgyvendinimu ir nauju ekologizuotu požiūriu į šių teritorijų naudojimą.</p>
M2	Esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir didinimas migraciniuose koridoriuose	<p>Slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita bei biologinių rūšių migracija.</p> <p>Tvarkymo tipas lokalizuotas mišrios naudmenų mozaikos teritorijose, kuriose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio naudmenos, taip pat smarkiai pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose. Šių teritorijų tvarkymas yra sudėtingesnis, nes reikalingas tiek esamų funkcijų subalansavimas, tiek regeneracinės priemonės ekologinėms kompensacinėms gamtinės struktūros galioms stiprinti.</p>
M3	Esamo kraštovaizdžio natūralumo gražinimas ir gausinimas Migraciniuose koridoriuose	<p>Tai slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita bei biologinių rūšių migracija.</p> <p>Tvarkymo tipas taikytinas žmogaus veiklos, pirmiausia agrarinės, gerokai pakeistose gamtinio karkaso teritorijose. Šios zonos susiformavo dėl technokratiško netolygaus žemės naudojimo pažeidžiant ekologinės pusiausvyros sąlygas, nesilaikant racionalios gamtonaudos reikalavimų. Tai sovietinio ūkio didžiojo intensyvinimo rezultatas, ypač skaudžiai palietęs migracinių koridorių teritorijas. Šiose zonose gamtinio kraštovaizdžio formavimo kryptis yra regeneracinė-restauracinė, susijusi su sudėtingų renatūralizacinių priemonių įgyvendinimu ir nauju ekologizuotu požiūriu į šių teritorijų naudojimą.</p>
S1	Esamo kraštovaizdžio natūralumo išlaikymas ir saugojimas geosistemų vidinio stabilizavimo arealuose	<p>Slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita bei biologinių rūšių migracija. Tai teritorijos, atliekančios ekologinį kompensavimą lateralinėse (horizontaliosios teritorinės migracijos) geosistemose. Tai paprastai teritorijos reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu, o taip pat galinčios transformuoti šoninį nuotėkį ar kitus srautus: želdinių masyvai bei grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi ekotopai stambiųjų geosistemų viduje.</p> <p>Tvarkymo tipas lokalizuotas ištiniais miško masyvais apaugusiose gamtinio karkaso teritorijose – zonose, išsaugojusiose natūralų (gamtinį) kraštovaizdžio pobūdį bei ekologinio kompensavimo potencialą. Šios teritorijos – tai šalies gamtinio karkaso „aukso fondas“, kurio perspektyva susijusi su racionalaus subalansuoto miškų ūkio tvarkymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu,</p>

		rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms ypač saugomoms teritorijoms.
S2	Esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir didinimas geosistemų vidinio stabilizavimo arealuose	<p>Teritorijos, atliekančios ekologinį kompensavimą lateralinėse (horizontaliosios teritorinės migracijos) geosistemose. Tai paprastai teritorijos reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu, o taip pat galinčios transformuoti šoninį nuotėkį ar kitus srautus: želdinių masyvai bei grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi ekotopai stambiųjų geosistemų viduje.</p> <p>Tvarkymo tipas lokalizuotas miškų ir žemės ūkio mišrios naudmenų mozaikos teritorijose, taip pat smarkiai pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose. Šių teritorijų tvarkymas yra sudėtingesnis, nes reikalingas tiek esamų funkcijų subalansavimas, tiek regeneracinės priemonės ekologinėms kompensacinėms gamtinės struktūros galioms stiprinti.</p>
S3	Esamo kraštovaizdžio natūralumo atkuriančių elementų gražinimas ir gausinimas geosistemų vidinio stabilizavimo arealuose	<p>Teritorijos, atliekančios ekologinį kompensavimą lateralinėse (horizontaliosios teritorinės migracijos) geosistemose. Tai paprastai teritorijos reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu, o taip pat galinčios transformuoti šoninį nuotėkį ar kitus srautus: želdinių masyvai bei grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi ekotopai stambiųjų geosistemų viduje.</p> <p>Tvarkymo tipas taikytinas žmogaus veiklos, pirmiausia agrarinės, gerokai pakeistose gamtinio karkaso teritorijose. Šios zonos susiformavo dėl technokratiško netolygaus žemės naudojimo pažeidžiant ekologinės pusiausvyros sąlygas, nesilaikant racionalios gamtonaudos reikalavimų. Tai sovietinio ūkio didžiojo intensyvavimo rezultatas, ypač skaudžiai palietęs geoekologinių takoskyrų bei migracinių koridorių teritorijas. Šiose zonose gamtinio kraštovaizdžio formavimo kryptis yra regeneracinė-restauracinė, susijusi su sudėtingų renatūralizacinių priemonių įgyvendinimu ir nauju ekologizuotu požiūriu į šią teritorijų naudojimą.</p>
Kraštovaizdžio apsaugos ir tvarkymo reglamentai		
Ekologinio tinklo tvarkymo ir naudojimo reglamentai		
B1	Esamo kraštovaizdžio natūralumo išlaikymas ir saugojimas bioekologiniuose branduoliuose	<p>Bioekologiniai branduoliai (<i>core areas</i>), kaip nustatytos ar prognozuojamos didžiausios biologinės įvairovės arealai, skirti išsaugoti vertingas natūralias ar pusiau natūralias ekosistemas, augmenijos, grybijos ir gyvūnijos rūšis ir jų buveines.</p> <p>Jų perspektyva susijusi su racionalaus subalansuoto miškų ūkio tvarkymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms ypač saugomoms teritorijoms.</p>
B2	Esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir didinimas geosistemų bioekologiniuose branduoliuose	<p>Bioekologiniai branduoliai (<i>core areas</i>), kaip nustatytos ar prognozuojamos didžiausios biologinės įvairovės arealai, skirti išsaugoti vertingas natūralias ar pusiau natūralias ekosistemas, augmenijos, grybijos ir gyvūnijos rūšis ir jų buveines.</p> <p>Šių teritorijų tvarkymas yra sudėtingesnis, nes reikalingas tiek esamų funkcijų subalansavimas, tiek regeneracinės priemonės ekologinėms kompensacinėms gamtinės struktūros galioms stiprinti.</p>

K1	Esamo kraštovaizdžio natūralumo išlaikymas ir saugojimas ekologiniuose koridoriuose (bioekologinėse jungtyse)	Ekologiniai koridoriai (bioekologinės jungtys), kaip biomigracijos (gyvūnų judėjimo, rūšių plitimo, genetinės informacijos tarp atskirų populiacijų keitimosi) ryšius užtikrinančios vientiso (<i>continuous</i>) ar segmentiško (<i>step stones</i>) pobūdžio teritorijos, dažniausiai slėniai, dubakloniai ir miškingos juostos agrarinėje ar urbanizuotoje aplinkoje. Jų perspektyva susijusi su racionalaus subalansuoto miškų ūkio tvarkymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms ypač saugomoms teritorijoms.
K2	Esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir didinimas ekologiniuose koridoriuose (bioekologinėse jungtyse)	Ekologiniai koridoriai (bioekologinės jungtys), kaip biomigracijos (gyvūnų judėjimo, rūšių plitimo, genetinės informacijos tarp atskirų populiacijų keitimosi) ryšius užtikrinančios vientiso (<i>continuous</i>) ar segmentiško (<i>step stones</i>) pobūdžio teritorijos, dažniausiai slėniai, dubakloniai ir miškingos juostos agrarinėje ar urbanizuotoje aplinkoje. Šių teritorijų tvarkymas yra sudėtingesnis, nes reikalingas tiek esamų funkcijų subalansavimas, tiek regeneracinės priemonės ekologinėms kompensacinėms gamtinės struktūros galioms stiprinti.
Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir tvarkymo reglamentai		
C1	Objektų sankaupti miestuose ir miesteliuose tvarkymas	Išryškinamas architektūros paveldo objektų vaidmuo istorinėse gyvenamųjų vietovių dalyse, išsaugomos arba atkuriamos vertingosios urbanistikos paveldo savybės: gatvių tinklas ir autentiška kultūrinė verte pasižymintys urbanistinio audinio fragmentai, svarbiausios istorinės dominantės.
C2	Objektų sankaupti upių slėniuose ir paslėniuose tvarkymas	Dubysos, Šumšos, Švėtės, Žižmos slėniuose ir paslėniuose ryškinamas archeologijos objektų vaidmuo kraštovaizdyje, išsaugomi arba atkuriami erdviniai kompoziciniai ryšiai tarp atskirų objektų ir vietovių, stiprinamas jų integralumas su vertingu gamtiniu kraštovaizdžiu.
Agrarinių teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai		
Žlū	Intensyvios žemės ūkio veiklos našiose žemėse reglamentas	Skatinama prekinės augalininkystės produkcijos gamyba.
Žlū-s	Intensyvi žemės ūkio veiklos našiose žemėse -saugomose teritorijose reglamentas	Veiklą reglamentuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentai.
Žlū-gs	Intensyvios žemės ūkio veiklos našiose žemėse -saugomose ir gamtinio karkaso teritorijoje reglamentas	Veiklą reglamentuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentai. Gamtinio karkaso nuostatai. Skatinamas tausojamasis ūkininkavimas.
Žlū-g	Intensyvios žemės ūkio veiklos našiose žemėse -gamtinio karkaso teritorijoje reglamentas	Veiklą reglamentuoja gamtinio karkaso nuostatai. Skatinamas tausojamasis ūkininkavimas.
Žgū	Intensyvios žemės ūkio veiklos geros ūkinės	Skatinama mišrios specializacijos ūkiai, derinantys gyvulių auginimą su prekinės augalininkystės produkcijos gamyba.

	vertės žemėse reglamentas	
Žgū-s	Intensyvios žemės ūkio veiklos geros ūkinės vertės žemėse-saugomose teritorijose reglamentas	Veiklą reglamentuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentai.
Žgū-gs	Intensyvios žemės ūkio veiklos geros ūkinės vertės žemėse-saugomose ir gamtinio karkaso teritorijoje reglamentas	Veiklą reglamentuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentai. Gamtinio karkaso nuostatai. Skatinamas tausojamasis ūkininkavimas.
Žgū-g	Intensyvios žemės ūkio veiklos geros ūkinės vertės žemėse-gamtinio karkaso teritorijoje reglamentas	Veiklą reglamentuoja gamtinio karkaso nuostatai. Skatinamas tausojamasis ūkininkavimas.
Žvū	Intensyvios žemės ūkio veiklos vidutinės ūkinės vertės žemėse reglamentas	Skatinamas pašarinių žemės ūkio augalų auginimas ir gyvulininkystės specializacijos ūkių plėtra.
Žvū-s	Intensyvios žemės ūkio veiklos vidutinės ūkinės vertės žemėse-saugomose teritorijose reglamentas	Veiklą reglamentuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentai.
Žvū-gs	Intensyvios žemės ūkio veiklos vidutinės ūkinės vertės žemėse-saugomose ir gamtinio karkaso teritorijoje reglamentas	Veiklą reglamentuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentai. Gamtinio karkaso nuostatai. Skatinamas tausojamasis ūkininkavimas.
Žgū-g	Intensyvios žemės ūkio veiklos vidutinės ūkinės vertės žemėse-gamtinio karkaso teritorijoje reglamentas	Veiklą reglamentuoja gamtinio karkaso nuostatai. Skatinamas tausojamasis ūkininkavimas.
Miškų teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai		
Mss	Ekosistemų ir aplinkos apsaugos kryptis (saugomose teritorijose).	Saugomų teritorijų, valstybinių rezervatų ir valstybinių parkų apsaugos zonų miškų tvarkymas. Tvarkymo kryptis taikoma vyraujančiuose apsauginiuose II A grupės ir III grupės miškuose. Užtikrinama ekosistemų apsauga ir biologinės įvairovės išsaugojimas bei gausinimas. Saugomų teritorijų miškuose veiklą reglamentuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentai. Miškai turi būti tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektą (Miškų įstatymas str.)
Ms	Ekosistemų ir aplinkos apsaugos kryptis	Tvarkymo kryptis taikomas vyraujančiuose apsauginiuose II A grupės ir III grupės miškuose. Užtikrinami ekosistemų apsauga ir biologinės įvairovės išsaugojimas bei gausinimas. Tvarkymo kryptis taikoma

		tvarkant miškų plotus prie vandens telkinių, laukų apsauginius miškus. Miškai turi būti tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektą (Miškų įstatymas str.)
Mr	Rekreacijos ir kaimo - turizmo plėtojimo kryptis	Tvarkymo kryptis taikoma projektuojamose rekreacinio prioriteto teritorijose ir rekreaciniuose IIB grupės miškuose. Miškuose užtikrinami ekosistemų tvarkymas ir biologinės įvairovės išsaugojimas bei gausinimas. Šių miškų plotai plėstini prie vandens telkinių ir projektuojamose rekreacinio naudojimo teritorijose, miestų ir miestelių fizinės plėtros teritorijose. Miškai turi būti tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektą (Miškų įstatymas str.)
Mgk	Ekstensyvio miškų ūkio plėtros kryptis (gamtinio karkaso teritorijose)	Tvarkymo kryptis taikoma gamtinio karkaso teritorijose, kur vyrauja ūkiniai miškai (IV miškų grupė) ir apsauginiai miškai (III miškų grupė). Miškai turi būti tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektą (Miškų įstatymas str.)
Mū	Intensyvi miškų ūkio veiklos kryptis	Tvarkymo kryptis taikoma arealuose, kur vyrauja eksploataciniai (IV grupės) miškų plotai, nepatenkantys į jautriausias gamtines teritorijas. Užtikrinamas racionalus, tolygus ir nepertraukiamas miško išteklių naudojimas bei miškų produktyvumo didinimas, auginamos medienos kokybės gerinimas. Miškai turi būti tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektą (Miškų įstatymas str.)
Urbanizuotų teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai		
U1	Metropolinio centro teritorijų urbanizacijos reglamentas	Prioritetas teikimas regioninio gyvenamųjų vietovių tinklo formavimui, rajono teritorijų integravimui į Šiaulių miesto (metropolinio centro - R) urbanistinį audinį. Urbanistinė plėtra vykdoma išlaikant urbanistinės struktūros plėtros ir miesto kompozicijos tęstinumo principus, kurie realizuojami rengiant integruojamų teritorijų specialiuosius planus ir Šiaulių miesto bendrąjį planą. Siekiama intensyvios, technogenizuotos žemėnaudos kitoje tikslinėje žemės naudojimo paskirtyje. Galimos visos urbanizacijos formos.
U2	Miestų teritorijų urbanizacijos reglamentas	Prioritetas teikimas rajoninio gyvenamųjų vietovių tinklo formavimui esamų miestų ir miestelių pagrindu. Siekiama Kuršėnų miesto (lokalinio savivaldybės centro – „b“) urbanistinės struktūros stabilizavimo ir plėtros esamų miesto struktūrinių elementų pagrindu integruojant priemiestines teritorijas ir suteikiant miestui administracinio centro funkcijas. Grudzlių (lokalinio centro – „c“) planinė struktūra performuojama pagal miestų planinės struktūros plėtros dėsnius. Siekiama intensyvios, technogenizuotos žemėnaudos kitoje tikslinėje žemės naudojimo paskirtyje. Galimos visos urbanizacijos formos.
U3	Kaimo vietovių - miestelių teritorijų urbanizacijos reglamentas	Prioritetas teikiamas nekategoriizuoto gyvenamųjų vietovių tinklo – „d“ tolygiai sklaidai savivaldybės teritorijoje esamų kaimų pagrindu. Stiprinamos ir plėtojamos šių centrų administracinės, švietimo, aptarnavimo ir paslaugų funkcijos. Miestelių plėtros zonų ribose galimas kitos tikslinės žemės paskirties ir visų naudojimo būdų/pobūdžių plėtojimas išsaugant ir plečiant esamą miestelių urbanistinę struktūrą. Rengiami inžinerinės infrastruktūros plėtros specialieji planai.
U4	Kaimo vietovių - kaimų teritorijų urbanizacijos	Prioritetas teikiamas nekategoriizuoto gyvenamųjų vietovių tinklo – „e“ tolygiai sklaidai seniūnijų teritorijose. Stiprinant šių vietovių

	reglamentas	žemės ūkio aptarnavimo funkcijas. Kaimų plėtros zonose galimas kitos tikslinės žemės paskirties plėtojimas, gyvenamosios funkcijos intensyvinimas su sąlyga, kad bus užtikrintas centralizuotas vandens tiekimas ir buitinių nuotekų šalinimas.
U5	Susisiekimo koridorių teritorijų urbanizacijos reglamentas	Prioritetas teikiamas pramonės, sandėliavimo bei logistikos teritorijų formavimui integracinių ašių zonose vadovaujantis parengtais specialiais planais. Siekiama subalansuotos intensyvios, technogenizuotos žemėnaudos kitoje tikslinėje žemės naudojimo paskirtyje. Galimas tikslinių žemės paskirčių keitimas be apribojimų. Taikomas laisvo planavimo principas.
U6	Urbanizacijos Kurtuvėnų regioninio parko teritorijose reglamentas	Urbanizuotų teritorijų tvarkymas ir plėtra realizuojami vadovaujantis Kurtuvėnų regioninio parko nuostatais ir parko kraštovaizdžio tvarkymo zonų planais.
U7	Urbanizacijos gamtinio karkaso teritorijose reglamentas	Prioritetas teikiamas esamų urbanizuotų vietovių išlaikymui ir naujų plėtrai vadovaujantis gamtinio karkaso nuostatais.
U8	Urbanizacijos žemės ūkio paskirtyje reglamentas	Prioritetas teikiamas esamų urbanizuotų vietovių ir žemės ūkio tikslinės žemės paskirties išlaikymui. Urbanizacija galima esamose sodybose, naujose ūkininkų sodybose, plėtojant kaimo turizmą ir plečiant žemės ūkio gamybą. Žemės ūkio tikslinės žemės paskirties keitimas galimas tik techninės ir socialinės infrastruktūros plėtros tikslais.
U9	Urbanizacijos Šiaulių miesto aglomeracinio poveikio teritorijose reglamentas	Prioritetas teikiamas naujų urbanizuotų vietovių formavimui Šiaulių miesto aglomeracinio poveikio zonoje, esamos žemės ūkio tikslinės žemės paskirties keitimui į kitą paskirtį ir į visus naudojimo būdus /pobūdžius. Užstatymo intensyvumo laipsnis ir planinės struktūros organizavimas artimi miestų rodikliams. Urbanizacija vykdoma vadovaujantis miestų planinės struktūros plėtros dėsniais.
Naudingųjų iškasenų teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai		
N1	Naudingųjų iškasenų gavybos atvirų kasinių (karjerų)	Naudingųjų iškasenų naudojimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos įstatymai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės priimti nutarimai ir Aplinkos ministerijos bei Lietuvos geologijos tarnybos norminiai aktai. Pagrindiniai dokumentai, reguliuojantys žemės gelmių naudojimą, yra: 1.Lietuvos Respublikos Žemės gelmių įstatymas (Žin., 1995, Nr. 63-1582; Žin., 2001, Nr. 36-1164). 2.Žemės gelmių registro nuostatai (Žin., 2002, Nr. 44-1676). 3.Administracinių teisės pažeidimų kodeksas (Žin., 2000, Nr. 22-552). 4. Leidimų naudoti naudingųjų iškasenų (išskyrus angliavandenilius), požeminio pramoninio bei mineralinio vandens išteklius ir žemės gelmių ertmes išdavimo tvarka, patvirtinta LRV 2002-02-11 nutarimu Nr. 198 (Žin., 2002, Nr., 16-607). 5. Leidimų tirti žemės gelmes išdavimo tvarka, patvirtinta LRV 2001-11-29 nutarimu Nr. 1433 (Žin., 2001, Nr. 102-3634). Leidimus naudoti naudingųjų iškasenų išteklius juridiniams asmenims, priklausomai nuo naudingųjų iškasenų rūšies, išduoda Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba Lietuvos geologijos tarnyba. Leidimus naudoti naudingųjų iškasenų išteklius Lietuvos ir užsienio juridiniams asmenims, priklausomai nuo išteklių kiekio bei galimo poveikio kitos valstybės žemės gelmių būklei, išduoda Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba Lietuvos geologijos tarnyba.
N2	Gėlo vandens išteklių teritorijos tvarkymas	Ūkinė veikla vykdoma vadovaujantis Lietuvos higienos normos HN 44:2006 „Vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymas ir priežiūra“.

Rekreacinių vandenu tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai		
V	Rekreacinių vandens telkinių tvarkymas	Prioritetas teikiamas visoms galimoms aktyvios vandens rekreacijos formoms plėtoti. Teritorija tvarkoma vadovaujantis Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimais.
Rekreacinių zonų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai		
R1	Intensyvios rekreacijos zonų tvarkymas	Prioritetas suteikiamas visų tikslinių žemės naudojimo paskirčių keitimui į kitą paskirtį rekreacinės (pramoginės) paskirties kapitalinių statinių ir objektų statybai. Galimos visos neurbanizuotos rekreacijos formos, teritorijų pritaikymas kaimo turizmui. Galima sodininkų sodų teritorijų konversija į mažaaukščio gyvenamojo užstatymo teritorijas. Esamų kitos paskirties mažaaukščių statinių teritorijų sutankinimas negalimas. Galimas naujų mažaaukščių gyvenamųjų namų grupių formavimas vadovaujantis išduotomis planavimo sąlygomis iki bendrojo palno tvirtinimo.
R2	Ekstensyvios rekreacijos zonų tvarkymas	Prioritetas teikimas kaimo turizmo, kultūrinės ir švietėjiškos, mėgėjiškos ir organizuotos rekreacijos formų plėtojimui ir su tuo susijusių statinių ir pastatų statybai. Galima žemės ūkio tikslinės žemės naudojimo paskirties konversija į miškų ūkio žemę.

11. TERITORIJŲ REZERVAVIMAS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖS SVARBOS OBJEKTAMS IR INFRASTRUKTŪRAI

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje rezervuojamos teritorijos susisiektimo sistemos, inžinerinės infrastruktūros plėtrai, krašto gynybos ir rekreacinėms teritorijoms poreikiams.

11.1. Teritorijų rezervavimas susisiektimo sistemos plėtrai

Savivaldybės teritorijos bendrajame plane numatoma formuoti aukštos kategorijos magistralinių kelių tinklą, rekonstruojant esamų kelių ruožus, tiesiant naujus aplinkkelius. Taip pat numatoma geležinkelių ruožų rekonstrukcija. Kelių rekonstravimas ir kategorijų kėlimas yra susijęs su padidėjusiomis kelių apsaugos zonomis bei papildomu teritorijos poreikiu kelių platinimui.

1 sprendinys. Teritorijų rezervavimas aplinkkelių tiesimui:

1. Šiaulių šiaurės rytų aplinkkelis;
2. Kairių aplinkkelis;
3. Kuršėnų šiaurės vakarų aplinkkelis.

2 sprendinys. Teritorijų rezervavimas rekonstruojamiems kelių ruožams:

1. A9 Panevėžys-Šiauliai;
2. A12 Ryga-Šiauliai-Karaliaučius;
3. A11 Šiauliai –Palanga;
4. 154 Šiauliai-Gruzdžiai.

3 sprendinys. Teritorijų rezervavimas geležinkelių plėtrai:

1. Antrojo kelio statyba geležinkelio linijoje Šiauliai-Klaipėda, ruože Pavenčiai-Raudėnai
2. Jungiamojo kelio statyba Kuršėnai-Pavenčiai;
3. Galima Rail Baltica trasa, priklausomai nuo parinkto trasos varianto, pagal parengtą specialųjį planą.

11.2. Teritorijų rezervavimas inžinerinės infrastruktūros plėtrai

1 sprendinys.

11.3. Teritorijų rezervavimas krašto gynybai

1 sprendinys. Rezervuojamos teritorijos esamiems devyniems krašto apsaugos objektams ir teritorijoms, kurių plėtra nenumatoma:

11.3.1 lentelė. Krašto gynybos teritorijos

Eil. Nr.	Padalinys	Plotas, ha	Pastabos
1	Karinių oro pajėgų Aviacijos bazės 4 zona	0,04	Bertužių k.
2	Karinių oro pajėgų Aviacijos bazės 4 zona	14,96	Bertužių k.
3	Karinių oro pajėgų Aviacijos bazės 6 zona	28,31	Gudelių k.
4	Karinių oro pajėgų Oro gynybos batalionas	29,98	Mumaičių k.
5	Logistikos valdybos kunigaikščio Vaidoto tiesioginės paramos logistikos batalionas	44,96	Smilgių k.
6	Krašto apsaugos savanorių pajėgų Prisikėlimo apygardos m6-osios rinktinės Strazdų šaudykla	48,00	Strazdų k.
7	Krašto apsaugos savanorių pajėgų Prisikėlimo apygardos m6-osios rinktinės sandėlys	3,63	Sutkūnų k.
8	Krašto apsaugos savanorių pajėgų Prisikėlimo apygardos m6-osios rinktinės mokymų laukas	109,21	Zapalskių k.
9	Karinių oro pajėgų Oro erdvės stebėjimo kontrolės valdybos V Radiolokacins postas batalionas	4,44	Sutkūnų k.

11.3. Teritorijų rezervavimas rekreaciniams poreikiams

1 sprendinys.

12. Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano sprendinių įgyvendinimui rengtini teritorijų planavimo dokumentai

Miškų teritorijų plėtrai reikalingi parengti specialieji planai:

- Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos miškų išdėstymo žemėtvarkos schema;
- Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų duomenų bazė M 1:10 000;

Agrarinių teritorijų naudojimui ir plėtrai reikalingi parengti specialieji planai:

- kaimo plėtros žemėtvarkos projektai (jų atmaina – atskirų seniūnijų kompleksiniai žemės ūkio ir kaimo plėtros projektai);
- žemės konsolidacijos specialieji planai.

Kultūros paveldo apsaugai ir naudojimui reikalingi parengti teritorijų planavimo dokumentai:

- Nekilnojamųjų kultūros vertybių tinklo specialusis planas;
- Skelbiamų saugomais kultūros paveldo objektų ir steigiamų saugomomis vietovių teritorijų, apsaugos zonų riboms nustatyti / pakeisti apsaugos specialieji planai.

Transporto infrastruktūros plėtrai reikalingi parengti specialieji planai:

- Specialusis Šiaulių šiaurės rytų aplinkkelio planas;
- Specialieji valstybinės reikšmės kelių ruožų rekonstrukcijos planai;
- Specialusis planas antrojo kelio statybai linijoje Šiauliai-Klaipėda, ruože Pavenčiai-Raudėnai;
- Specialusis geležinkelio jungiamojo kelio Kuršėnai-Pavenčiai planas;
- Specialusis europinės vėžės geležinkelio Rail Baltica trasos planas.

Inžinerinės infrastruktūros plėtrai reikalingi parengti specialieji planai:

- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialieji planai;
- Šiaulių rajono šilumos ūkio specialusis planas;
- Šiaulių rajono antrosios dujų skirstymo stoties specialusis planas;
- Magistralinio dujotiekio nuo Kuršėnų iki Kelmės specialusis planas;
- Gyvenamųjų vietovių inžinerinės infrastruktūros plėtros specialieji planai.

Teritorijų plėtrai reikalingi parengti teritorijų planavimo dokumentai:

Specialieji planai:

- Šiaulių rajono savivaldybės administracinių ribų specialusis planas;
- Vandens telkinių apsaugos juostų ir zonų nustatymo specialusis planas;
- Seniūnijų gyvenamųjų vietovių plėtros specialieji planai;
- Kuršėnų pramoninės zonos specialusis planas plyno lauko investicijoms;
- Ginkūnų – Meškuičių pramonės zonos specialusis planas;
- Teritorijų, konsoliduojamų su Šiaulių miesto teritorija, specialieji planai .

Bendrieji planai:

- Kuršėnų miesto bendrasis planas;
- Gruzdžių miesto bendrasis planas.

Detalieji planai:

- Miestelių detalieji planai M1:2000 (*Bazilionų, Kairių, Kužių, Meškuičių, Šakynos, Aukštelkės, Bubių, Naisių, Verbūnų, Drašučių, Raudėnų, Varputėnų*)